

Dodatok č. 2

k Stratégii miestneho rozvoja vedeného komunitou MAS Gemer-Rožňava

Názov stratégie CLLD: **Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou
MAS Gemer-Rožňava**

Názov MAS: **MAS Gemer-Rožňava**

IČO: **42407630**

Abstrakt

Hlavným zámerom stratégie CLLD MAS Gemer-Rožňava je zlepšenie podmienok každodenného života obyvateľov a zvýšenie kvality života vo vidieckych regiónoch, rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov a verejných služieb. Prostredníctvom mobilizácie, zvýšenia kvality a zviditeľnenia prírodného, historického a ľudského potenciálu územia obcí MAS zvýšiť atraktivnosť regiónu a kvalitu služieb cestovného ruchu. Rozvíjať vidiecky cestovný ruch a podporiť prenos znalostí a inovácií medzi farmármi, prepojiť poľnohospodárstvo a cestovný ruch. Zatraktívniť ponuku regiónu o kvalitné a zdravé výrobky miestnych poľnohospodárov, podporiť ich spracovanie a predaj u návštevníkov regiónu i domáceho obyvateľstva, čím sa zároveň zvýši aj konkurencieschopnosť poľnohospodárstva. Uvedené aktivity prilákajú do regiónu väčší počet návštevníkov a predĺžia ich pobyt, čo v konečnom dôsledku prispeje k hospodárskemu rozvoju vo vidieckych sídlach, zlepšeniu ekonomickej situácie v regióne, k zvýšeniu zamestnanosti, zníženiu chudoby, teda k zlepšeniu kvality každodenného života obyvateľov. V rámci rozvoja tejto oblasti bola požiadavka miestnych obyvateľov podporiť služby v cestovnom ruchu, vytvorenie nových atraktivít a komplexných balíkov produktov na viac dní pre návštevníkov regiónu. Ďalšou dôležitou oblasťou, ktorú je potrebné aj podľa obyvateľov súbežne realizovať, je skvalitnenie kultúrno-spoločenského života v oblasti, a to aktivizáciou miestneho obyvateľstva so zapojením všetkých sociálnych skupín vrátane marginalizovaných. Počas prípravy vízie, strategického cieľa, strategických priorít a špecifických cieľov účastníci pracovných stretnutí dospeli k jednomyselnému súhlasu a k presvedčeniu, že realizáciou cieľov MAS Gemer-Rožňava sa daný región zviditeľní. K čomu môže napomôcť vybudovanie rýchlostnej cesty R2, ktorá bude prechádzať územím MAS. Predstavy a zámer, kam sa chce územie MAS Gemer–Rožňava posunúť v horizonte najbližších 10-15 rokov sú definované vo vízii MAS Gemer – Rožňava:

Cestovný ruch v regióne MAS Gemer - Rožňava je rozvinutý na takú úroveň, ktorá významne ovplyvňuje ekonomický prínos do regiónu a príjmovú situáciu miestneho obyvateľstva. Ponuka služieb cestovného ruchu sa výrazne kvalitatívne i kvantitatívne zlepšila na základe spolupráce podnikateľov, samospráv, tretieho sektora i obyvateľov. Obyvatelia MAS sú vďaka investíciám do voľnočasových aktivít, atraktívnych kultúrnych podujatí i rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu právom hrdí na región, v ktorom žijú. Voľnočasové aktivity a kultúrne vyžitie je dostupné aj pre marginalizované skupiny obyvateľstva.

OBSAH

1	Základné informácie o MAS	8
1.1	Identifikačné údaje MAS	8
1.2	Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje	8
2	Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD	9
2.1	Vznik a história partnerstva	9
2.2	Tvorba partnerstva a stratégie CLLD	10
3	Analytický rámec	13
3.1	Analýza zdrojov územia	13
3.2	SWOT analýza	76
3.3	Identifikácia potrieb	80
4	Strategický rámec	81
4.1	Definovanie vízie a strategického cieľa	81
4.2	Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení	83
4.3	Súhrn strategického rámca	93
4.4	Integrované znaky stratégie CLLD	96
4.5	Inovatívne znaky stratégie CLLD	97
5	Implementačný rámec	98
5.1	Popis riadiaceho a implementačného procesu	98
5.1.1	Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS	98
5.1.2	Implementačný proces	106
5.2	Akčný plán	111
5.3	Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD	138
5.3.1	Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD	138
5.3.2	Monitorovacie ukazovatele	144
6	Finančný rámec	146
6.1	Financovanie stratégie CLLD	146
6.2	Finančný plán pre opatrenia	149
7	Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť	152
7.1	Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia	152
7.2	Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV	154
7.3	Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP	156
7.4	Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD	158
7.4.1	Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať	158
7.4.2	Synergie a komplementarity	159
7.5	Popis multiplikačných efektov	159

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Identifikačné údaje MAS	8
Tabuľka 2: Počet členov MAS Gemer-Rožňava podľa sektora	10
Tabuľka 3: Pracovná skupina za oblasť	11
Tabuľka 4: Základná charakteristika obcí MAS Gemer-Rožňava	13
Tabuľka 5: Výhody a nevýhody z hľadiska polohy a lokalizácie územia MAS	15
Tabuľka 6: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva, k 31.12.	21
Tabuľka 7: Vybrané ukazovatele vekové skupiny obyvateľstva.....	23
Tabuľka 8: Vybrané ukazovatele veku.....	24
Tabuľka 9: Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti	25
Tabuľka 10: Štruktúra obyvateľstva podľa materinského jazyka	26
Tabuľka 11: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS časť 1	28
Tabuľka 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS časť 2	29
Tabuľka 13: Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu.....	32
Tabuľka 14: Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu – žiaci	33
Tabuľka 15: Základné školy - (1. - 4. roč.) spolu, žiaci spolu.....	34
Tabuľka 16: Materské školy.....	35
Tabuľka 17: Počty žiakov a zamestnancov ZUŠ.....	36
Tabuľka 18: Zoznam lekární v Rožňave	37
Tabuľka 19: Samostatné ambulancie.....	38
Tabuľka 20: Polikliniky, nemocnice, DOS	39
Tabuľka 21: Lekárne, výdajne zdrav.pomôcok.....	40
Tabuľka 22: Vývoj evidovaných uchádzačov o zamestnanie v MAS.....	47
Tabuľka 23: Štruktúra obyvateľstva - osoby závisle a ekonomicky aktívne	48
Tabuľka 24: Podiel obyvateľov v hmotnej núdzi - okresy	49
Tabuľka 25: Podiel obyvateľov v hmotnej núdzi - kraje.....	49
Tabuľka 26: Zamestnávateľia s najväčším počtom zamestnancov za okres Rožňava.....	51
Tabuľka 27: Právnické osoby	53
Tabuľka 28: Fyzické osoby	54
Tabuľka 29: Slobodné povolania a SHR	55
Tabuľka 30: Poľnohospodárska pôda.....	59
Tabuľka 31: Nepoľnohospodárska pôda	59
Tabuľka 32: SWOT analýza.....	77
Tabuľka 33: Popis jednotlivých rozvojových opatrení z hľadiska potreby a možnosti realizácie	89
Tabuľka 34: Súhrnný prehľad strategického rámca	93
Tabuľka 35: Projektový cyklus pri implementovaní CLLD MAS z RO pre PRV.....	107
Tabuľka 36: Projektový cyklus pri implementovaní CLLD MAS z RO pre IROP	108
Tabuľka 37: Plán implementácie jednotlivých rozvojových opatrení.....	109
Tabuľka 38: Harmonogram žiadostí o platbu z Opatrenia IROP 5.1.1. – chod MAS (základná alokácia).....	109
Tabuľka 39: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020	144
Tabuľka 40: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020.....	145
Tabuľka 41: Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020.....	145
Tabuľka 42: Vlastné cieľové ukazovatele	145
Tabuľka 43: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP	146
Tabuľka 44: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov.....	147

Tabuľka 45: Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov.....	148
Tabuľka 46: Pomer medzi fondami PRV:IROP	149
Tabuľka 47: Sumárna tabuľka finančného plánu	149
Tabuľka 48: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu.....	151
Tabuľka 49: Zameranie stratégie podľa sektorov.....	151

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Mapa územia MAS Gemer-Rožňava s vyznačenými hranicami katastrov obcí ...	15
Obrázok 2: Situačná mapka	16
Obrázok 3: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.	22
Obrázok 4: Národnostné zloženie obyvateľstva MAS Gemer-Rožňava	26
Obrázok 5: Štruktúra obyvateľstva MAS podľa materinského jazyka.....	27
Obrázok 6: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS	28
Obrázok 7: Štruktúra obyvateľstva MAS podľa vierovyznania	30
Obrázok 8: Pomer poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy	57
Obrázok 9: Rozdelenie poľnohospodárskej pôdy v rámci MAS Gemer-Rožňava.....	58
Obrázok 10: Rozdelenie nepoľnohospodárskej pôdy v rámci MAS Gemer-Rožňava.....	58
Obrázok 11: Vývoj návštevnosti TIC Rožňava v sezóne 1996-2013.....	65
Obrázok 12: Dopyt po službách návštevníkov TIC Rožňava v letnej sezóne 2014.....	66
Obrázok 13: Dopyt po informáciách u návštevníkov TIC Rožňava v letnej sezóne 2014.....	66

Zoznam príloh:

1. Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS, s. 1
2. Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS Gemer-Rožňava, s. 3
3. Mapa územia MAS, s. 7
4. Zoznam členov MAS podľa sektorov (vrátane obcí), s. 8
5. (A-X): Dokumenty preukazujúce proces tvorby a formovania partnerstva, s. 20-26
- 5.1 Dokumenty preukazujúce proces tvorby stratégie CLLD (informačné aktivity), s. 27-77
6. Zoznam zdrojov analýzy, s. 78
7. Organizačná štruktúra MAS, s. 79
8. Personálna matica MAS, s. 80
  - 8.1. Manažér MAS diplom a životopis, s. 83-84
9. Stanovy MAS, s. 85
10. Kritériá pre výber projektov v rámci implementácie stratégie CLLD, s. 92
11. Zápisnica z Valného zhromaždenia MAS Gemer – Rožňava potvrdzujúca schválenie Dodatku č. 2 k CLLD MAS Gemer – Rožňava a Dodatku č. 1 k Stanovám, s. 99

1 Základné informácie o MAS

1.1 Identifikačné údaje MAS

Tabuľka 1: Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	MAS Gemer-Rožňava
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	5.3.2015
	Sídlo	Námestie baníkov 32, 048 01 Rožňava
	IČO	42407630
	DIČ (ak relevantné)	2120095725
	Údaje o banke	Názov banky
	Číslo účtu	4021899105/7500
	IBAN	SK76 7500 0000 0040 2189 9105
	SWIFT	CEKOSK BX
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Ing. Nataša Vjesztová
	E-mail	vjesztn@gmail.com
	Telefón	0907384379
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Ing. Karin Cseh
	E-mail	k.cseh@agrotradegroup.sk
	Telefón	0907464075

1.2 Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Územie MAS Gemer-Rožňava tvorí mesto Rožňava a 13 susediacich obcí z okresu Rožňava: Betliar, Čučma, Krásnohorské Podhradie, Pača, Drnava, Lúčka, Kováčová, Bôrka Lipovník, Krásnohorská Dlhá Lúka, Jovice, Brzotín a Kružná. Toto vymedzenie oblasti je v súlade so stratégiou, ktorú chce komunita uskutočňovať a zároveň je stratégiou odôvodnené. Rožňava tvorí v tomto území prirodzené centrum služieb cestovného ruchu a poskytuje základnú

infraštruktúru a východisko pre návštevníkov tohto regiónu, ktorý ponúka viacero turistických atrakcií. Zároveň je centrom služieb pre obyvateľstvo žijúce v regióne.

Vymedzenie oblasti a obyvateľstva splňa nasledovné podmienky:

- Celková populácia cieľových oblastí je 29566 obyvateľov, nie teda je nižšia ako 10 000 obyvateľov a nepresahuje 150 000 obyvateľov, čím je zabezpečený zmysel pre identitu a miestni ľudia môžu byť priamo zapojení do rozhodovania (údaje platné k 31.12.2014),
- územie MAS je tvorené 14 obcami,
- celková hustota obyvateľstva celého územia MAS je 107,79 obyvateľov/km², t.z. nepresahuje 150 obyv./km² (údaje platné k 31.12.2014),
- zároveň ide o súvislé územie vid' príloha č. 3 Mapa územia MAS.

Povinné prílohy:

- Príloha č. 1 Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS
- Príloha č. 2 Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS
- Príloha č. 3 Mapa územia MAS

2 Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1 Vznik a história partnerstva

MAS Gemer-Rožňava vznikla ako občianske združenie (zákon č. 83/1990 Zb. 27. marca 1990 o združovaní občanov v znení neskorších predpisov) a na Ministerstve vnútra SR bola zaregistrovaná dňa 05.03.2015. Formovanie partnerstva však prebiehalo už od jesene roku 2014, kedy sa uskutočnili 4 pracovné stretnutia, na ktorých boli zastúpení okrem členov súčasnej MAS Gemer-Rožňava aj obyvatelia z obcí regiónu. (vid' príloha č. 5 k CLLD: Dokumenty preukazujúce proces tvorby a formovania partnerstva). Konkrétne prípravné zasadnutie združenia sa uskutočnilo dňa 2.2.2015. Zakladajúca členská schôdza sa konala 27.7.2015, kedy boli zvolení členovia dozornej a správnej rady MAS. Členmi MAS sú obce **Rožňava, Betliar, Bôrka, Brzotín, Čučma, Drnava, Jovice, Krásnohorská Dlhá Lúka, Krásnohorské Podhradie, Kováčová, Kružná, Lipovník, Lúčka, Pača, 10**

podnikateľských subjektov, 6 občianskych združení a 5 fyzických osôb. MAS má zastúpenie súkromného sektora v nasledovných oblastiach – predmetoch činnosti:

- Poľnohospodárstvo a spracovanie poľnohospodárskych produktov,
- Lesníctvo
- Služby v cestovnom ruchu (ubytovanie, stravovanie, informačná kancelária)
- Športové a voľnočasové aktivity
- Agroturistika
- Neziskové združenia so zameraním na agroturistiku, farmárske produkty, miestny rozvoj kultúry a cestovného ruchu, lesné hospodárstvo.

Členská základňa MAS pozostáva z nasledovných sektorov podľa územia verejno-súkromného partnerstva:

Tabuľka 2: Počet členov MAS Gemer-Rožňava podľa sektora

Počet členov MAS Gemer-Rožňava podľa sektora				
	Verejný sektor	Občiansky, mimovládny sektor, občania	Súkromný sektor	Celkom
Celkom	14	11	10	35

2.2 Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

Do vypracovania strategického dokumentu MAS Gemer-Rožňava boli zapojení miestni obyvatelia, zástupcovia miestnych organizácií a podnikov, podnikatelia, aktivisti, poslanci obecných zastupiteľstiev a starostovia z územia MAS. Pre mobilizovanie miestneho obyvateľstva, vytvorenie verejno- súkromného partnerstva, vypracovanie a aktualizovanie CLLD boli v roku 2014 a 2015 realizované nasledovné podujatia, stretnutia a prieskumy a aktivity:

- Dotazníkový prieskum – dotazníkový prieskum bol realizovaný medzi podnikateľmi a zástupcami neziskových organizácií (celkom 119 respondentov),
- Informačné stretnutie o možnostiach čerpania finančných prostriedkov v novom programovacom období 2014-2020 pre oblasť rozvoja vidieka, za účasti miestnych obyvateľov, podnikateľov a zástupcov obcí i tretieho sektora.
- Obecné verejné stretnutia na tému „Rozvojové možnosti v obci“ – stretnutia boli realizované v každej obci MAS Gemer-Rožňava za účasti miestnych obyvateľov.
- Pracovné stretnutia členov MAS a ďalších záujemcov na úrovni vytvorených pracovných skupín v rámci MAS.
- Verejné pracovné stretnutia – stretnutia sa realizovali za účasti miestnych obyvateľov, podnikateľov, zástupcov mimovládnych organizácií, zástupcov marginalizovaných skupín (rómovia, seniori), poslancov obecných zastupiteľstiev a starostov z členských obcí MAS Gemer-Rožňava.

Vytvorené pracovné skupiny v rámci MAS Gemer-Rožňava:

Tabuľka 3: Pracovná skupina za oblasť

P.č.	Pracovná skupina za oblasť
1.	Rožňava – Betliar – Čučma
2.	Krásnohorské Podhradie – Pača
3.	Lipovník – Krásnohorská Dlhá Lúka – Jovice
4.	Drnava – Kováčová – Lúčka – Bôrka
5.	Brzotín – Kružná

Príloha č. 5B: Prehľad o uskutočnených stretnutiach a podujatiach.

Pracovné skupiny organizovali na svojom území spoločné stretnutia s obyvateľmi, podnikateľmi, zástupcami obcí a tretieho sektora na tému – rozvojové priority mojej obce, môjho regiónu. Na základe týchto stretnutí bol vypracovaný zoznam návrhov a nápadov na rozvoj územia MAS, ktorí sumarizuje takmer 100 rozvojových návrhov a nápadov (viď príloha č.5)

Zapojením verejnosti pri príprave stratégie boli vypracované nasledovné analýzy:

- SWOT analýza v oblasti cestovného ruchu a kultúrno-spoločenského života v území MAS Gemer-Rožňava;
- premena silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb na hlavné potreby a možnosti rozvoja;
- výber 3 hlavných cieľov CLLD MAS Gemer-Rožňava;
- návrh rozdelenia rozpočtu.

Na území členských obcí MAS Gemer-Rožňava boli na začiatku realizácie rôznych akcií a stretnutí zostavené nasledovné zoznamy:

- Databáza mimovládnych organizácií, združení a neformálnych združení
- Databáza podnikov a podnikateľov
- Databáza poslancov obecných zastupiteľstiev
- Databáza zariadení poskytujúcich služby v cestovnom ruchu a voľnočasových aktivitách,
- Databáza remeselníkov, zručných ľudí a aktivistov
- Databáza miestnych kultúrno-spoločenských podujatí
- Databáza organizátorov kultúrno-spoločenských podujatí.

Databázy slúžili pri pozývaní ľudí na rôzne verejné stretnutia, a to podľa typu a charakteru stretnutia. Na šírenie informácií slúžili nasledovné informačné toky:

- **Pozvánky** – pozvánky boli spolu s ďalšími podkladovými materiálmi a závermi z predchádzajúcich stretnutí pripravené a zaslané na každé stretnutie zvlášť pre ľudí z jednotlivých databáz podľa charakteru stretnutia, resp. akcie.
- **Letáky** – boli pripravené 2 informačné letáky. **Prvý informačný leták** (obsah: popis projektu a časový harmonogram stretnutí a akcií na mobilizovanie miestneho obyvateľstva) bol pripravený na začiatku realizácie projektu a bol rozposlaný do každej domácnosti MAS Gemer-Rožňava.
- **Informačné panely** – v každej obci MAS je zriadený informačný panel, kde boli prístupné aktuálne informácie ohľadom verejných stretnutí, akcií, kultúrno-spoločenských podujatí.
- **Miestne rozhlasov** – v každej obci MAS bolo šírenie informácií ohľadom verejných stretnutí a akcií zabezpečené aj pomocou miestnych rozhlasov.

- **Web stránky členských obcí MAS** – na web stránkach obcí MAS boli umiestnené pozvánky ohľadom verejných stretnutí a akcií a aj vypracovaná CLLD MAS Gemer-Rožňava je prístupná.

Pomocou týchto informačných tokov bolo zabezpečené, že všetci obyvatelia z územia MAS boli oslovení a mohli sa priamo zapojiť do procesu tvorby verejno-súkromného partnerstva. stratégie

Príloha č. 4: Zoznam členov MAS podľa sektorov (vrátane obcí)

Príloha č. 5 (A-X): Dokumenty preukazujúce proces tvorby a formovania partnerstva

Príloha č. 5.1: Dokumenty preukazujúce proces tvorby stratégie CLLD (informačné aktivity)

3 Analytický rámec

3.1 Analýza zdrojov územia

Všeobecná charakteristika územia

MAS Gemer-Rožňava sa nachádza na juhozápade Východného Slovenska, v juhovýchodnej časti okresu Rožňava. Je súčasťou regiónu Horný Gemer a v súčasnosti ju tvorí 14 obcí: Rožňava, Čučma, Brzotín, Kružná, Jovice, Krásnohorská Dlhá Lúka, Lipovník, Betliar, Bôrka, Dnava, Kováčová, Krásnohorské Podhradie, Lúčka a Pača.

Tabuľka 4: Základná charakteristika obcí MAS Gemer-Rožňava

	Prvá písomná zmienka z r.	Nadmorská výška, m n. m.	Celková výmera územia v km²	Hustota obyvateľstva na km²	Vzdialenosť od mesta Rožňava v km
Rožňava	1291	313	45,51	426,99	0
Čučma	1300	447	11,73	4,52	4
Brzotín	1242	262	20,57	25,8	4
Kružná	1327	308	6,9	65,4	6

Jovice	1352	294	10,08	113	6
Krásnohorská Dlhá Lúka	1338	308	14,02	12,4	8
Lipovník	1364	360	12,72	56,4	8,5
Betliar	1330	341	24,68	38,57	6
Bôrka	1409	560	23,73	22,7	22
Drnava	1364	376	26,90	51,2	11
Kováčová	1254	444	13,81	38,7	15
Krásnohorské Podhradie	1322	354	23,16	23,5	6
Lúčka	1406	539	14,92	75,3	18
Pača	1338	418	25,56	70,2	8,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2014 a <http://www.vzdialenosti.sk/>

Poloha a dostupnosť

MAS Gemer-Rožňava susedí s okresom Košice – okolie a okresom Gelnica. Prirodzeným centrom územia je okresné mesto Rožňava. Územie MAS tvorí sieť vidieckych sídiel obkolesujúcich Rožňavu v bezprostrednom susedstve zo severu, východu a juhu. Územie MAS sa ďalej tiahne v predĺženom cípe smerom na východ údolím rieky Čremošná. Najbližšie pri Rožňave sa nachádzajú obce Čučma a Brzotín, ktoré do roku 1990 boli integrovanou súčasťou mesta Rožňava. Najvzdialenejšou obcou MAS od okresného mesta je obec Bôrka.

Najzápadnejším bodom územia je kóta 20°26' v katastri obce Kružná a najvýchodnejším 20°49' západnej geografickej dĺžky v katastri obce Bôrka. Najsevernejší bod má 48°45' východnej geografickej šírky v katastri obce Betliar a najjužnejší má 48°35' východnej geografickej šírky v katastri obce Krásnohorská Dlhá Lúka. Z hľadiska administratívno-správnej príslušnosti obce MAS Gemer-Rožňava patria do:

- Východného Slovenska (NUTS II)
- Košického kraja (NUTS III)
- Okresu Rožňava (NUTS IV).

Obrázok 1: Mapa územia MAS Gemer-Rožňava s vyznačenými hranicami katastrov obcí

Tabuľka 5: Výhody a nevýhody z hľadiska polohy a lokalizácie územia MAS

Výhody MAS	Nevýhody MAS
<ul style="list-style-type: none"> - Kultúrnohistorické a prírodné atraktivity, - Blízkosť metropoly východného Slovenska – Košice (70 km) - Blízkosť 2 medzinárodných letísk: Košice a Poprad (obe do 70 km) - Sústredenie stredného všeobecného a odborného školstva v Rožňave 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatočné dopravné napojenie - nedokončená R2 Zvolen-Košice – Tunel Soroška, neexistencia diaľnic v regióne - Vysoká nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí, - Vyššie zastúpenie marginalizovaných skupín v území MAS

Z hľadiska polohy jednotlivých sídiel ich môžeme charakterizovať ako obce pozdĺž, resp. v blízkosti (do 2,5 km) hlavného dopravného južného ťahu Bratislava – Košice (cesta I. triedy č. 50, ktorá je súčasťou ciest európskeho významu) – obce Brzotín, Rožňava, Krásnohorské Podhradie, Lipovník; Jovice, Krásnohorská Dlhá Lúka, Drnava; ďalej ako obce pozdĺž, resp.

v blízkosti hlavného dopravného ťahu Rožňava – Poprad (cesta I. triedy I/67, ktorá je významná z pohľadu cestovného ruchu, keďže prepája Rožňavu so Slovenským rajom a Vysokými Tatrami); alebo ako tzv. „koncové“ obce – Kružná, Čučma, Pača, Kováčová, Lúčka, Bôrka. Čo sa týka dopravnej dostupnosti obcí MAS Gemer-Rožňava vo väzbe na mesto Rožňava, môžeme vymedziť 7 vetiev:

- Rožňava – Brzotín – Kružná
- Rožňava – Jovice – Krásnohorská Dlhá Lúka - Lipovník
- Rožňava – Krásnohorské Podhradie – Pača
- Rožňava – Krásnohorské Podhradie – Drnava – Kováčová – Lúčka – Bôrka
- Rožňava – Krásnohorské Podhradie – Lipovník
- Rožňava – Čučma
- Rožňava – Betliar

Vzdialenosť MAS Gemer-Rožňava od krajského mesta Košice a zároveň najbližšieho letiska je približne 63 km.

Územím MAS Gemer-Rožňava prechádza železničná trať Zvolen – Košice so stanicou v Rožňave (Brzotíne) a v Lipovníku, regionálna železničná trať Rožňava – Dobšiná, ktorá je súčasnosti využívaná len pre nákladnú dopravu.

Obrázok 2: Situačná mapka

Zdroj: Mesto Rožňava

Historický vývoj územia MAS

Územie MAS Gemer-Rožňava bolo v minulosti súčasťou Gemerskej, Turnianskej a neskôr Gemersko-Malohontskej stolice. Prvá písomná zmienka o Gemerskej stolici pochádza z roku 1209. Najstaršia písomná zmienka spomedzi všetkých obcí MAS, a rovnako aj všetkých obcí okresu, je o obci Brzotín, z roku 1242.

História regiónu je úzko naviazaná na banské mesto Rožňava, ktorá sa môže pýšiť neobyčajne bohatou históriou. Prvý písomný záznam o Rožňave pochádza z roku 1291, kedy uhorský kráľ Ondrej III. daroval územie mesta ostrihomskému arcibiskupovi. Mesto bolo pomenované podľa názvu mimoriadne výnosnej bane: Rosnou bana. Prvé mestské výsady udelil mestu podľa tradície kráľ Ľudovít Veľký v roku 1382. V stredoveku sa tu ťažilo najmä zlato a striebro, neskôr železná ruda. Významný bol v histórii mesta rok 1776, kedy cisárovná Mária Terézia rozdelením územia ostrihomského arcibiskupstva založila rožňavské biskupstvo. Po revolučných rokoch 1848/49 sa Rožňava z niekdajšieho centra baníctva menila na mesto škôl a remesiel. Slávne rožňavské školy navštevovalo veľa významných osobností slovenskej i maďarskej vedy, literatúry, umenia. Do rozvoja mesta výrazným dielom prispeli rožňavskí biskupi a rodina Andrassyovcov. Po prvej svetovej vojne okolie mesta bolo začlenené do územia Československej republiky. V roku 1938 spolu s južnou časťou dnešného Slovenska územia vrátili Maďarsku. Po druhej svetovej vojne sa toto územie opäť stalo súčasťou Československa. Podrobnejší popis histórie mesta Rožňava sa nachádza v prílohe tohto dokumentu.

Bohatou históriou a množstvom zachovalých kultúrno-historických pamiatok sa pýši i región okolo Rožňavy, teda celé územie MAS. Život v tejto oblasti bol od historických počiatkov spätý s ťažbou a spracovaním nerastného bohatstva. Rozvoj baníctva a spracovateľského priemyslu umožnil aj rozkvet umenia a kultúrneho života, remesiel a vzdelanosti. Ich výsledkom sú mnohé kultúrne pamiatky, predovšetkým stredoveké gotické kostoly s vysokou umeleckou hodnotou. Spomedzi obcí MAS hovoria historické zdroje o baníctve ako hlavnom zdroji obživy miestnych obyvateľov predovšetkým v obciach Rožňava, Bôrka, Brzotín, Čučma, Drnava a Jovice. Andrassyovské železiarne v obci Drnava patrili k najvýkonnejším v celom Uhorsku a boli v nich vyrobené aj kovové časti slávneho reťazového mosta v Budapešti. Štyri slovenské pece a štyri hámre boli v obci Brzotín a menšia železiareň bola v obci Bôrka. Obyvatelia obcí MAS sa ďalej živili najmä pastierstvom, poľnohospodárstvom, remeselnou výrobou, drevorubačstvom a pálením uhlia.

Oblasti MAS Gemer-Rožňava, východne od Rožňavy, dominuje impozantný, pôvodne gotický hrad Krásna Hôrka na homolovitom kopci. Budovať ho začali Mariássyovci (vlastníci baní na Spiši) v prvej polovici 14. storočia. Potom sa však dostal do vlastníctva Bebekovcov, ktorí ho v dôsledku tureckého nebezpečenstva v polovici 16. storočia rozšírili a prebudovali na protitureckú pevnosť. Neskôr boli hradnými kapitánmi Andrássyovci. Tí získali hrad do vlastníctva v polovici 17. storočia, kedy sa stali dedičnými hlavnými županmi Gemera a hrad sídlom Gemerskej stolice. Andrássyovci prebudovali hrad na účely rodového múzea. Za obcou Krásnohorské Podhradie v smere do Košíc je Mauzóleum Andrássyovcov, ktoré postavili ako rodinnú kryptu na začiatku 20. storočia, a ktoré patrí medzi najhodnotnejšie pamiatky secesného umenia na Slovensku. Mauzóleum aj hrad Krásna Hôrka sú expozíciami múzea v Betliari. Po ničivom požiari z roku 2012, ktorý zničil takmer celú strechu, časť interiéru ako aj časť historických exponátov, prechádza hrad Krásna Hôrka v súčasnosti poslednou fázou rekonštrukcie.

Podľa historických análoch jednotlivých obcí môžeme podľa príslušnosti k hradným panstvám rozdeliť obce MAS na obce, ktoré patrili k hradu Krásna Hôrka – Drnava, Jovice, Kováčová, Krásnohorská Dlhá Lúka, Krásnohorské Podhradie, Lipovník a Pača; prislúchali k turnianskemu hradnému panstvu – Bôrka, Lúčka, boli súčasťou Brzotínskeho hradu – Brzotín, Kružná.

Nemenej významnou dominantou územia MAS je Kaštieľ Betliar. Je zo začiatku 18. storočia, klasicisticky prestavaný v roku 1795, v historizujúcom slohu upravený v roku 1880. Slúži na muzeálne účely (od roku 1949). Celý interiér kaštieľa predstavuje expozíciu života šľachty a zoznamuje návštevníkov s úrovňou bytovej architektúry a kultúry 19. storočia. Nachádza sa v ňom významná zbierka umeleckých diel, zachovalý nábytok pochádzajúci zo 17-20 st., zbrane keramika, sklo, porcelán a rôzne kuriozity, ktoré svedčia o zberateľskej vášni bývalých majiteľov kaštieľa. Unikátna je aj knižnica obsahujúca vyše 15.000 zväzkov. Kaštieľ obklopuje krásny anglický park s množstvom vzácnych druhov drevín, fontán, jazierok a plastík, ktorý s rozlohou 81 ha patrí k najväčším udržiavaným parkom na Slovensku a je evidovaný v zozname svetových historických záhrad. Bol založený v roku 1792. V roku 1977 bol betliarsky park zapísaný do zoznamu historických záhrad a parkov sveta. V roku 1985 bol kaštieľ vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku.

V rokoch 1968 - 1994 bola vykonaná komplexná pamiatková obnova kaštieľa, za ktorú získal kolektív pracovníkov Múzea Betliar medzinárodnú prestížnu cenu Europa nostra 1995. Dnes múzeum patrí do zväzku Slovenského národného múzea.

Prírodné pomery

MAS Gemer-Rožňava je súčasťou Rožňavskej kotliny a Slovenského krasu a ich styku s pohorím Volovské vrchy v Slovenskom rudohorí. Vyznačuje sa pestrou geologickou stavbou charakteristickou pre celý okres. Vo všeobecnosti možno MAS charakterizovať zo severu viac horským prostredím s väzbou na banícku históriu a pastierstvo, údolia riek v centrálnej časti sú úrodné a viaže sa na ne poľnohospodárska výroba, pričom juh je špecifický planinami. Kotlina vznikla na styku prevažne paleozoického rudohoria a mezozoického krasu. Priľahlá časť rudohoria, z prevažne prvohorných kryštálických hornín so zväčša hornatinovým reliéfom, patrí ku geologicky najpestrejším územiám na Slovensku, čo sa odzrkadľuje na bohatej baníckej histórii územia.

Obce MAS sa nachádzajú predovšetkým na hranici mimoriadne hodnotného prírodného prostredia, ktoré predstavuje pohorie Slovenský kras na slovensko-maďarskom pohraničí. Predstavujú tak vynikajúce východiská za krásami tohto vysoko atraktívneho prostredia. Slovenský kras je najväčším krasovým územím Slovenskej republiky. Od roku 2002 je Slovenský kras národným parkom s výmerou 34 600 ha, s ochranným pásmom 11 700 ha. Na území MAS zahŕňa štátne prírodné rezervácie Brzotínske skaly (Brzotín), Drieňovec (Drnava, Kováčová), Havrania skala a Snežná díera (Bôrka); chránený prírodný výtvar Krásnohorská jaskyňa (Krásnohorská Dlhá Lúka).

Je budovaný druhohornými vápencami a dolomitmi, ktoré sú rozdelené hlbokými kaňonmi riek, a pokrývajú ho prevažne listnaté lesy a borovicové porasty. Vyznačuje sa reliéfom krasových planín s bohatými povrchovými a podpovrchovými krasovými formami. Tvorí ho 7 planín, z ktorých do územia MAS zasahuje Silická planina, no hranice MAS siahajú až k Hornému vrchu a Zádielskej planine na východe a Plešiveckej planine na západe. Tieto planiny sú posiate množstvom závrto, vyvieráčiek, jaskýň a priepastí. Atraktívne prírodné pamiatky - jaskyne Slovenského krasu (vrátane Krásnohorskej jaskyne) sú ako jediné na Slovensku od roku 1995 zaradené do Zoznamu svetového prírodného dedičstva UNESCO (spolu s jaskyňami Aggtelegského krasu) v rámci Sústavy NATURA 2000.

Svoje čaro tomuto krasovému územiu poskytuje aj bohatá flóra a fauna. Väčšinu územia národného parku pokrývajú listnaté lesy so zastúpením duba zimného, hrabu či buka. Rastie tam aj vzácna teplomilná flóra s endemickými prvkami (charakter stepného a lesostepného pásma). Územie Slovenského krasu patrí k floristicky najbohatším oblastiam Slovenska. Rastie tu rumenica turnianska, kandík psí, klinček včasný peristý, áron alpský štíhly a ďalšie. Pestrosť živočíchov tvoria najmä nižšie skupiny. Žije tu 130 druhov mäkkýšov, 1500 druhov chrobákov,

1022 druhov motýľov. Z vtákov sa tu vyskytuje sokol rároh, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, orol kriľavý, sova dlhochvostá, skaliar pestrý a ďalšie.

Územie MAS je vo svojom najužšom vymedzení viazané na tok riečky Čremošná, ktorá je ľavostranným prítokom rieky Slaná. Čremošná pramení na severnom okraji Slovenského krasu a preteká územím okresu Rožňava v celkovej dĺžke 29 km a vlieva sa do rieky Slaná za obcou Brzotín. V širšom ponímaní však územie charakterizuje pomerne hustá riečna sieť – najmä prítokov rieky Čremošná (napr. Pačiansky potok, Kružniansky potok, atď.), najväčšia rieka Slaná a jej ostatné prítoky, ako aj ďalší významnejší tok rieka Turňa. Nachádzajú sa tu aj Blastný a Brzotínsky rybník, ktoré slúžia na chovné účely. Územie nie je deficitné na pitnú vodu, prítok Slanej však je pomerne malý na prípadné rozsiahlejšie industriálne využitie.

Z klimatického hľadiska prevláda mierna a vlhká klíma Rožňavskej kotliny. V podhorských údoliach a vyvýšeninách je mierne chladná klíma, na juhu zas teplá. Najostrejšiu hranicu Rožňavskej kotliny vytvárajú na južnom okraji severné svahy Silickej planiny, kde sa prejavuje klimatická a vegetačná inverzia. Kotlina patrí k menej veterným územiám Slovenska. Popri prevládajúcom severnom prúdení, re-gistrujeme aj 29%-né zastúpenie bezveternej situácie v roku. Inverzné situácie sú v zimnom období pomerne časté (v priemere až 150 nočných a 50 celodenných inverzií).

Z pôdnych typov sa v časti Slovenského Rudohoria vyskytujú najmä hnedé lesné pôdy kambizeme. Krasové oblasti pokrývajú rendziny. V kotline sa nachádzajú ilimerizované pôdy luvizeme a toky sprevádzajú nivné pôdy fluvizeme.

Do územia MAS, do katastrov jeho 8 obcí – Bôrka, Brzotín, Jovice, Kováčová, Krásnohorská Dlhá Lúka, Kružná, Lipovník, Lúčka, zasahuje Chránené vtáčie územie Slovenský kras, ktoré má celkovú rozlohu 43 860 ha. Jeho účelom je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, bučiaka trst'ového, d'atľa čierneho, d'atľa bielochrbtého, d'atľa prostredného, hadiara krátkoprstého, chriašteľa bodkovaného, kane močiarnej, krutihlava hnedého, leľka lesného, mucháríka bielokrkeho, mucháríka červenohrdlého, orla kriľavého, penice jarabej, prepelice poľnej, skaliara pestrého, sokola rároha, sokola sťahovavého, sovy dlhochvostej, strakoša červenochrbtého, škovránka stromového, včelára lesného, výra skalného, výrika lesného a žlny sivej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.

Demografia MAS Gemer-Rožňava

MAS Gemer-Rožňava mala k 31.12.2014 spolu 29 566 obyvateľov, čo predstavuje viac ako 47 % obyvateľstva okresu Rožňava. Z hľadiska veľkosti jednotlivých obcí tvoria MAS:

- 1 mesto s počtom obyvateľov do 20 000: Rožňava
- 2 väčšie obce s počtom obyvateľov nad 1 000: Krásnohorské Podhradie, Brzotín
- 7 obcí s počtom obyvateľov 500 – 999: Jovice, Krásnohorská Dlhá Lúka, Drnava, Čučma, Pača, Bôrka
- 2 obce s počtom obyvateľov do 200 – 499: Lipovník, Kružná
- 1 obce do 199 obyvateľov: Lúčka, Kováčová

Pre MAS (viď Tabuľka č.4: Základná charakteristika obcí MAS Gemer-Rožňava) je charakteristická nižšia hustota obyvateľstva v porovnaní s okresom Rožňava (107,79 obyv./km²), ktorý už aj tak patrí medzi okresy s najnižšou hustotou obyvateľstva v rámci Košického kraja (118 obyv./km²).

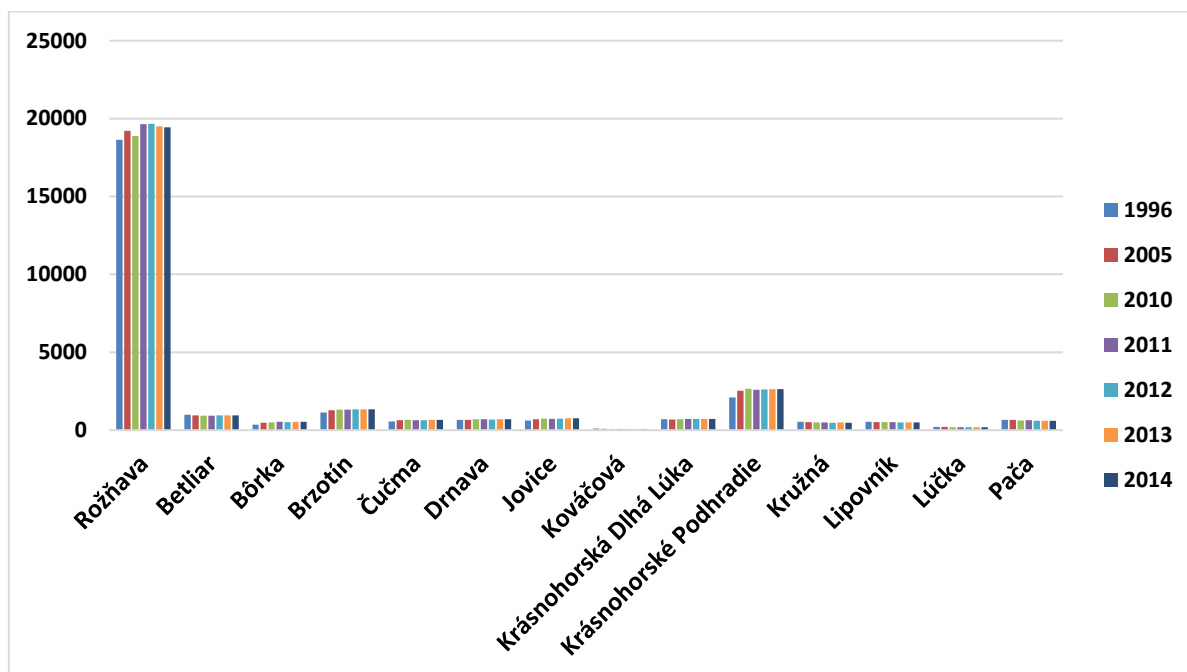
Tabuľka 6: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva, k 31.12.

	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Rožňava	18630	19219	18880	19651	19662	19505	19450
Betliar	995	955	929	938	940	957	946
Bôrka	357	470	504	528	519	535	543
Brzotín	1 127	1 269	1 321	1 319	1 330	1 343	1 347
Čučma	565	644	657	640	649	663	657
Drnava	667	670	693	704	688	693	696
Jovice	614	693	744	725	734	756	761
Kováčová	103	89	67	72	67	63	62
Krásnohorská Dlhá Lúka	704	675	711	729	726	718	719
Krásnohorské Podhradie	2 106	2 525	2 645	2 584	2 603	2 628	2 634
Kružná	534	515	488	487	481	495	475
Lipovník	537	507	523	510	492	492	493
Lúčka	211	207	196	193	190	187	183
Pača	657	653	629	631	609	604	600
MAS Gemer-Rožňava	27 807	29 091	28 987	29 711	29 690	29 639	29 566

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

V porovnaní s rokom 2005 (29091 obyvateľov, za podmienky rovnakého zloženia MAS ako je súčasné) sa počet obyvateľov MAS výraznejšie nezmenil – narástol o necelých 1,6 %. Spomedzi jednotlivých obcí má za posledných 5 rokov mierne rastúci trend počet obyvateľov obce Bôrka, Brzotín, Drnava, Jovice, Krásnohorské Podhradie. Ako stabilizovaný možno nateraz hodnotiť vývoj počtu obyvateľov obce Čučma.

Obrázok 3: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Perspektívy vidieckeho osídlenia na Hornom Gemeri sú veľmi diferencované. Ukazuje sa, že je tendencia vývoja obcí na báze etnicity. Obce môžu byť postupne transformované na „rómske a nerómske“. V tesnom susedstve Rožňavy sa vytvorí suburbanizačný pás. Východná časť okresu a atraktívne obce v horských oblastiach sa budú transformovať na sčasti chalupárske. Budúci vývoj bude ovplyvnený realizáciou najväčších známych projektov – cestný tunel Soroška, rozšírenie služieb v centrách Slovenského krasu, pri významných atrakciách, vybudovanie vodnej nádrže Nadabula.

Vekové zloženie obyvateľstva

Počet obyvateľov v predproduktívnom veku je 15,79 %, v produktívnom veku 71,92 % a poproduktívnom veku 12,29 %, čo v prípade predproduktívnej zložky predstavuje o niečo nepriaznivejšiu situáciu v porovnaní s celým okresom a krajom. Produktívna zložka je o málo priaznivejšia v porovnaní s okresom, krajom a SR.

Tabuľka 7: Vybrané ukazovatele vekové skupiny obyvateľstva

Obec / Veková skupina	Počet obyvateľov vo vekových skupinách			Veková skupina (v %)		
	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Rožňava	2848	14209	2393	14,6	73	12,3
Betliar	89	694	163	9,4	73,3	17,2
Čučma	87	477	93	13,24	72,6	14,16
Krásnohorské Podhradie	607	1 819	208	23,04	69,06	7,9
Pača	64	446	90	10,67	74,33	15
Drnava	139	470	87	19,97	67,53	12,5
Lúčka	16	130	37	8,74	71,04	20,22
Kováčová	3	46	13	4,84	74,19	20,97
Bôrka	193	313	37	35,54	57,64	6,81
Lipovník	58	340	95	11,76	68,97	19,27
Krásnohorská Dlhá Lúka	96	518	105	13,35	72,04	14,6
Jovice	162	519	80	21,29	68,2	10,51
Brzotín	260	930	157	19,3	69,04	11,66
Kružná	47	353	75	9,89	74,32	15,79
MAS Gemer-Rožňava	4 669	21 264	3 633	15,79	71,92	12,29
Okres Rožňava	10 516	44 333	8 028	16,72	70,51	12,77
KSK	136 768	556 890	101 907	17,19	70	12,81
SR	830 181	3 834 289	756 879	15,31	70,73	13,96

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Vyššie uvedené sa odráža aj v hodnote indexu starnutia (77,81) a vekové zloženie obyvateľstva je tak o niečo menej priaznivejšie v prospech generácie do 14 rokov v porovnaní s celým okresom, krajom aj SR. Hodnota indexu vitality (128,52) radí MAS medzi stabilizované, mierne rastúce populácie. Aj tento mierny rast je však primárne ťahaný rastúcim počtom rómskeho obyvateľstva (viď nižšie národnostné zloženie obyvateľstva). Na druhej strane, v porovnaní s okresom, krajom a SR, je v MAS vyššia miera ekonomického zaťaženia obyvateľstva v produktívnom veku neproduktívnou zložkou populácie.

Tabuľka 8: Vybrané ukazovatele veku

Obec / ukazovateľ	Vybrané ukazovatele veku				
	Priemerný vek	Mediánový vek	Index starnutia	Index vitality	Index ekonom. zaťaženia
Rožňava	39,49	38,37	84,02	119,01	36,89
Betliar	43,42	43,11	183,15	54,6	36,31
Bôrka	27,47	21,8	19,17	521,62	73,48
Brzotín	36,96	36	60,38	165,61	44,84
Čučma	40,63	39,6	106,9	93,55	37,74
Drnava	38,17	37,3	62,59	159,77	48,09
Jovice	36,77	36,5	49,38	202,5	46,63
Kováčová	49,21	47,5	433,33	23,08	34,78
Krásnohorská Dlhá Lúka	41,16	41,3	109,38	91,43	38,8
Krásnohorské Podhradie	33,88	31,9	34,27	291,83	44,8
Kružná	42,84	42,3	159,57	62,67	34,56
Lipovník	43,21	42,5	163,79	61,05	45
Lúčka	45,41	46,3	231,25	43,24	40,77
Pača	43,19	43,8	140,63	71,11	34,53
MAS Gemer-Rožňava	40,1293	39,1629	131,272	140,08	42,6586
Okres Rožňava	38,96	38,1	76,34	130,99	41,83
KSK	38,52	37,6	74,51	134,21	42,86
SR	39,87	39	91,17	109,68	41,39

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Ostatné demografické charakteristiky obyvateľstva

V MAS Gemer-Rožňava prevažuje dvojnárodnostné zloženie obyvateľstva (len s výnimkou obcí Betliar a Pača), pričom v sumáre najviac, viac ako polovica, je obyvateľov maďarskej národnosti – 50,50%, slovenskej národnosti je 37,25 % obyvateľstva a 7,70% je rómskej národnosti¹. Vzhľadom na vývoj v tejto oblasti je možné z dlhodobého hľadiska predpokladať ďalšie prehĺbenie rozdelenia obcí mikroregiónu na základe etnicity (rómske a nerómske obce).

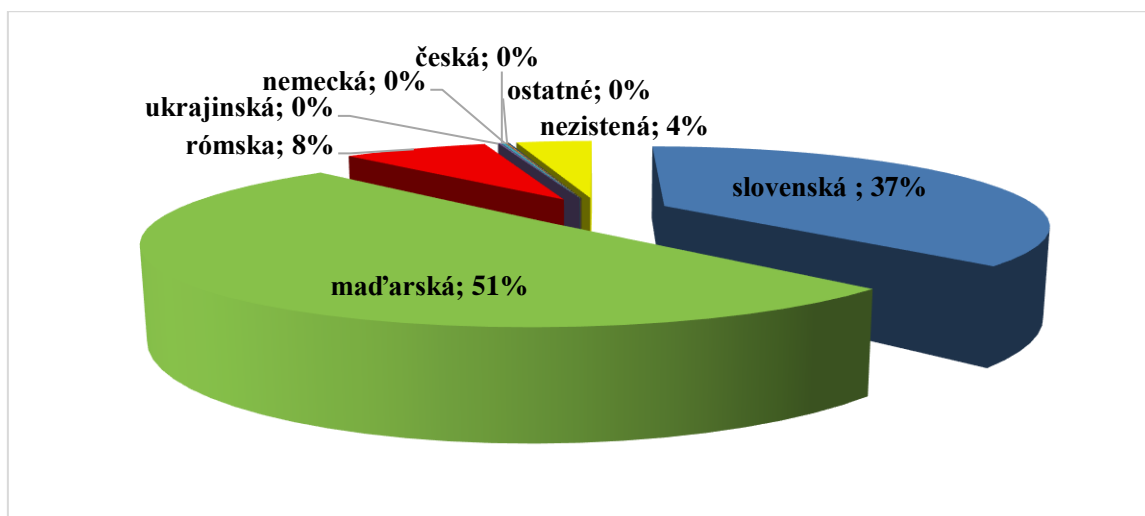
Tabuľka 9: Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Obec	Národnosť							
	slovenská	maďarská	rómska	ukrajinská	česká	nemecká	Ostatné	nezistená
Rožňava	59,96%	19,84%	2,39%	0,12%	0,40%	0,07%	0,47%	16,75%
Betliar	87,68%	1,40%	0,43%	0,32%	0,43%	0,43%	0,00%	9,34%
Bôrka	8,14%	31,59%	56,40%	0,00%	0,19%	0,19%	0,00%	3,49%
Brzotín	47,80%	42,17%	5,55%	0,00%	0,30%	0,08%	0,30%	3,80%
Čučma	57,06%	41,56%	0,31%	0,00%	0,31%	0,00%	0,00%	0,77%
Drnava	27,70%	67,90%	0,71%	0,00%	0,43%	0,00%	0,00%	3,27%
Jovice	17,91%	75,21%	2,89%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,99%
Kováčová	21,05%	77,63%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,32%
Krásnohorská Dlhá Lúka	18,72%	76,09%	0,14%	0,27%	0,41%	0,00%	0,00%	4,37%
Krásnohorské Podhradie	21,28%	39,34%	35,11%	0,00%	0,12%	0,08%	0,00%	4,08%
Kružná	22,52%	74,38%	0,00%	0,41%	0,21%	0,00%	0,21%	2,27%
Lipovník	22,90%	74,56%	0,20%	0,59%	0,20%	0,20%	0,00%	1,37%
Lúčka	15,10%	83,85%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,04%
Pača	93,70%	1,42%	3,62%	0,00%	0,00%	0,16%	0,31%	0,79%
MAS Gemer-Rožňava	37,25%	50,50%	7,70%	0,12%	0,21%	0,09%	0,09%	4,04%

¹ Tento údaj možno vnímať ako čiastočne skreslený, keďže pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov je pozorovaná tendencia rómskeho obyvateľstva začleniť sa k inej národnosti. Podiel absolútneho počtu Rómov na celkovom počte obyvateľov okresu je odhadovaný na cca 20 %.

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Obrázok 4: Národnostné zloženie obyvateľstva MAS Gemer-Rožňava

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

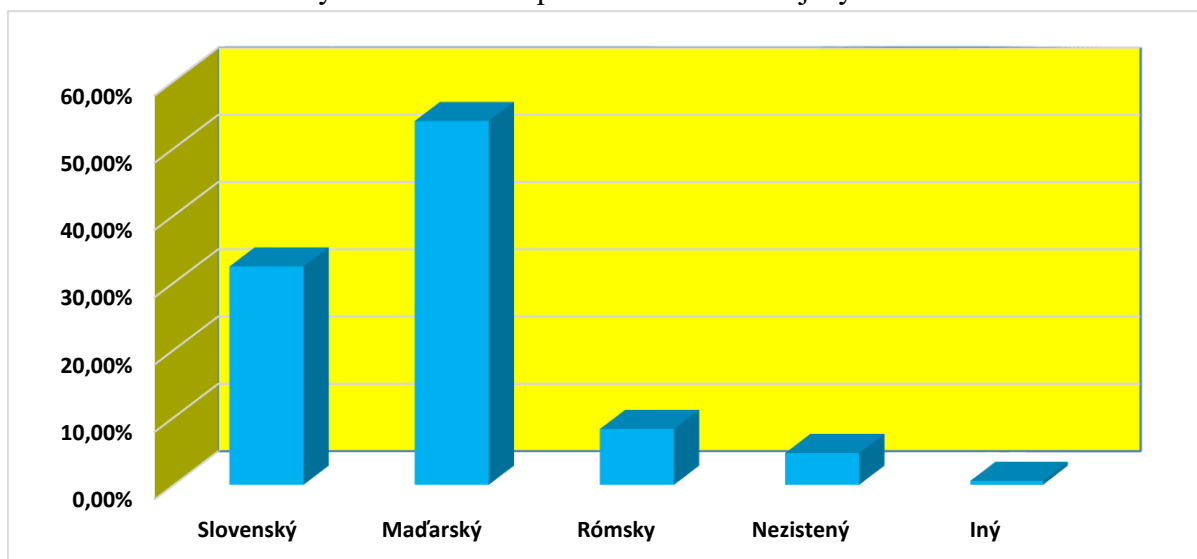
Tabuľka 10: Štruktúra obyvateľstva podľa materinského jazyka

Obec	Materinský jazyk				
	Slovenský	Maďarský	Rómsky	Nezistený	Iný
Rožňava	56,90%	23,37%	1,47%	17,16%	1,10%
Betliar	86,90%	2,04%	0,64%	9,03%	1,39%
Bôrka	5,23%	30,62%	60,27%	3,68%	0,19%
Brzotín	34,65%	49,39%	10,87%	4,41%	0,68%
Čučma	49,08%	46,93%	2,30%	1,38%	0,31%
Drnava	18,89%	74,86%	1,28%	4,40%	0,57%
Jovice	14,19%	78,79%	0,14%	6,89%	0,00%
Kováčová	19,74%	78,95%	0,00%	1,32%	0,00%
Krásnohorská Dlhá Lúka	12,43%	81,69%	0,00%	4,78%	1,09%
Krásnohorské Podhradie	17,05%	43,03%	35,18%	4,54%	0,19%
Kružná	14,67%	81,61%	0,00%	3,31%	0,41%
Lipovník	16,63%	79,84%	0,00%	2,35%	1,17%
Lúčka	15,10%	83,85%	0,00%	1,04%	0,00%
Pača	92,13%	1,57%	3,62%	1,57%	1,10%

MAS Gemer-Rožňava	32,40%	54,04%	8,27%	4,70%	0,59%
--------------------------	--------	--------	-------	-------	-------

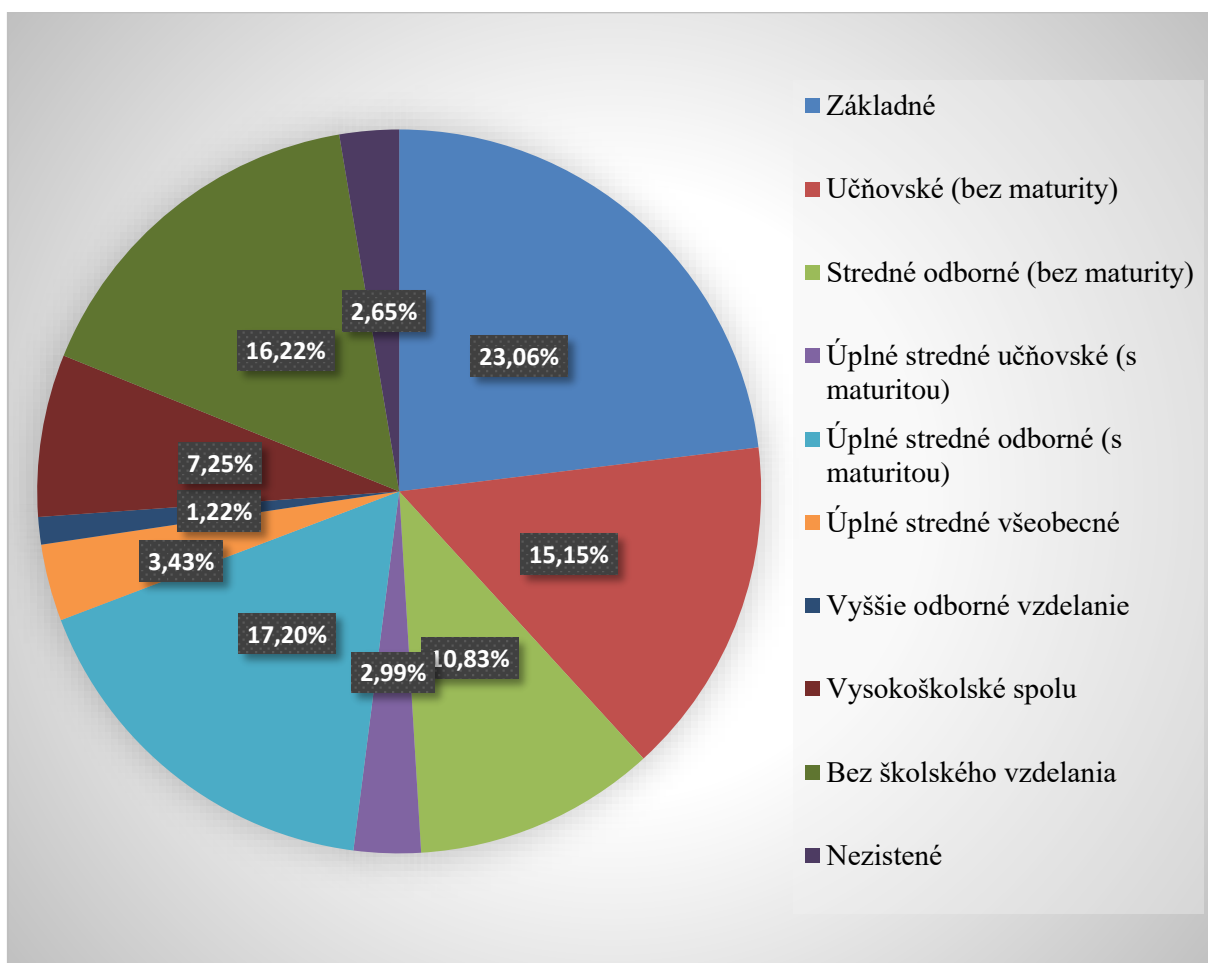
Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Obrázok 5: Štruktúra obyvateľstva MAS podľa materinského jazyka

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Obrázok 6: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Tabuľka 11: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS časť 1

Vzdelanie	Rožňava	Betliar	Bôrka	Brzotín	Čučma	Drnava	Jovice	Kováčová
Základné	12,66%	13,53	40,70%	28,88%	17,02%	24,86%	25,48%	28,95%
Učňovské (bez maturity)	12,17%	13,96	8,72%	14,13%	17,02%	17,47%	11,98%	14,47%
Stredné odborné (bez maturity)	7,69%	10,31	4,65%	10,26%	13,19%	8,95%	10,61%	19,74%

Úplné stredné učňovské (s maturitou)	2,93%	4,30	0,58%	3,12%	3,07%	2,98%	1,79%	0,00%
Úplné stredné odborné (s maturitou)	20,04%	22,34%	6,01%	12,16%	21,47%	13,92%	15,29%	19,74%
Úplné stredné všeobecné	4,50%	5,69%	1,36%	1,82%	3,68%	3,69%	2,62%	2,63%
Vyššie odborné vzdelanie	2,70%	1,93%	0,19%	0,84%	1,23%	0,57%	1,93%	1,32%
Vysokoškolské spolu	15,79%	15,47%	2,33%	5,24%	7,36%	3,98%	6,06%	5,26%
Bez školského vzdelania	15,21%	10,63%	34,69%	19,60%	14,42%	20,03%	20,39%	7,89%
Nezistené	6,31%	1,84%	0,78%	3,95%	1,53%	3,55%	3,86%	0,00%

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

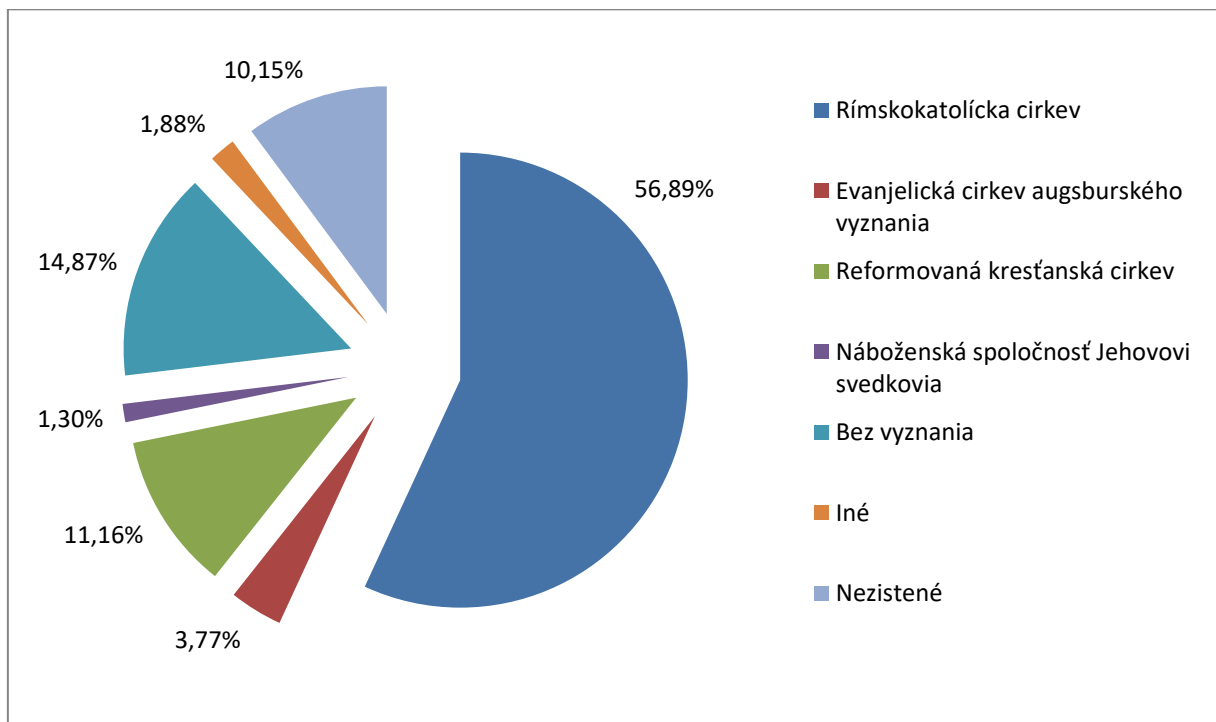
Tabuľka 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva MAS časť 2

	Krásnohorská Dlhá Lúka	Krásnohorské Podhradie	Kružná	Lipovník	Lúčka	Pača	MAS Gemer- Rožňava spolu
Základné	19,95%	30,17%	18,80%	20,55%	25,52%	15,75%	23,06%
Učňovské (bez maturity)	15,71%	10,25%	19,21%	15,46%	23,44%	18,11%	15,15%
Stredné odborné (bez maturity)	10,52%	8,35%	15,70%	13,50%	9,90%	8,19%	10,83%

Úplné stredné učňovské (s maturitou)	3,96%	2,37%	3,93%	4,89%	3,65%	4,25%	2,99%
Úplné stredné odborné (s maturitou)	20,22%	12,39%	18,60%	20,55%	14,06%	23,94%	17,20%
Úplné stredné všeobecné	3,96%	2,64%	4,13%	4,31%	4,69%	2,36%	3,43%
Vyššie odborné vzdelanie	1,91%	1,17%	0,41%	1,37%	0,00%	1,57%	1,22%
Vysokoškolské spolu	7,65%	5,98%	3,72%	8,22%	4,69%	9,76%	7,25%
Bez školského vzdelania	13,52%	24,54%	12,60%	10,96%	9,90%	12,76%	16,22%
Nezistené	2,60%	2,14%	2,89%	0,20%	4,17%	3,31%	2,65%

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Obrázok 7: Štruktúra obyvateľstva MAS podľa vierovyznania

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Dopravná infraštruktúra a doprava

Územím MAS Gemer-Rožňava prechádza medzinárodný cestný ťah štátnej cesty E 571 I/50 a štátna cesta I. triedy I/67.

Z hľadiska cestnej siete a bezpečnosti cestnej premávky je kritickým úsek cesty I/50 cez horský priechod Soroška, najmä v zimnom období. Výhľadové riešenie dopravných problémov tohto horského priechodu spočíva vo vybudovaní rýchlostnej cesty R2.

Spoločným znakom všetkých obcí MAS je veľmi zlá kvalita miestnych komunikácií. Obce tento stav vnímajú veľmi intenzívne a majú záujem o jeho prioritné riešenie. Dopravná dostupnosť obcí je vyhovujúca. Občania preferujú individuálnu automobilovú dopravu. Z hľadiska verejnej autobusovej dopravy v rámci MAS možno negatívne vnímať len technický stav doplnkovej infraštruktúry – zastávok a neexistujúce autobusové spojenie medzi Krásnohorskou Dlhou Lúkou a Lipovníkom.

Vodné hospodárstvo

Takmer všetky obce majú vybudovaný verejný vodovod. V štyroch prípadoch ide o celú obec, ostatné majú vodovod vybudovaný čiastočne a jeho rozšírenie je pre obce prioritou. V dvoch obciach (Kružná a Jovice) verejný vodovod chýba a nie je zatiaľ vnímaná potreba na jeho vybudovanie. Situácia v prípade verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd (ČOV) je pomerne nepriaznivá – až osem obcí nemá ani len čiastočne vybudovanú kanalizačnú sieť. Kľúčovým problémom pri týchto sieťach a výstavbe nových je budúca napojenosť obyvateľov a ich využívanie, pretože prevažuje pragmatické finančné riešenie nad potrebou ochrany prírodných hodnôt územia.

Energetické hospodárstvo

S výnimkou obcí Bôrka, Lúčka, Kováčová sú všetky obce plynofikované. Napriek tomu je ako hlavný zdroj na vykurovanie využívané drevo.

Potreba riešenia zastaralého verejného osvetlenia (najmä v obciach Bôrka, Krásnohorská Dlhá Lúka).

Telekomunikácie

Len ojedinele nie je v obciach vyhovujúce pokrytie mobilným a internetovým signálom (najmä obec Čučma a Bôrka).

Občianska vybavenosť obcí MAS

V mnohých obciach je nevyhovujúci stav verejných budov, verejných priestranstiev a infraštruktúry vo vlastníctve obcí, prípadne cirkví, vyžadujúci ich rekonštrukcie – predovšetkým obecných úradov, kultúrnych domov a iných budov vo vlastníctve obcí, verejného rozhlasu, prípadne aj domov smútku a pod.

Vzdelávacia, kultúrna a športová infraštruktúra

Predškolské vzdelávanie v rámci MAS poskytuje spolu 17 materských škôl v obciach Betliar, Bôrka, Brzotín, Čučma, Drnava, Jovice, Krásnohorská Dlhá Lúka, Kružná, a z toho dve v Krásnohorskom Podhradí a 7 v Rožňave, pričom ich kapacita nie je postačujúca. V území MAS fungujú v súčasnosti 2 štátne základné školy 1.-4. ročník – v obciach Krásnohorská Dlhá Lúka a Krásnohorské Podhradie (do roku 2013 bola ešte jedna v Drnave a je zámer vybudovať jednu v Bôrke) a 9 štátnych základných škôl 1.-9. ročník v obciach Brzotín, Drnava, Krásnohorské Podhradie, z toho v Rožňave 4 a 2 cirkevné základné školy v Rožňave. Počty žiakov v ZŠ sú nateraz stabilné s výnimkou ZŠ v Krásnohorskej Dlhej Lúke, ktorej ďalšie fungovanie vyzerá otázne, aj keď zámerom obce je udržať ju. Otázka udržateľnosti škôl je spätá s ekonomickou stránkou ich prevádzky a efektívneho využívania školských budov, ktoré v drvivej väčšine nie sú vo vyhovujúcom technickom stave. Vo všeobecnosti badať trend dochádzania detí do materských a základných škôl mimo rodnej obce, buď do okolitých obcí alebo do Rožňavy, kde majú rodičia väčšiu možnosť voľby, aj na základe vyučovacieho jazyka. Hlavným dôvodom však je vysoký počet rómskych detí navštevujúcich tunajšie školy, čím sa tieto deti dostávajú do segregácie.

Tabuľka 13: Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu

Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu						
	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Košický kraj	204	202	202	202	203	203

Okres Rožňava	20	20	20	20	19	19
Bôrka	0	0	0	0	0	0
Brzotín	1	1	1	1	1	1
Čučma	0	0	0	0	0	0
Drnava	1	1	1	1	1	1
Jovice	0	0	0	0	0	0
Kováčová	0	0	0	0	0	0
Krásnohorská Dlhá Lúka	0	0	0	0	0	0
Krásnohorské Podhradie	1	1	1	1	1	1
Kružná	0	0	0	0	0	0
Lipovník	0	0	0	0	0	0
Lúčka	0	0	0	0	0	0
Pača	0	0	0	0	0	0
Rožňava	7	7	7	7	6	6

Tabuľka 14: Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu – žiaci

Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu – žiaci							
	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Košický kraj	89109	75394	65664	65012	64400	63869	63315
Okres Rožňava	6672	5639	5143	5079	5009	4961	4896
Bôrka	0	0	0	0	0	0	0
Brzotín	177	82	84	93	96	91	93
Čučma	0	0	0	0	0	0	0
Drnava	130	150	162	163	175	171	174
Jovice	0	0	0	0	0	0	0
Kováčová	0	0	0	0	0	0	0
Krásnohorská Dlhá Lúka	0	0	0	0	0	0	0
Krásnohorské Podhradie	315	283	243	234	237	233	224
Kružná	0	0	0	0	0	0	0
Lipovník	0	0	0	0	0	0	0
Lúčka	0	0	0	0	0	0	0

Pača	0	0	0	0	0	0	0
Rožňava	3044	2391	2124	2144	2122	2170	2195

Pre organizovanie voľnočasových aktivít detí a mládeže v obciach chýbajú kluby alebo centrá voľného času; resp. komplexy pre rozvoj voľnočasových aktivít čo najširšej skupiny občanov. V obciach bez škôl a s vysokým počtom rómskeho obyvateľstva je pociťovaná potreba rozvoja komunitných činností.

Tabuľka 15: Základné školy - (1. - 4. roč.) spolu, žiaci spolu

Základné školy - (1. - 4. roč.) spolu							Základné školy - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci						
1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
152	124	116	115	114	111	107	5787	3968	3952	3998	3940	3762	3728
23	18	18	18	17	17	16	548	457	407	362	335	337	335
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	0	26	25	13	14	6	7	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	27	15	12	10	11	8	8
1	1	1	1	1	1	1	57	57	76	72	69	61	56
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tabuľka 16: Materské školy

	Materské školy spolu							Materské školy spolu - deti						
	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Okres Rožňava	61	55	51	50	49	48	48	2040	1877	1583	1604	1648	1592	1635
Betliar	1	1	1	1	1	1	1	23	24	17	20	20	21	18
Bôrka	1	0	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0
Brzotín	1	1	1	1	1	1	1	31	24	34	23	33	31	29
Čučma	1	1	1	1	1	1	1	20	17	18	16	18	18	20
Drnava	1	1	1	1	1	1	1	24	21	15	21	16	21	18
Jovice	1	1	1	1	1	1	1	17	18	14	14	15	16	16
Kováčová	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krh. Dlhá Lúka	1	1	1	1	1	1	1	18	17	14	11	15	16	16
Krh. Podhradie	2	1	1	1	1	1	2	75	70	62	61	61	60	103
Kružná	1	1	1	1	1	1	1	19	15	13	10	9	8	11
Lipovník	1	1	0	0	0	0	0	17	10	0	0	0	0	0
Lúčka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pača	1	0	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0
Rožňava	7	9	9	9	9	9	8	696	660	594	625	661	616	613

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Mimoškolská záujmová činnosť je sústredená do okresného mesta Rožňava. Pôsobí tu: *Centrum voľného času Rožňava* je zamerané na výchovno-vzdelávacie aktivity a aktívny oddych detí a mládeže od predškolského veku, na činnosť pre rodičov s deťmi, činnosť s dospelými, na spoluprácu pri organizovaní podujatí a súťaží v spolupráci s občianskymi združeniami. CVČ organizuje svoju činnosť pre už viac rokov stabilizovaný počet 300 organizovaných osôb (detí, mládeže) vo voľnom čase, v priebehu školských prázdnin i v rámci vyučovania. CVČ poskytuje záujmovú činnosť v týchto tematických oblastiach: vzdelávacia, spoločensko-vedná, prírodno-environmentálna, esteticko-kultúrna, pracovno-technická a telesná, turistická a športová.

Základná umelecká škola Rožňava (ZUŠ) poskytuje vzdelanie, ktoré nie je možné získať v rámci vzdelávania v základnej škole. Umelecké školstvo predstavuje ucelenú sústavu výchovy

a vzdelania, ktorá poskytuje mladej generácii možnosť rozvíjať svoje nadanie v niektorej z tvorivých disciplín. ZUŠ poskytuje základné umelecké vzdelanie, pripravuje na štúdium odborov umeleckého vzdelávania v stredných školách a konzervatóriách, pripravuje aj na štúdium na vysokých školách s pedagogickým zameraním alebo umeleckým zameraním. Základná umelecká škola v Rožňave má v súčasnosti 4 odbory: hudobný odbor, výtvarný odbor, literárno – dramatický odbor, tanečný odbor.

Tabuľka 17: Počty žiakov a zamestnancov ZUŠ

Školský rok	2014/2015
Počet zapísaných detí	583
Počet odborov	4
Počet pedagogických zamestnancov	26
Počet nepedagogických zamestnancov	6

Zdroj: MsÚ RV, 2014

Stredné školstvo

Na území mesta Rožňava sa nachádza 6 stredných škôl a to Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika, Obchodná akadémia, Stredná zdravotnícka škola, Stredná odborná škola technická a Stredná odborná škola obchodu a služieb. Zriaďovateľom piatich je Krajský samosprávny kraj a jedna patrí do zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Rožňava.

Vysoké školstvo

V meste Rožňava sa nachádza detašované pracovisko Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, Kósu Schoppera 22, Rožňava (www.vssvalzbety-roznava.sk). Škola ponúka študijné programy: sociálna práca (denná a externá forma štúdia) a ošetrovateľstvo (externá a kombinovaná forma štúdia). V akademickom roku 2014/2015 otvorila štvorsestrálnu doplnujúcu pedagogické štúdium. Akademický senát vysokej školy v roku 2011 schválil pracovisku v Rožňave patrónku, ktorou sa stala blahoslavená Sára Salkaházi.

Zdravotná infraštruktúra a služby

Primárna zdravotná starostlivosť v obciach v rámci MAS je vnímaná viac-menej ako postačujúca. Poskytujú ju 3 ambulancie praktického lekára pre dospelých (v Brzotíne, Drnave a Krásnohorskom Podhradí), 2 ambulancie praktického lekára stomatóloga (v Krásnohorskom Podhradí), samostatná ambulancia lekára špecialistu a rýchla zdravotnícka pomoc (v Lipovníku), ale len jediná ambulancia praktického lekára pre deti. Lekáreň ani výtajňa zdravotníckych pomôcok nie je ani v jednej z obcí, v Rožňave sa nachádza 11 lekární.

Tabuľka 18: Zoznam lekární v Rožňave

1.	Lekáreň Adresa Afrodita Nám. 1. mája 11
2.	Aza Nám. baníkov 36
3.	Dr. Max Šafárikova 16
4.	Dr. Max NsP - Špitálska 1
5.	Dr. Max Šafáriková, Kaufland
6.	Ekolekáreň HM TESCO
7.	Farmácia Šafáriková 17
8.	Helios NsP - Špitálska 1
9.	Kim Ul. akad. Hronca 15
10.	Lekáreň Rožňava Štítnická 9
11.	Poli-phara Špitálska 2
12.	Lekáreň Farmácia, Okružná ulica

Zdroj: www.roznava.sk

Nemocnica s poliklinikou a ďalšie zariadenia zdravotnej starostlivosti sa nachádzajú v meste Rožňava. **Nemocnica s poliklinikou sv. Barbory Rožňava**, a. s. (NsP) je súčasťou siete nemocníc spoločnosti Svet zdravia, a. s., ktorá je prevádzkovateľom dvanástich nemocníc v rámci prešovského, košického, trenčianskeho a banskobystrického samosprávneho kraja. Predmetom činnosti NsP Rožňava (s počtom zamestnancov 420) je poskytovanie zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti pre širokú verejnosť v spádovej oblasti regiónu Gemer. V rozsahu povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti NsP Rožňava prevádzkuje: zariadenia Ústavnej zdravotnej starostlivosti v špecializačných odboroch: vnútorné lekárstvo, neurológia, chirurgia, gynekológia a pôrodníctvo, pediatria a neonatológia, anesteziológia a intenzívna medicína, psychiatria,

psychiatrická liečebňa, fyziatria a rehabilitácia, dlhodobo chorí, zariadenia Ambulantnej zdravotnej starostlivosti ambulancie v špecializačných odboroch: vnútorné lekárstvo, hematológia a transfuziológia, fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, gastroenterológia, gynekológia a pôrodníctvo, plánované rodičovstvo, riziková gravidita, chirurgia, úrazová chirurgia, dermatovenerológia, psychiatria, otorinolaryngológia, pneumológia a ftizeológia, pediatrická klinická imunológia a alergológia, neurológia, klinická onkológia, anesteziológia a intenzívna medicína, infektológia, zariadenia na poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti v špecializačných odboroch: úrazová chirurgia, zariadenia spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek v špecializačných odboroch: rádiológia, počítačová tomografia, klinická biochémia, klinická hematológia a transfuziológia, fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, ultrazvuk v gynekológii a pôrodníctve, dopravná zdravotná služba. Ambulantná a ústavná zdravotná starostlivosť je poskytovaná pre klientov všetkých zdravotných poisťovní v Slovenskej republike, klientom poisteným v poisťovniach pôsobiacich v rámci Európskej únie a samoplatcom. Časť svojich zariadení v poliklinickej časti organizácia prenajíma neštátnym lekárom a lekárnikom na vykonávanie neštátnej zdravotníckej činnosti. Okrem Nemocnice s poliklinikou sa v Rožňave nachádza aj **súkromné zdravotnícke zariadenie**, ktoré patrí spoločnosti TATRAN Prešov spol. s r. o. Budovu na Námestí 1. mája 11 v Rožňave spoločnosť odkúpila od mesta Rožňava v polovici roku 2010. V súčasnosti sú tu odborné ambulancie, lekáreň a laboratórium.

Tabuľka 19: Samostatné ambulancie

	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga			Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa			Samostatné ambulancie lekára špecialistu			Rýchla zdravotnícka pomoc		
	1996	2005	2013	1996	2005	2013	1996	2005	2013	1996	2005	2013
Košický kraj	0	365	381	0	86	131	0	944	1504	4	10	39
Okres Rožňava	0	27	20	0	9	9	0	59	78	1	0	5
Betliar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bôrka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brzotín	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

0	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabuľka 21: Lekárne, výdajne zdrav.pomôcok

Lekárne a výdajne liekov			Výdajne zdravotníckych pomôcok spolu			Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých			Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti		
1996	2005	2013	1996	2005	2013	1996	2005	2013	1996	2005	2013
17	123	215	0	24	26	0	328	304	0	162	163
1	9	12	0	2	4	0	31	27	0	14	15
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	6	9	0	2	4	0	18	12	0	6	7
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Sociálna infraštruktúra a služby

Sociálne služby sú integrálnou súčasťou verejných služieb a z hľadiska eliminácie sociálnej exklúzie zohrávajú dominantnú úlohu. Ich postavenie ako elementárneho nástroja v štruktúre sociálnej pomoci je potrebné vnímať v širšom kontexte, pretože sú ťažiskom sociálnej politiky

mesta. Sociálne služby majú vychádzať z potrieb a možností mesta a jeho obyvateľov, ktoré sú špecifické a rôznorodé vo svojich formách i obsahu.

Na území mesta Rožňava, a pre širšie okolie až región košického kraja, sú sociálne služby poskytované aj inými verejnými poskytovateľmi, ktorých zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj (Subsidium – Špecializované zariadenie, Zariadenie pre seniorov a DSS, Betliarska 18, Rožňava a Jasanima – Domov sociálnych služieb, Špitálska 7, Rožňava a Amalia – Domov sociálnych služieb, Košická 29, Rožňava, ako organizačná súčasť Jasanima) a mnohými neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v Rožňave.

Mesto Rožňava prevádzkuje a z vlastných zdrojov financuje jedno denné centrum pre seniorov, v ktorom sa organizujú voľnočasové aktivity a zabezpečuje sa záujmová činnosť pre seniorov. V Rožňave pôsobí aj viacero inštitúcií, ktoré poskytujú služby pre osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby: Arcidiecézna charita Košice – Špecializovaná sociálna poradňa a Barborka n. o. Diecézna charita Rožňava prevádzkuje domácu opatrovateľskú službu a 2 zariadenia: Útulok a Nízkoprahové denné centrum.

Mesto Rožňava má zriadenú Domácu opatrovateľskú službu.

DOMINIKA, n. o. poskytuje komplexné sociálne služby pre deti umiestnené v krízovom stredisku, duchovné, spoločenské, kultúrne a športové aktivity.

JASANIMA – Domov sociálnych služieb (Amalia DSS – organizačná súčasť) poskytuje sociálne služby poskytované týždennou alebo ambulatnou formou pre dospelú osobu i dieťa, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, alebo osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca.

SUBSIDIUM – špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb poskytuje sociálne poradenstvo, poradenstvo pre ľudí, ktorí sa starajú o osoby trpiace Alzheimerovou chorobou v domácom prostredí, rehabilitačnú činnosť, sociálnu rehabilitáciu, stravovanie, kultúrne a záujmové činnosti, ergoterapiu, canisterapiu, tréning pamäti pre aktívnych seniorov, pre seniorov trpiacich poruchami pamäti, rezonančnú muzikoterapiu.

Zariadenie pre seniorov FOR REGION, n. o. a Zariadenie pre seniorov Juraja Schoppera n. o. sú pobytové zariadenia, ktoré poskytujú sociálne služby v súlade so zákonom o sociálnych službách, ktorými sú sociálne poradenstvo pre klientov a ich rodinných príslušníkov, sociálnu rehabilitáciu, záujmové činnosti, služby sociálneho pracovníka, poskytovanie základnej zdravotníckej a ošetrovateľskej starostlivosti, dohľad nad užívaním liekov, hygienický dohľad, pomoc alebo úplné nahrádzanie nevyhnutných životných úkonov.

Zariadenie pre seniorov Juraja Schoppera n. o. – denný stacionár poskytuje sociálne poradenstvo pre klientov a ich rodinných príslušníkov, záujmové činnosti, sociálnu rehabilitáciu a rôzne typy terapií, dohľad nad užívaním liekov a dohľad nad vykonávaním základnej osobnej hygieny.

Rôznorodé služby pre občanov zdravotne ťažko postihnutých so špecifickým alebo všeobecným charakterom poskytujú aj neverejní poskytovatelia, ktorí majú charakter občianskych združení a neziskových organizácií, organizácii poskytujúcich verejnoprospešné služby, nadácií a pod.:

- Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, o. z., Štítnicka 5, Rožňava,
- Zväz postihnutých civilizačnými chorobami, o. z., Štítnicka 5, Rožňava,
- Slovenský zväz telesne postihnutých, o. z., Špitálska 3, Rožňava.
- Slovenský červený kríž
- Domov sociálnych služieb
- Dom humanity Geralda Bergera,
- Zariadenie opatrovateľskej služby,
- Agentúra domácej opatrovateľskej služby,
- prepravná služba Auto senior,
- jedáleň Vývarovňa senior,
- požičovňa kompenzačných pomôcok,
- Terénna sociálna služba krízovej intervencie,
- Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií .

Domov sociálnych služieb Dom humanity G. Bergera – ako domov sociálnych služieb poskytuje ambulatnú službu dieťaťu a dospelaj fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby alebo fyzickej osobe, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca. Zariadenie je určené pre ťažko mentálne a telesne postihnutých klientov s diagnózami detská mozgová obrna, downov syndróm, autizmus, hyperkinetický syndróm t.j. psychomotorická retardácia a iné.

Zariadenie opatrovateľskej služby – v zariadení sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby. V zariadení opatrovateľskej služby sa ambulatnou formou poskytujú služby ako poradenstvo, sociálna

rehabilitácia, stravovanie, pomoc pri sebaobslužných úkonoch, kultúrne a záujmové činnosti, ergoterapia, tréningy pamäte, muzikoterapia, rehabilitačná činnosť a iné.

Agentúra domácej opatrovateľskej služby – opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná v domácnosti klienta fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách.

Prepravná služba Auto senior – formou sociálnej služby sa poskytuje pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch s obmedzenou schopnosťou orientácie.

Jedáleň Vývarovňa senior – v jedálni je zabezpečované a poskytované stravovanie fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek. Stravovanie sa poskytuje aj prostredníctvom donášky stravy do domácnosti. Rozvoz stravy je možný v rámci mesta Rožňava, ale aj do okolitých obcí.

Požičovňa kompenzačných pomôcok – sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku.

Terénna sociálna služba krízovej intervencie – poskytuje sa na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby. Cieľom tejto služby je uľahčiť fyzickej osobe kontakt so sociálnym prostredím, prístup k sociálnym službám alebo k podpore a pomoci a tým podporiť jej začlenenie do spoločnosti.

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií – krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je v krízovej sociálnej situácii, alebo v inej obtiažnej životnej situácii, ktorú nemôže riešiť vlastnými silami a zabezpečuje sa najmä poskytnutím sociálneho poradenstva (telekomunikačné technológie - telefón, internet)

Terénna sociálna práca - V meste Rožňava od roku 2005 realizuje aj terénna sociálna práca s pomocou finančných zdrojov z Európskej únie. Prvým projektom, ktorým sa v meste začala terénna sociálna práca, bol projekt pod názvom „Stredisko osobnej hygieny a pracovne a mzdy pre dvoch terénnych sociálnych pracovníkov“. Na tento projekt priamo nadviazal projekt s názvom „Realizácia programu podpory komunitnej sociálnej práce v regióne Rožňava“. V rokoch 2008-2010 sa realizoval projekt „Terénna sociálna práca v meste Rožňava“. V rokoch 2010-2012 na tento projekt priamo nadviazal projekt „Terénna sociálna práca“. Ďalším projektom bol projekt „Sociálna práca v komunitách v meste Rožňava“, ktorý sa realizoval v období november 2010 až apríl 2012. Po jeho ukončení sa mesto zapojilo do Národného projektu terénnej sociálnej práce prostredníctvom Fondu sociálneho rozvoja, vďaka ktorému sa pokračuje v práci s cieľovými skupinami projektu (do roku 2015). Zámerom týchto projektov je realizácia programu podpory rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovanie zamestnanosti, zvyšovanie sociálnej inklúzie a budovanie kapacít prostredníctvom terénnej sociálnej práce.

Potreba občanov pre rozvoj sociálnych služieb v obciach nie je nateraz výraznejšie artikulovaná. Väčšina obcí už rieši alebo má záujem o opatrovateľské služby, rozvoz stravy, prípadne aj poskytovanie terénnej sociálnej práce najmä pre marginalizované rómske komunity, či vytvorenie denného stacionára pre seniorov.

Ekonomický rozvoj MAS a jednotlivých obcí

Trh práce

Rožňava a jej širšie okolie je územie dlhodobo zaraďované k menej rozvinutejším oblastiam Slovenska s nedostatkom financií investičného charakteru. Hlavné faktory zaostávania okresu Rožňava a vysokej úrovne nezamestnanosti sú (podľa ÚPSVaR v Rožňave):

- nepriaznivý demografický vývoj,
- národnostne zmiešané územie s osobitným problémom rómskeho etnika, ktoré má prevažne nízke vzdelanie,
- dopravná, informačná izolovanosť okresu,
- štrukturálna nerovnováha na trhu práce - nerentabilné odvetvia s problémom nadbytočnosti bývalých zamestnancov,

- nevyužívané miestne prírodné podmienky pre rozvoj nadväzujúcich odvetví chýbajúce konkurenčné prostredia, slabá investičná aktivita.

Obzvlášť v súčasnom období sa prejavuje nedostatočná schopnosť regionálnej ekonomiky vytvárať ekonomické podmienky pre dlhodobé zvyšovanie počtu nových produktívnych pracovných miest, prevyšujúcich počet zaniknutých priamo nadväzuje na nízku ekonomickú efektívnosť a zaostalosť štruktúry ekonomiky regiónu a vyúsťuje do problémov na trhu práce, ktoré možno zhrnúť do nasledovných bodov:

- pokles zamestnanosti,
- stagnácia na trhu práce,
- vyšší priemerný evidenčný aj disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie (UoZ),
- pokles počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva,
- nárast priemernej ročnej evidovanej miery nezamestnanosti (MN),
- nárast percentuálneho zastúpenia žien v evidencii, vyrovnanie úrovne MN mužov a žien,
- medziročný nárast prítoku UoZ do evidencie, nárast počtu aj podielu zaradených po ukončení pracovného procesu,
- medziročný nárast počtu vyradených, nárast počtu umiestnených UoZ aj počtu umiestnených prostredníctvom úradu práce,
- nárast počtu a podielu dlhodobo evidovaných UoZ,
- nárast podielu UoZ s vyšším vzdelaním v evidencii, pokles podielu vyučených UoZ,
- negatívny vývoj u evidovaných absolventov, pri medziročnom poklese počtu novo evidovaných absolventov ich stav v evidencii stagnoval resp. rástol,
- nárast počtu a podielu nižších vekových kategórií a na druhej strane pokles podielu vekovej kategórie nad 50 rokov,
- pokles absorpčnej kapacity trhu práce, čo sa prejavuje prepadom pracovných ponúk a poklesom ponuky pracovných miest dlhodobého charakteru,
- nesúlad v ponuke voľných pracovných miest (VPM) a kvalifikačnej štruktúre UoZ.

Hospodárska kríza ukončila obdobie rastu zamestnanosti a nárastu počtu pracovných príležitostí a premietla sa do rastu nezamestnanosti. Na trh práce regiónu prišlo veľké množstvo nových UoZ z viacerých zdrojov - hromadné a individuálne prepúšťania, absolventi, návrat zo zahraničia. Avšak trh práce im poskytuje len obmedzené možnosti nájdenia si novej práce, keďže ešte stále je nábor nových zamestnancov vo väčšine spoločností zastavený resp. opatrný

v súvislosti s vývojom krízy v eurozóne a neistoty zamestnávateľov pri očakávaní zhoršenia ekonomiky.

Nezamestnanosť v okrese a obciach MAS

Okres Rožňava patrí medzi okresy s najvyššou nezamestnanosťou na Slovensku a s nedostatkom impulzov pre ekonomický a sociálny rozvoj. Je postihnutý konverziou baníctva a nadväzujúcich produkčných aktivít a to nielen stratou ekonomickej bázy, nárastom nezamestnanosti, ale aj rozsiahlymi územiami devastovanými bankou a priemyselnou činnosťou predstavujúcimi environmentálnu záťaž. Región v okolí Rožňavy disponuje významným potenciálom najmä nerudných surovín. Napriek tejto danosti dosahuje nižší stupeň ekonomického rozvoja oproti iným regiónom Slovenska. Dôvody sú nedostatočné využívanie prírodného potenciálu, demografických a ekonomických zdrojov a možností ich ďalšieho rastu, vysoká energetická náročnosť výroby, ktorá vyplýva z profilácie zameranej na banký, ťažobný, spracovateľský, strojársky priemysel, priemysel papiera a celulózy, ďalej textilný a potravinársky priemysel.

V priemyselnej štruktúre okresu Rožňava do obdobia 90. rokov 20. storočia prevládala ťažba a úprava železných rúd zastúpená Železorudnými baňami. Tento podnik sa len veľmi ťažko prispôbil novým trhovým podmienkam a po ukončení dotovania baníctva železa a medi zanikol. Na tradíciu banskej činnosti nadviazali spoločnosti Siderit, s. r. o. a Carmeuse Slovakia, s. r. o., ktorý v čase svojho najväčšieho rozmachu zamestnával približne 800 pracovníkov a zameriaval sa na hlbinnú ťažbu železnej rudy. Napriek tomu sa nevyhol problémom a v roku 2008 sa dostal do konkurzu. Relatívne stabilnú pozíciu si v okrese udržiava výroba potravín, textílií, kovových výrobkov a predovšetkým výroba papiera a papierových výrobkov zastúpená firmami SHP Slavošovce, a. s. a NOTES, a. s. Postupné zatváranie bankých závodov, najmä Železorudných baní Rožňava a na ne naviazaný kovospracujúci a strojársky priemysel, spôsobilo zvýšenie nezamestnanosti a pomalú reštrukturalizáciu vo všetkých oblastiach. Likvidáciou ťažobného priemyslu a vstupom zahraničných investícií sa posilnila pozícia odvetví ľahkého priemyslu (celulózo- papierenský a textilný priemysel).

Z celkového počtu obyvateľov MAS predstavujú evidovaní uchádzači o zamestnanie 12,76%². V porovnaní so stavom za celý okres (13,7%) je tento údaj o niečo nižší. Miera nezamestnanosti za celý okres pritom už dlhodobejšie patrí medzi 4. najvyššie v SR a s hodnotou 22,38% ho radí na prvé miesto v rámci Košického kraja. Takmer 44,5% tvoria

---

² ŠÚ SR, k 31.12.2014; nejedná sa o disponibilnú pracovnú silu, ale o všetkých evidovaných nezamestnaných

uchádzači o zamestnanie s neukončeným, základným a nižším stredným odborným vzdelaním, a bezmála 70% uchádzačov v celom okrese predstavujú dlhodobu nezamestnanosť.

Tabuľka 22: Vývoj evidovaných uchádzačov o zamestnanie v MAS

	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu						
	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Okres Rožňava	6 116	8 012	9 115	9 378	9 525	8 959	8 613
Rožňava	2210	2115	2103	2104	2120	1964	1860
Betliar	96	102	110	111	117	118	118
Bôrka	77	94	115	132	149	144	130
Brzotín	51	273	298	322	322	311	300
Čučma	53	86	85	90	97	94	78
Drnava	81	92	105	116	117	104	108
Jovice	104	132	134	134	141	125	121
Kováčová	7	12	10	11	11	8	12
Krásnohorská Dlhá Lúka	70	103	103	109	116	91	102
Krásnohorské Podhradie	397	541	605	628	674	657	667
Kružná	72	93	64	80	91	77	85
Lipovník, okres Rožňava	43	55	78	76	78	76	78
Lúčka, okres Rožňava	22	40	42	56	53	44	52
Pača	53	67	82	78	65	57	61
MAS Gemer-Rožňava	3336	3805	3934	4047	4151	3870	3772
Celkový počet obyvateľov MAS Gemer-Rožňava:							29566
Podiel evidovaných nezamestnaných v MAS Gemer-Rožňava r. 2014							12,76 %

Tabuľka 23: Štruktúra obyvateľstva - osoby závislé a ekonomicky aktívne

	Osoby závislé				Ostatní závislí, nezistení	Úhrn obyvateľstva	Osoby ekonomicky aktívne					
	Spolu	v tom					Spolu	%	z toho			vypomáhajúci (neplatení)
		deti do 16	študenti stredných škôl	študenti VŠ					osoby na MD	pracujúci	Nezamestnaní	
Rožňava	635	318	648	517	2009	1970	9438	100,0	78	432	213	
	4	0				6					6	85
Betliar	229	109	36	26	58	931	455	100,0	15	21	110	7
Bôrka	204	190	12	2	22	516	211	100,0	1	2	137	
Brzotín	317	270	41	6	58	1 316	656	100,0	9	7	340	8
Čučma	141	100	28	13	15	652	357	100,0	3	12	102	5
Drnava	184	153	26	5	16	704	342	100,0	10	3	146	1
Jovice	183	156	17	10	36	726	363	100,0	5	8	157	1
Kováčová	11	6	3	2	0	76	33	100,0	1	0	9	
Krh. Dlhá Lúka	166	104	38	24	25	732	354	100,0	5	8	103	1
Krh. Podhradie	792	663	83	46	121	2 575	1 189	100,0	6	25	637	6
Kružná	90	67	17	6	20	484	244	100,0	1	5	62	0
Lipovník	89	59	21	9	12	511	257	100	4	5	83	
Lúčka	33	21	7	5	9	192	92	100,0	1	0	39	0
Pača	127	87	28	12	27	635	339	100,0	2	7	84	
						2975	1433				414	
						6	0				5	

Zdroj: ŠÚ SR – SOBD 2011

Stav a trend vývoja vzdelanostnej štruktúry v rámci MAS, spolu s vysokým podielom nezamestnaných obyvateľov (prevažujú dlhodobo nezamestnaní, nedostatočne kvalifikovaní a minimálnymi možnosťami pre zamestnanie zhoršujú vyhliadky na výraznejšie zlepšenie veľmi nepriaznivej situácie súčasného stavu miestnej ekonomiky. Z hľadiska štruktúry nezamestnaných prevažujú dlhodobo nezamestnaní (takmer 70% UoZ), pričom uchádzači

evidovaní dlhšie ako 48 mesiacov predstavujú až takmer 55%; a uchádzači s neukončeným, základným a nižším stredným odborným vzdelaním predstavujú takmer 44,5%.

Tieto skutočnosti spolu s minimálnymi možnosťami pre zamestnanie, zapríčinenými nedostatkom pracovných príležitostí, nesúlalom medzi štruktúrou UoZ a štruktúrou pracovných miest a nízkou mierou investícií do tvorby nových, zhoršujú vyhliadky na výraznejšie zlepšenie veľmi nepriaznivej situácie súčasného stavu ekonomiky v celej oblasti, a tým aj sociálnej situácie miestneho obyvateľstva. V dôsledku vysokej nezamestnanosti, nízkej mzdy a vyššej miery ekonomickej závislosti obyvateľstva sa MAS, tak ako celý okres radí medzi oblasti vysoko ohrozené chudobou. Podiel obyvateľov v hmotnej núdzi je v okrese Rožňava 15,43% (tretí najvyšší v SR, pričom v celej SR predstavuje tento podiel 4,63%). Obce v tomto smere aktívne spolupracujú s úradmi práce pri aplikácii nástrojov aktívnej politiky trhu práce, no vnímajú značné rezervy v súčasnom systéme.

Tabuľka 24: Podiel obyvateľov v hmotnej núdzi - okresy

Por.č.	okres	Počet pob. PHN so spoločne posudz.osobami	Počet obyvateľov k 31.12.2014	Podiel osôb v HN z počtu obyv. v %
	Slovenská republika	251 029	5 421 349	4,63
1	Revúca	7 326	40 205	18,22
2	Rimavská Sobota	15 070	84 752	17,78
3	Rožňava	9 701	62 877	15,43
4	Kežmarok	9 643	72 570	13,29

Tabuľka 25: Podiel obyvateľov v hmotnej núdzi - kraje

Por.č.	Kraj	Počet pob. PHN so spoločne posudz.osobami	Počet obyvateľov k 31.12.2014	Podiel osôb v HN z počtu obyv. v %
	Slovenská republika	251 029	5 421 349	4,63
1	Košický kraj	68 349	795 565	8,59
2	Banskobystrický kraj	52 957	655 359	8,08
3	Prešovský kraj	64 978	819 977	7,92

Zdroj: www.upsvar.sk

Podnikateľské prostredie a odvetvia hospodárstva

Charakter súčasnej hospodárskej štruktúry celého okresu je nevyhovujúci. Zastúpenie významnejších ekonomických subjektov a väčších zamestnávateľov je nízke. Kompletnú infraštruktúru pre potenciálnych investorov poskytujú priemyselné parky v Rožňave a Brzotíne, ktoré majú podmienky pre ďalšie rozširovanie, no nemajú naplnenú ani súčasnú kapacitu – investorov odrádza kvalita dopravnej infraštruktúry a nedostatok kvalitnej pracovnej sily.

Najvýznamnejší zamestnávatelia v území MAS:

Gemtex a. s. - spoločnosť patrí medzi najvýznamnejších zamestnávateľov v meste Rožňava a je súčasťou nadnárodného holdingu Schiesser A. G. so sídlom v Nemecku, ktorý zaberá popredné miesto v produkcii bielizne a voľnočasového oblečenia na európskom trhu. Po transformácii je Gemtex a. s. dynamicky sa rozvíjajúca spoločnosť s 25 ročnou tradíciou a skúsenosťami. V súčasnom období je produkcia zameraná na spracovanie výrobkov z bavlny, resp. zo zmesových materiálov. Vďaka najmodernejšiemu strojovému parku, a samozrejme zručnosti šičiek, je možné denne vyprodukovať cca 15 000 kusov výrobkov. Výrobky spĺňajú svojim spracovaním najvyššie estetické, módne aj funkčné kritériá, vďaka čomu majú stále miesto na európskom trhu. Gemtex, a. s. zamestnáva 301 zamestnancov, z toho 290 žien. 205 zamestnancov pracuje vo výrobe v šijacom procese.

CELLTEX s. r. o. - predmetom činnosti spoločnosti od roku 1992 je výroba a predaj hygienických výrobkov z vaty, papiera a celulózy. V súčasnosti spoločnosť CELLTEX prevádza výrobu na niekoľkých výrobných linkách, zabezpečuje produkciu všetkých druhov výrobkov dámskej hygieny. Spoločnosť je držiteľom certifikátu riadenia manažmentu kvality ISO 9001:2008 a v súčasnosti zamestnáva 100 zamestnancov.

AGROTRADE GROUP spol. s r. o. Rožňava - firma vznikla v roku 1993 so zámerom na technické zabezpečenie poľnohospodárstva predajom a servisom špičkovej poľnohospodárskej techniky. Postupným rozvojom spoločnosti došlo k rozšíreniu predmetu výroby aj o vlastnú poľnohospodársku výrobu, vrátane úpravy a skladovania osív a o stavebnú činnosť. Zamestnáva nad 200 zamestnancov.

PLY SPO - firma stavia a inštaluje plynové, vodovodné, parné a kanalizačné potrubia, vykurovacie systémy a zariadenia, prevádza demolačné a zemné práce, výrobu nádrží, zásobníkov a 20 kontajnerov z kovu. V súčasnosti zamestnáva 12 zamestnancov. Od roku 1999 vlastní certifikát riadenia systému kvality podľa normy ISO 9002 a od roku 2005 podľa normy ISO 9001. Od roku 2012 má aj certifikáty podľa noriem ISO 14001 a OHSAS 18001.

Notes, a.s. Betliar - výrobca školských a kancelárskych potrieb z papiera. Spoločnosť bola založená v roku 2000, pričom nadviazala na dlhoročnú tradíciu výroby papiera a papierenských výrobkov v našom okrese. V roku 2002 bola založená jej dcérska spoločnosť NOTES Bohemia s. r. o. so sídlom v Ivančiciach, Česká republika. Priemerný počet zamestnancov v roku 2014 bol 72. Spoločnosť je proexportne zameraná, podiel exportu predstavuje 72 % z celkovej produkcie spoločnosti. Počas roku 2013 v okrese Rožňava realizovalo svoju činnosť spolu 91 zamestnávateľov s počtom zamestnancov 20 a viac.

Tabuľka 26: Zamestnávatelia s najväčším počtom zamestnancov za okres Rožňava

Názov firmy	Okres	Oblasť činnosti	Počet zamestnancov
SCA Hygiene Products Slovakia, s.r.o.		Výroba hygienických výrobkov na báze papiera, buničiny a plastov	717
Nemocnica s poliklinikou sv. Barbory Rožňava, a.s.		Činnosť nemocníc	454
GEMTEX, a.s.		Výroba spodnej bielizne	296
Carmeuse Slovakia, s.r.o.		Výroba vápna a sadry	254
Mesto Rožňava		Všeobecná verejná správa	239
SHP SLAVOŠOVCE, a.s.		Výroba papiera a lepenky	231
AGROTRADE GROUP spol s r.o.		Veľkoobchod s poľnohospodárskymi strojmi	226
Psychiatrická liečebňa Samuela Bluma v Plešivci		Činnosť nemocníc	175
SUBSIDIUM - Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb		Starostlivosť o staršie osoby	113
eurobus, a.s. - Dopravný závod Rožňava		Mestská, prímestská osobná doprava	111

Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Odštepny závod Rožňava		Lesné hospodárstvo	102
Mesto Dobšiná		Všeobecná verejná správa	89
MAYSER Rožňava spol. s r.o.		Výroba ostatných textilných okrasných odevov	87
CMF Slovakia s.r.o.		Opracovanie kovov	84
BFZ TRIO, s.r.o.		Výroba chleba, pekárenských výrobkov	80
CWT Metal s.r.o.		Obrábanie	77
KOVOSTROJ a.s. Dobšiná		Tvarovanie za studena	76
ENERGYCO, s.r.o.		Oprava strojov	75
SMZ Kunová Teplica, s.r.o.		Výroba kovových konštrukcií	71
Badinotti Slovakia, s.r.o		Výroba povrazov	70

Zdroj: Úrad práce Rožňava.

Podpora rozvoja zamestnanosti a podnikania v meste

V meste Rožňava pôsobia dve organizácie, ktorých spoluzakladateľom bolo Mesto Rožňava, ktoré svojimi činnosťami pomáhajú rozvoju mesta a regiónu. Sú to Regionálne poradenské a informačné centrum Rožňava (RPIC) a Regionálna rozvojová agentúra. Regionálne poradenské a informačné centrum Rožňava (RPIC) Ako združenie právnických osôb a zároveň nezávislá a nezisková organizácia vytvára podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania, ako významného faktora regionálneho rozvoja. Svoje služby a pomoc poskytuje klientom za účelom sociálno ekonomického rozvoja v okrese Rožňava, demokratizácie spoločnosti v regióne a integrácie do európskych hospodárskych štruktúr. RPIC Rožňava bolo založené v roku 2001 s podporou Mesta Rožňava a Cassovia BIC s. r. o. Košice s cieľom prispievať k rozvoju podnikateľských aktivít v meste Rožňava a v jeho okrese. Vlastná činnosť RPIC Rožňava bola zahájená realizáciou projektu „Výstavba Podnikateľského inkubátora v Rožňave“ v januári 2003, ale svoju praktickú činnosť v oblasti poskytovania poradenstva a služieb pre malých a stredných podnikateľov (MSP) zahájilo až v septembri 2003.

Možnosti obcí v oblasti podpory miestneho podnikania sú limitované – niektoré obce poskytujú, prípadne vedia ešte poskytnúť pozemky a budovy, inde sa zameriavajú skôr na promptnosť pri riešení úradných záležitostí. Nedostatok pozemkov vo vlastníctve obcí však viacerí vnímajú ako jednu z hlavných bariér pre ich ďalší rozvoj – tak rozširovanie ako aj možnú podporu podnikania.

Kľúčové oblasti z hľadiska potenciálu možno identifikovať v rámci troch sektorov hospodárstva, a to najmä: poľnohospodárstvo a lesníctvo; drobné remeselné činnosti a spracovanie miestnej produkcie; rozvoj služieb vo väzbe na cestovný ruch. Bez výraznejšej spoločnej internej mobilizácie potenciálu v území zameranej na využitie lokálnych zdrojov a príležitostí (tradície, remeslá, zvyky, bez dôrazu na atribúty a prvky tzv. sociálnej ekonomiky, ako aj bez zmien v kvalite disponibilnej pracovnej sily (rozvoj zručností a vedomostí), nemožno v tomto mimoriadne hodnotnom vidieckom prostredí očakávať pozitívnejšiu zmenu.

Tabuľka 27: Právnické osoby

	Právnické osoby spolu						Právnické osoby neziskové					
	2004	2010	2011	2012	2013	2014	2004	2010	2011	2012	2013	2014
Okres Rožňava	875	1324	1386	1460	1535	1656	429	594	624	662	672	698
Rožňava	389	643	666	692	733	787	148	207	213	229	231	242
Betliar	13	25	28	29	32	35	8	11	13	14	16	16
Bôrka	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4
Brzotín	25	42	47	51	55	57	7	13	15	16	16	16
Drnava	2	7	8	9	9	12	2	4	5	6	6	7
Čučma	5	12	11	12	12	15	3	4	4	4	4	6
Jovice	5	11	16	17	15	17	2	6	7	8	8	8
Kováčová	2	3	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1
Krh. Dlhá Lúka	6	13	15	15	15	15	3	10	10	10	10	10
Krh. Podhradie	19	23	23	26	28	30	9	13	14	15	16	16
Kružná	5	9	8	8	8	10	4	5	4	4	3	3
Lipovník	6	7	7	9	10	12	5	5	5	6	7	7
Lúčka	2	3	3	5	5	7	1	3	3	3	3	3
Pača	5	10	9	11	12	12	2	3	3	4	5	5
MAS Gemer-Rožňava	1364	2137	2235	2352	2477	2673	628	883	925	986	1002	1042

	Právnické osoby ziskové					
	2004	2010	2011	2012	2013	2014
Okres Rožňava	446	730	762	798	863	958
Rožňava	241	436	453	463	502	545
Betliar	5	14	15	15	16	19
Bôrka	1	1	1	1	1	1
Brzotín	18	29	32	35	39	41
Drnava	0	3	3	3	3	5
Čučma	2	8	7	8	8	9
Jovice	3	5	9	9	7	9
Kováčová	1	2	2	2	2	2
Krh. Dlhá Lúka	3	3	5	5	5	5
Krh. Podhradie	10	10	9	11	12	14
Kružná	1	4	4	4	5	7
Lipovník	1	2	2	3	3	5
Lúčka	1	0	0	2	2	4
Pača	3	7	6	7	7	7
MAS Gemer-Rožňava	736	1254	1310	1366	1475	1631

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tabuľka 28: Fyzické osoby

	Fyzické osoby - podnikatelia (osoby)						Živnostníci					
	2004	2010	2011	2012	2013	2014	2004	2010	2011	2012	2013	2014
Okres												
Rožňava	2823	3319	3130	3013	3087	2916	2559	3011	2822	2689	2756	2566
Rožňava	1363	1446	1375	1326	1314	1235	1247	1335	1260	1209	1195	1111
Betliar	57	73	69	66	68	56	53	69	65	60	63	50
Bôrka	3	5	4	4	10	6	2	3	2	2	8	6
Brzotín	30	36	44	48	47	35	26	33	39	41	40	28
Drnava	28	40	38	36	37	32	25	37	35	33	35	30

Čučma	33	57	47	39	45	45	31	56	46	38	44	44
Jovice	34	37	35	32	33	31	33	35	33	29	29	27
Kováčová	2	6	5	6	5	4	0	3	2	3	3	2
Krásnohorská Dlhá Lúka	17	21	19	18	19	20	17	20	18	17	17	18
Krásnohorské Podhradie	85	122	108	98	107	102	82	115	102	92	100	93
Kružná	24	25	24	23	22	19	19	22	21	22	21	17
Lipovník	17	20	23	21	21	17	16	18	21	20	19	15
Lúčka	5	5	7	7	10	9	5	5	7	7	10	9
Pača	31	34	30	34	30	29	30	33	29	33	29	27
MAS Gemer- Rožňava	4552	5246	4958	4771	4855	4556	4145	4795	4502	4295	4369	4043

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tabuľka 29: Slobodné povolania a SHR

	Slobodné povolania						Samostatne hospodáriaci roľníci					
	2004	2010	2011	2012	2013	2014	2004	2010	2011	2012	2013	2014
Okres												
Rožňava	144	176	184	206	212	225	120	132	124	118	119	125
Rožňava	100	97	101	103	105	110	16	14	14	14	14	14
Betliar	0	2	2	3	3	4	4	2	2	3	2	2
Bôrka	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	2	0
Brzotín	3	3	5	7	7	7	1	0	0	0	0	0
Drnava	0	1	1	1	1	1	3	2	2	2	1	1
Čučma	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	1
Jovice	0	1	1	2	3	3	1	1	1	1	1	1
Kováčová	0	0	0	0	0	0	2	3	3	3	2	2
Krásnohorská Dlhá Lúka	0	1	1	1	2	2	0	0	0	0	0	0
Krásnohorské Podhradie	3	6	5	5	6	7	0	1	1	1	1	2

Kružná	0	0	0	0	0	0	5	3	3	1	1	2
Lipovník	0	1	1	1	2	2	1	1	1	0	0	0
Lúčka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pača	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1
MAS Gemer- Rožňava	250	289	302	330	342	362	157	162	154	146	144	151

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Poľnohospodárstvo na území MAS Gemer-Rožňava

Poľnohospodárstvo, kde základným výrobným prostriedkom je pôda, ktorá nie je zakrytá strechou robí tento fakt výnimočným odvetvím národného hospodárstva.

Pôda a všetko čo s tým súvisí pri výrobe poľnohospodárskych produktov v obciach patriacich do územia MAS Gemer Rožňava v predošlom politickom a spoločenskom systéme až na obec Betliar obhospodaroval ŠM Rožňava. Z dôvodu ekonomických podmienok štátu , výroba bola zameraná na výrobu surového kravského mlieka a odchov mladého dobytku na reprodukciu a jatočný výkrm.

Zmenou politického a spoločenského systému sa zmenili aj ekonomické podmienky. Veľkovýroba sa atomizovala na menšie s.r.o, a samostatne hospodáriacich roľníkov. Veľké množstvo plôch s malou výmerou, veľké vzdialenosti medzi parcelami, ťažko prístupné terény a neustále sa zvyšujúce ceny vstupov, vyšpecifikovali túto oblasť na extenzívne systémy výroby. V prevažnej miere tu hospodária spoločnosti s ručeným obmedzením, a samostatne hospodáriaci roľníci. Súčasný stav rastlinnej výroby je ovplyvnení dôsledkom vplyvu systému podpôr jednotlivých odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Podniky hospodáriace v horskej výrobnnej oblasti Bôrka, Lúčka, Drnava, Kováčová, Pača hospodária prevažne v ekologickom systéme výroby, čo malo za následok postupné zatrávňovanie ornej pôdy a pestovanie VRK - lucerny, ďateliny, ďatelinotravných miešaniek, tráv na ornej pôde prípadne strukovinovo obilných miešaniek. Hospodárenie v tejto oblasti je zamerané na výrobu objemových krmovín. V južných častiach MAS, Betliar, Brzotín, Kružná, Jovice, Krasnohorská Dlhá Lúka, Krasnohorské Podhradie, Lipovník sa na prevažnej výmere pestujú obilniny – pšenica ozimná, jačmeň jarný, ovos, ďalšími plodinami, ktoré majú pomerne vysoké zastúpenie sú kukurica a repka olejná ozimná, výmery ktorej sa v posledných rokoch znižujú a zvyšujú sa výmery sóje fazuľovej. Na zmeny v štruktúre pestovania jednotlivých plodín majú vplyv nie len klimatické

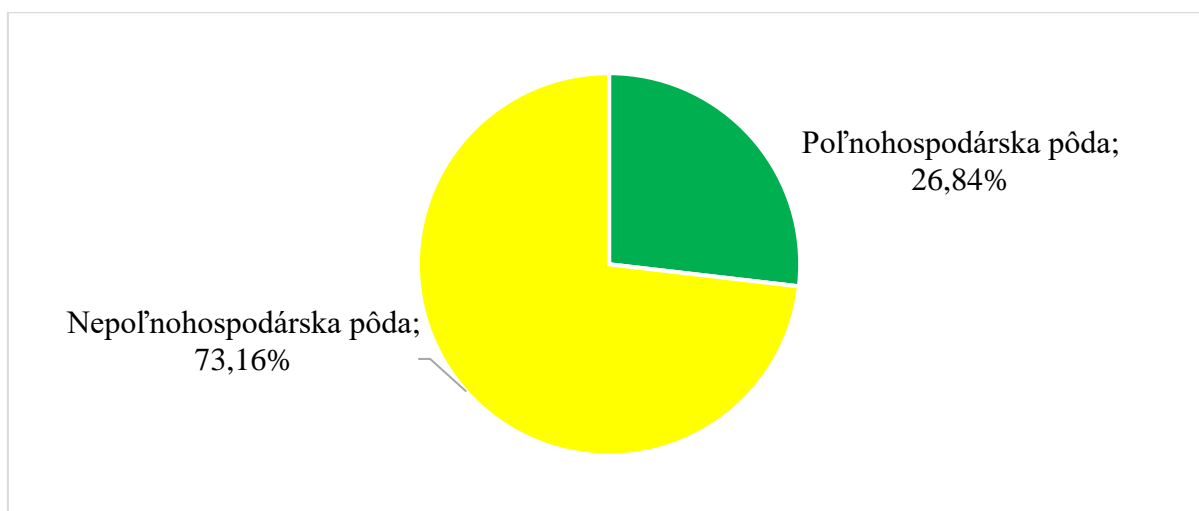

zmeny – extrémny počasie, ale najmä lesná zver, ktorá v tejto oblasti spôsobuje pestovateľom pomerne vysoké škody, nemalý vplyv má aj cenová politika komodít. Za posledných 10 rokov sa na území MAS výmery repky ozimnej olejnej znížili takmer o 70%. Rozmanitosť prírodných podmienok núti pestovateľov v snahe zachovať rastlinnú výrobu, brať do úvahy nie len ekonomické ukazovatele výroby, prírodné podmienky, ale aj klimatické zmeny, ktoré v poslednom období menia štruktúru rastlinnej výroby.

V živočíšnej výrobe sa zrušil chov dojníc na výrobu surového kravského mlieka úplne, celá oblasť sa preorientovala na chov dojčiacich kráv, kde výsledným produktom je teľa na výkrm alebo na reprodukciu, chov oviec na výrobu syra, ale prevažujú chovy na výrobu jatočných jahniat či už veľkonočných alebo vianočných. Je predpoklad vytvárania ovčích fariem aj s výrobou produktov s ovčieho mlieka.

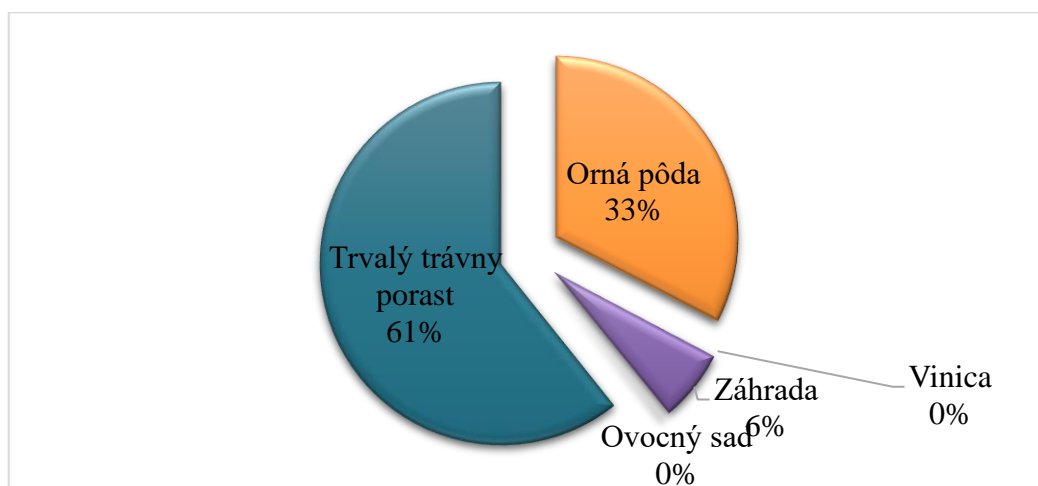
Priaznivý je predpoklad rozvoja včelích fariem, čo bude barometrom sa zlepšovania ekológie životného prostredia.

Obrázok 8: Pomer poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy

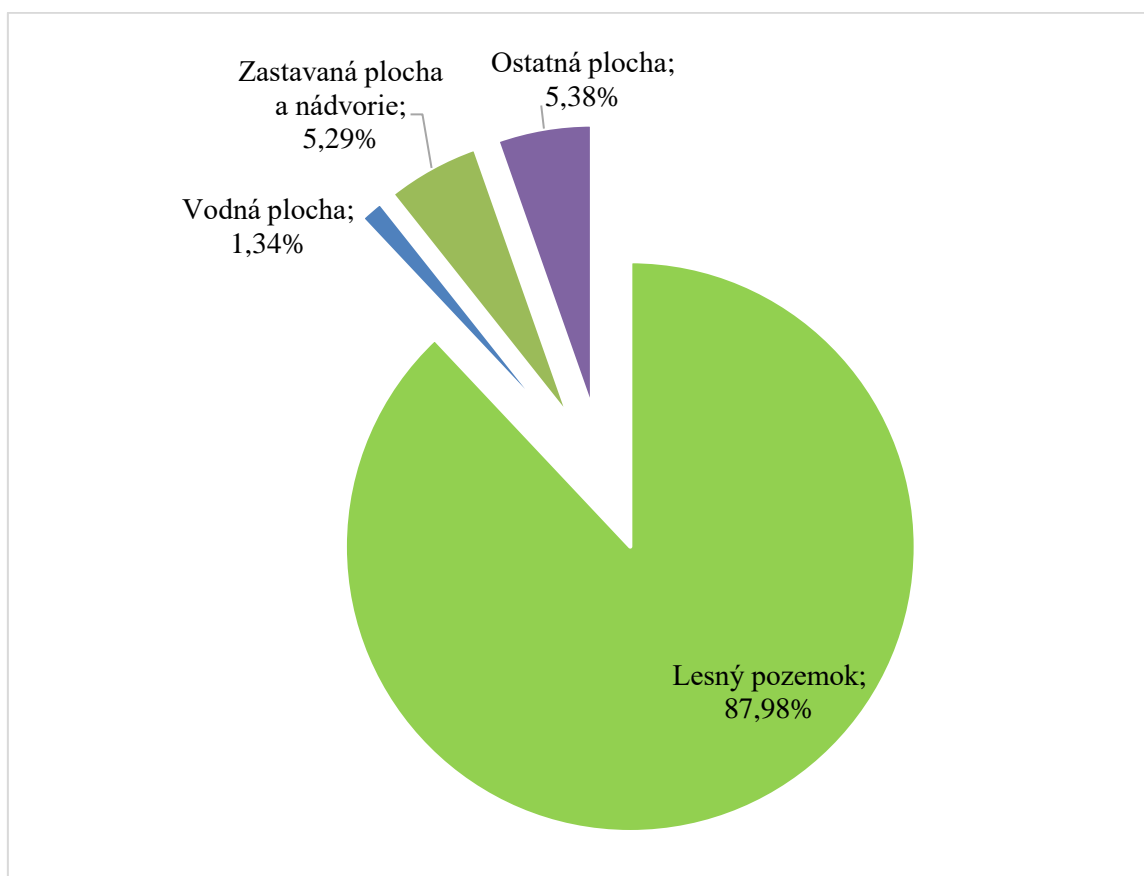
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Obrázok 9: Rozdelenie poľnohospodárskej pôdy v rámci MAS Gemer-Rožňava

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Obrázok 10: Rozdelenie nepoľnohospodárskej pôdy v rámci MAS Gemer-Rožňava

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tabuľka 30: Poľnohospodárska pôda

	Poľnohospodárska pôda					
	Spolu	Orná pôda	Vinica	Záhrada	Ovocný sad	Trvalý trávny porast
Rožňava	15,90%	44,55%		15,17%	2,13%	38,14%
Betliar	16,17%	62,37%		9,32%	0,34%	27,97%
Bôrka	18,51%	0,00%		2,18%	0,00%	97,82%
Brzotín	45,56%	72,08%		4,63%	0,00%	23,29%
Čučma	10,37%	24,86%		14,56%	0,00%	60,58%
Drnava	14,47%	0,04%		7,22%	0,26%	92,48%
Jovice	29,01%	76,72%		8,55%	0,31%	14,42%
Kováčová	15,27%	0,11%		3,98%	0,00%	95,91%
Krh. Dlhá Lúka	39,62%	69,80%		4,44%	0,00%	25,77%
Krh. Podhradie	35,06%	52,37%		5,25%	0,00%	42,38%
Kružná	59,30%	21,20%		4,60%	0,08%	74,12%
Lipovník	33,87%	27,09%	0,03%	3,56%	0,00%	69,35%
Lúčka	28,64%	0,65%	0,00%	2,08%	0,00%	97,28%
Pača	13,95%	5,16%	0,00%	3,92%	0,00%	90,92%
MAS Gemer-Rožňava	26,84%	32,64%	0,00%	6,39%	0,22%	60,75%

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tabuľka 31: Nepoľnohospodárska pôda

	Nepoľnohospodárska pôda				
	Spolu	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavaná plocha a nádvorie	Ostatná plocha
Rožňava	84,10%	83,39%	0,94%	10,95%	4,72%
Betliar	83,83%	90,46%	0,78%	3,12%	5,63%
Bôrka	81,49%	96,61%	0,21%	1,39%	1,79%
Brzotín	54,44%	58,68%	7,21%	15,47%	18,64%

Čučma	89,63%	95,62%	0,52%	1,89%	1,97%
Drnava	85,53%	96,13%	0,27%	1,91%	1,69%
Jovice	70,99%	86,87%	0,96%	6,26%	5,90%
Kováčová	84,73%	96,78%	0,42%	1,25%	1,56%
Krh. Dlhá Lúka	60,38%	86,63%	1,09%	6,31%	5,96%
Krh. Podhradie	64,94%	85,67%	0,77%	6,75%	6,81%
Kružná	40,70%	81,10%	4,18%	7,64%	7,07%
Lipovník	66,13%	84,37%	0,88%	7,12%	7,62%
Lúčka	71,36%	91,82%	0,28%	2,85%	5,05%
Pača	86,05%	97,64%	0,30%	1,11%	0,95%
MAS Gemer-Rožňava	73,16%	87,98%	1,34%	5,29%	5,38%

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Cestovný ruch

Formy cestovného ruchu

Na základe zhodnotenia ponuky a dopytu v cestovnom ruchu na území Rožňavy a regiónu prevažujú (podľa TIK v Rožňave) nasledovné formy cestovného ruchu:

- **rekreačný cestovný ruch** - individuálna chatová rekreácia, chalupárstvo, podniková a odborová rekreácia,
- **kultúrno-poznávací cestovný ruch** - prírodné krásy, chránené územia, jaskyne, historické a kultúrne pamiatky, folklór,
- **športovo-turistický cestovný ruch** - letná, zimná turistika, lyžovanie - zjazdové, beh na lyžiach, cykloturistika, poľovníctvo a rybárstvo,
- **agroturistika** - vidiecky turizmus, odvetvie cestovného ruchu na oživovanie kultúrnych, gastronomických a ľudových tradícií a zvyklostí, zapojenie sa do atraktívnych poľnohospodárskych prác (sušenie sena, zber plodov tradičným spôsobom, a i.).

Z doplnkových foriem cestovného ruchu sa v posledných rokoch aj v regióne rozvíja **cykloturistika**, vďaka aktívnemu pôsobeniu Slovenského cykloklubu Slovenský kras v Gemerskej Hôrke (vyznačených cca 300 km cykloturistických trás). Z alternatívnych foriem cestovného ruchu sú to **poľovnícky cestovný ruch**, **jaskynná turistika** a **jazdectvo**.

Segmentácia trhu CR

Domáci trh - domáci trh má pre mesto zásadný význam. Jeho výhodou je vysoký potenciál turistov z celého Slovenska a skutočnosť, že dopyt domácich návštevníkov je rovnomernejšie rozložený počas celého roka. Domáci dopyt reprezentujú predovšetkým veľké mestá – Košice, Bratislava, v menšej miere ostatné krajské resp. okresné mestá. Stabilný trh pre mnohé zariadenia, najmä stravovacie, dopravné, športovo – rekreačné a ďalšie predstavuje miestne obyvateľstvo.

Trh strednej a východnej Európy - najvýznamnejšia je návštevnosť z Maďarska, ale aj z Poľska a Českej republiky. Maďarský trh je významný z dôvodu ľahkej dostupnosti, existuje menšia jazyková bariéra, nákupné dôvody a návštevy príbuzných. Návštevníci zo strednej Európy vyhľadávajú lacnejšie typy ubytovania, ako ubytovanie na súkromí alebo penzióny.

Trh západnej Európy - najvýznamnejší sú francúzski a nemeckí turisti. Nemci sa vyznačujú relatívne vysokými výdavkami. Požadujú vysokú kvalitu služieb, ale za primeranú cenu. Sú ubytovaní prevažne v zariadeniach hotelového typu. Naopak z Francúzska navštevuje mesto a región nenáročný klient, väčšinou sú to skupinky mladých ľudí, ktorí vyhľadávajú jednoduché a lacné ubytovanie.

Kultúrny a poznávací turizmus

Mesto Rožňava – vstupná brána Slovenského krasu - v údolí rieky Slanej, medzi svahmi Slovenského Rudohoria a planinami Slovenského krasu, leží Rožňava – mesto slávnych tradícií baníctva, školstva a remesiel, biskupské sídlo, administratívne a kultúrne centrum horného Gemera a turistického regiónu Slovenský kras.

Kultúrne cesty ako produkt cestovného ruchu

Gotická cesta - Gotická cesta je prvou turistickou poznávacou cestou na Slovensku. V ucelenom okruhu predstavuje najzaujímavejšie a najvzácnejšie skvosty Gemera a Spiša a, ktoré svojim významom ďaleko presahujú rámec regiónu i Slovenska a sú neoddeliteľnou súčasťou európskeho kultúrneho života. Z územia MAS prechádza Gotická cesta katastrami Rožňava, Krásnohorské Podhradie, Betliar. Pôvodný 276 km dlhý okruh vyznačený v roku 1998 bol rozšírený o okruhy Gemersko - Rimavský, Spišský okruh - Tatranský, Spišský okruh - Pieninský, ktoré prechádzajú ďalšími zaujímavými zákutiami Gemera i Spiša. K týmto skvostom patria hradné komplexy Hrad Krásna Hôrka, Muránsky hrad a Spišský hrad, zachované historické jadrá miest (Rožňava, Rimavská Sobota, Levoča, Kežmarok a ďalšie),

múzeá a katedrály, ale aj dedinské kostoly so vzácnymi stredovekými freskami, meštianske a remeselnícke domy či romantické kamenné mosty. Atraktivitu gotickej cesty zvyšuje aj nádherný prírodný rámeč, predovšetkým Národné parky Slovenský kras, Muránska planina, Slovenský raj i Pieniny. Popri cestách, v mestách a obciach, ktorými Gotická cesta prechádza, sú nainštalované hnedo - biele orientačné tabule s piktogramom v tvare gotickej klenby, ktoré upozorňujú na jednotlivé pamiatky.

Železná cesta - bohatá história Gemera je od začiatku spojená s využívaním nerastného bohatstva Slovenského Rudohoria. Ťažbou a spracovaním kovov, hlavne železných rúd sa tento región dlhé stáročia zarad'oval medzi najvýznamnejších producentov železa v Uhorsku. Vyrábalo sa tu najkvalitnejšie železo, ktoré sa spracovalo v tunajších železiarňach. Tie veľkosťou presahovali iné regióny a preto Gemer nazývali železným srdcom strednej Európy. Železná cesta Gemerom je súčasťou Európskej železnej cesty, ktorá formou kultúrnej turistiky prezentuje návštevníkom pamiatky baníckej a železiarskej tradície regiónu. Tri bývalé vysoké pece – Karlova huta vo Vlachove, Etelka v Nižnej Slanej a vysoká pec v Červeňanoch sú chránené ako vzácne technické pamiatky.

Produktom konjunktúry železiarstva v Gemi bol rozkvet umenia, remesiel a vzdelanosti, ktoré spolu s prírodnou scenériou a technickými pamiatkami vytvorili z tohto regiónu prírodné a kultúrne bohatstvo s krásou obdivovanou návštevníkmi. Železná cesta prechádza cez tieto katastre obcí MAS Gemer-Rožňava: Rožňava, Betliar, Brzotín, Krásnohorské Podhradie a Drnava.

Banská cesta - baníctvo na Gemi presiahlo v minulosti svojim významom hranice Rakúsko - Uhorska a do technického rozvoja Európy prispelo rozvojom banskej a železiarskej techniky. V spomínanej oblasti bol život od historických počiatkov spätý s ťažbou a spracovaním nerastného bohatstva ukrytého v útrobach tunajších hôr. Celá táto oblasť je popretkávaná baníckou históriou a odkazom na dávnu slávu baníctva v celom Uhorsku. O významnosti tejto banskej oblasti hovorí aj vytvorenie stredovekého spolku siedmich hornouhorských banských miest: Rožňava, Smolník, Jasov, Gelnica, Spišská Nová Ves, Telkibánya a Rudabánya, pričom do vyčlenenej oblasti patria prvé tri.

Športový turizmus

Agroturistika v hornom Gemi - jedným z najznámejších poskytovateľov agroturistických služieb v území MAS Gemer-Rožňava je **Konský dvor** v obci Brzotín neďaleko Rožňavy, kde

sa venujú chovu športových a ťažných koní. Záujemcom poskytujú možnosť jazdy na koni na jazdiarni aj v teréne, výučbu jazdy na koni pre začiatočníkov.

Cykloturistika - vďaka množstvu prírodných a kultúrnych zaujímavostí, ako aj stredne členitému terénu poskytuje oblasť MAS Gemer-Rožňava výborné podmienky pre vyznávačov cykloturistiky. Najvýznamnejšou cykloturistickou trasou oblasti je Cyklomagistrála Slovenský kras s niekoľkými vedľajšími trasami. Tento takmer 200 km dlhý okruh je vyznačený červenými cykloznačkami, obopína celé územie Slovenského krasu a prechádza každou atraktívnou lokalitou na jej území i v jej okolí. Oblasťou horného Gemera prechádza aj Rudohorská magistrála a Karpatská cyklistická cesta. Potenciál pre rozvoj cykloturistiky na Gemeri však zďaleka nie je využitý.

Jazda na koni - jazdecké možnosti a nádherná príroda oblasti horného Gemera zaručujú aktívny oddych aj pre milovníkov jazdecktva. Jazdu na koni ponúkajú v obciach Brzotín a Jovice. V regióne sa organizuje každoročne niekoľko významných jazdeckých podujatí napr. Hubertova jazda v Betliari, Jazdecké preteky Brzotín.

Horolezectvo - oblasť Slovenského krasu je bohatá na skalné útvary, bralá a tiesňavy avšak tie sa nestali horolezecky zaujímavými ani vyhľadávanými. Výnimkou je Zádielska dolina, ktorej horolezecké masívy svojou mohutnosťou a rozlohou patria medzi najznámejšie skalné terény na Slovensku a sú navštevované a zliezané od začiatku minulého storočia. Vápencové steny dvíhajúce sa nad dno tiesňavy do výšky až 350 m, bralá, rebrá, veže, skalné hrebene i bariéry umožňujú výstupy najvyššej klasifikácie a možno ich rátať na stovky. Lezenie na skalách doliny je obmedzené na niektoré skalné masívy a časovo obmedzené na obdobie od 1. augusta do 31. januára kalendárneho roka.

Rybolov - začiatky organizovaného športového rybárstva v Rožňave a okolí sa datujú na koniec druhej svetovej vojny. Skutočné korene rybárstva však podľa historických dokumentov siahajú až do 14. storočia. Rieka Slaná, jej prítoky, ale aj množstvo jazier a rybníkov oplývali v tom čase dostatkom vodných živočíchov a ryby boli bežným trhovým artiklom. Od roku 1952 sa zakladali rybárske revíry, zverené do obhospodarovania miestnej organizácii, ktorá sa o ne stará i v súčasnosti. Počas takmer šesťdesiatich rokov takto vzniklo viacero rybárskych revírov, niektoré síce zanikli, ale mnohé prinášajú potešenie zo športového rybolovu dodnes. Sú to napríklad jazerá v Kružnej.

Poľovníctvo - územie MAS je v rámci Slovenska jedným z najlesnatejších a patrí medzi oblasti s veľkými poľovníckymi možnosťami a tradíciou. V Betliari sa každoročne konajú Hubertove slávnosti, ktoré sú zasvätené patrónovi poľovníkov i jazdcov (majiteľ kaštieľa, gróf Andrassy,

bol náruživým poľovníkom). Vo vyhľadávaných poľovných revíroch tejto oblasti je možnosť lovu kvalitnej jelenej, diviacej a srnčej zveri a veľkých šeliem (vlk, medveď). Vo vyhradenom poľovnom revíri sa loví aj danielia a muflónia zver. Možnosti poľovania zabezpečujú Lesy Slovenskej republiky a poľovnícke združenia.

Adrenalinové športy - adrenalínové športy v okolí Rožňavy a Slovenského krasu poskytuje Klub horských športov KRAS Rožňava a Speleologická vodcovská služba Slovenský kras.

Významné športové aktivity a výlety

Súčasťou ponuky cestovného ruchu sú organizované podujatia. Významným podujatím v mesiaci máj je *Deň národných parkov*. Cykloklub Karstvelo organizuje pri tejto príležitosti podujatie *Cyklokras*. Z hľadiska cestovného ruchu a návštevnosti aj samotného mesta Rožňava sú významné dvojdnové „*Krásnohorské hradné hry*“, ktoré sa konajú každoročne začiatkom augusta prevažne na hrade Krásna Hôrka, ale aj v Rožňave. Podujatie je zamerané na vytvorenie dobovej atmosféry prostredníctvom dobových krojov, stredovekého bojového umenia, atrakciami a kultúrnym programom. Hlavným organizátorom je občianske združenie Tri Ruže so sídlom v Rožňave. Návštevnosť tohto podujatia je cca 5 000 osôb.

Služby

Ubytovanie – na území MAS sa nachádzajú hotely v Rožňave (5 hotelov), ktoré sa orientujú predovšetkým na obchodných cestujúcich a solventnejších návštevníkov zo západnej Európy. Z ostatných turistov využívajú ich služby vo väčšej miere iba poľskí a maďarskí návštevníci. Ponuka existujúcich hotelov v súčasnosti kapacitne vyhovuje. V poslednom období vzniklo na území mesta i v okolí Rožňavy niekoľko menších penziónov. Ich kvalitatívna úroveň je postačujúca, no kapacitne nie sú schopné uspokojiť skupinových návštevníkov. Problém ubytovania v izbách so samostatnými sociálnymi zariadeniami pre väčšie skupiny súčasne, naďalej pretrváva. Od roku 1996 vzniklo v meste i regióne niekoľko desiatok ubytovacích kapacít v súkromí (nárast cca 400 lôžok). V súčasnosti začína byť tento druh ubytovania veľmi populárny medzi turistami, čo je dôsledkom toho, že cena ubytovania v hoteloch je vysoká. Ubytovanie v súkromí je populárne aj pre západoeurópskych turistov, ktorí ho obľubujú kvôli charakteru a nie cenovým výhodám. Na území mesta eviduje TIK Rožňava do 20 zariadení, v regióne takmer 50 zariadení s možnosťou ubytovania v súkromí. V meste Rožňava v súčasnosti neexistuje kemping. Existujúce kempingy v blízkom okolí (*Betliar, Krásnohorské Podhradie*) nevyhnutne potrebujú úplnú rekonštrukciu. V súčasnosti nespĺňajú základné

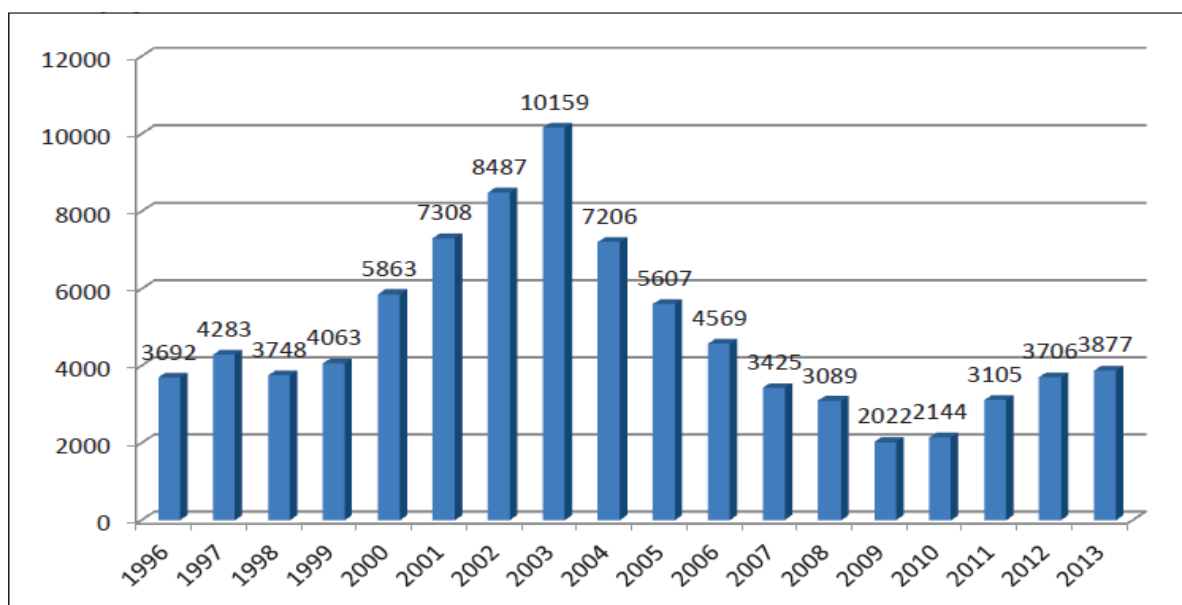

kritériá ako napojenie karavanov na infraštruktúru, hygienické zariadenia, stravovacie a iné doplnkové služby.

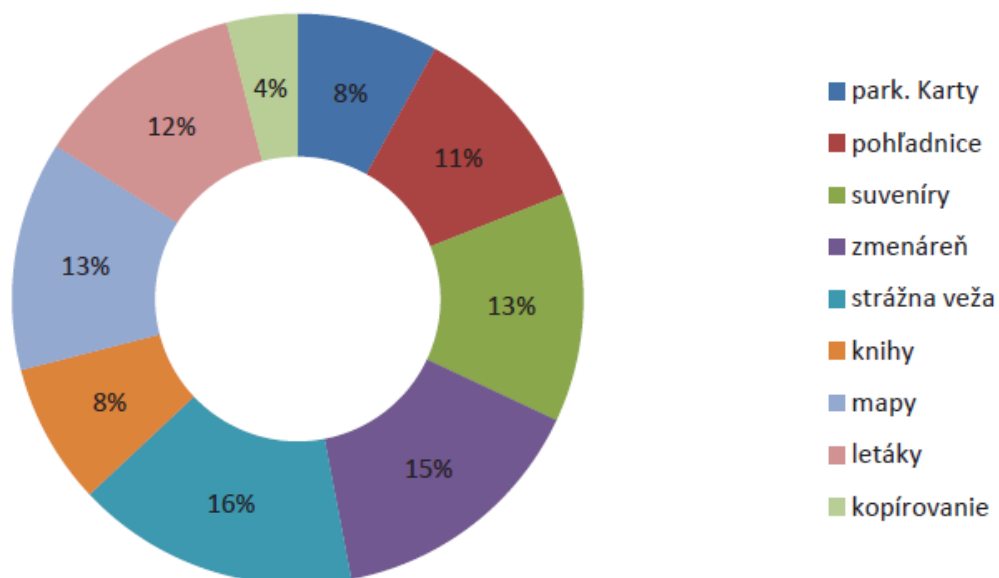
Reštauračné služby - Rožňava je gastrocentrom pre destináciu Slovenský kras. TIK eviduje 16 reštauračných zariadení na území mesta Rožňava a ďalších 15 v blízkom regióne. Kapacita reštauračných zariadení v meste je v priemere postačujúca, v letnej sezóne na niektorých atraktívnych miestach v regióne však dopyt prevyšuje ponuku. Úroveň poskytovaných služieb je v slovenskom meradle na primeranej úrovni. Dôsledkom sezónnosti pri väčšine turistických atrakcií v regióne chýba zabezpečenie základných stravovacích služieb. V období mimo sezóny je dopyt po týchto službách príliš nízky a dopyt miestneho obyvateľstva nepostačuje na udržanie rentability takýchto zariadení.

Propagácia a informovanosť - propagáciu a informovanosť zabezpečuje najmä **Turistická informačná kancelária** (TIK). Návštevníci TIK Rožňava majú záujem hlavne o informácie o otváracích dobách jaskýň 19 %, múzeí a ostatných kultúrohistorických pamiatok 17 %, o miestnych inštitúciách 16 %. Zo služieb TIC je na prvom mieste zmenáreň, 15 % návštevníkov má záujem o informačné letáky, 14 % o turistické mapy, obľúbené sú naďalej pohľadnice 13 % a Strážnu vežu sa rozhodne navštíviť cca 13 % návštevníkov.

Obrázok 11: Vývoj návštevnosti TIC Rožňava v sezóne 1996-2013

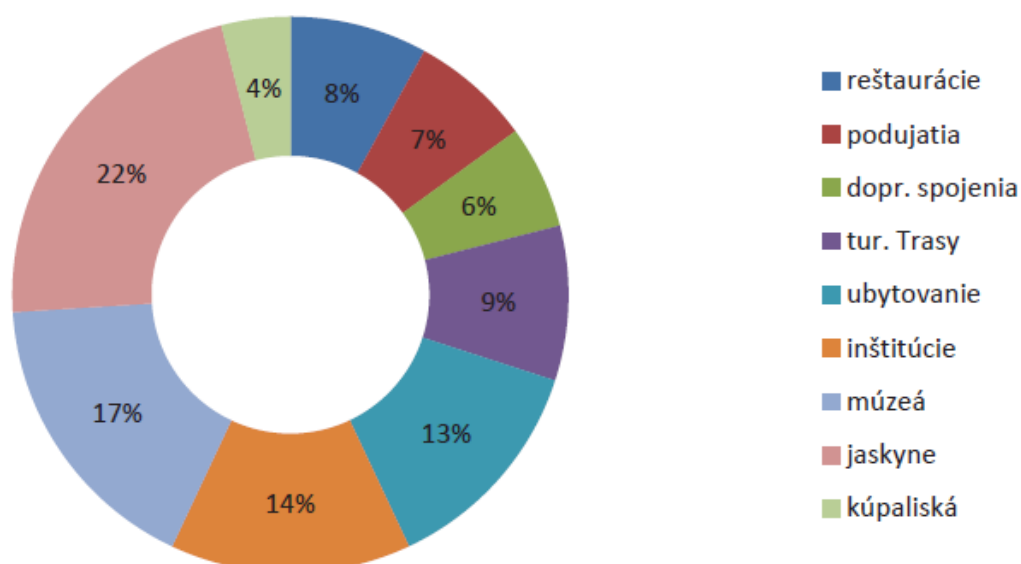

Obrázok 12: Dopyt po službách návštevníkov TIC Rožňava v letnej sezóne 2014

Zdroj: TIK Rožňava, 2014

Obrázok 13: Dopyt po informáciách u návštevníkov TIC Rožňava v letnej sezóne 2014

Zdroj: TIC Rožňava, 2014

Organizácie a aktivity podporujúce rozvoj cestovného ruchu

V meste Rožňava pôsobia **štyri cestovné agentúry**:

- Štítnická Mária - Cestovná agentúra REGION TOUR ROŽŇAVA,
- Cestovná agentúra Pohoda,
- REKSA MEDIA 4, s. r. o.,
- ALBATROS TOUR Rožňava, s. r. o.

Mesto Rožňava okrem propagácie cestovného ruchu s využitím web stránky mesta www.roznava.sk, sa pravidelne každý rok zúčastňuje veľtrhov cestovného ruchu ako spolu vystavovateľ:

- Veľtrh cestovného ruchu ITF Slovakiatour v Bratislave,
- Veľtrh cestovného ruchu UTAZÁS v Budapešti,
- Veľtrh cestovného ruchu v Miškolci.

Mesto Rožňava realizovalo významné cezhraničné projekty pre rozvoj CR v meste. Bolo úspešné v HU-SK CBC Programe s projektom „Propagácia Slovenského krasu a aggtelegského krasu ako turistickej destinácie“ a získalo 231 361 €. V roku 2008 MVaRR SR - Únia Slanej a Rimavy vyčlenilo 248 279 € na projekt „Rozvoj partnerských vzťahov“. *Analýza kultúrno-historických pamiatok na území MAS Gemer-Rožňava*

Rožňava:

Strážna veža - renesančnú mestskú strážnu vežu postavili na mieste staršej gotickej stavby počas tureckej hrozby v r. 1643-1654 (J. Gerscheuer a D. Mosszen). 38 m vysoká veža v r. 1766 vyhorela a jej pôvodnú renesančnú vrcholovú časť so štítkovou atikou po požiari nahradili barokovou drevenou ochodzou a šindľovou prilbicou. Viackrát upravovaná veža plnila dôležitú strážnu funkciu, svedectvom čoho je zachovaná strieľňa na jej východnej a turecká delová guľa na južnej fasáde. V blízkosti delovej gule sa nachádza renesančná kamenná tabuľa z doby postavenia veže s dobovou podobou erbu mesta. Veža bola v r. 1997 obnovená a sprístupnená pre turistov ako vyhliadková.

Pomník Františky Andrássyovej - dominantný secesný pomník s bustou Františky Andrássyovej z carrarského mramoru s postavou starca a dvoch detí je dielom sochárov J. Horvayho a E. Szamovolszkého. Architektonické riešenie areálu vypracoval autor krásnohorského mauzólea Richard Berndl. Pomník, ktorý bol postavený na pamiatku

dobrodinky mesta, manželky grófa Dionýza Andrásyho z verejnej zbierky v r. 1905, dvadsať rokov po jeho odstránení z námestia, v r. 1993 rekonštruovali na pôvodnom mieste.

Kostol jezuitov - bývalý kostol jezuitov zasvätený sv. Františkovi Xaverskému bol postavený na mieste pôvodnej stredovekej radnice v r. 1659-1687 na príkaz ostrihomskeho arcibiskupa Juraja Lippayho. Severné priečelie kostola - jedinej čisto barokovej architektúry v meste - zdobia drevené sochy Mojžiša a kráľa Dávida. Z pôvodného barokového zariadenia kostola sa zachoval iba bočný oltár sv. Alojza Gonzagu z druhej tretiny 18. storočia. Hlavný oltárny obraz sv. Františka Xaverského je dielom miestneho maliara Antona Lammela (1904).

Morový stĺp - morový stĺp bol postavený v r. 1710 na pamiatku 2035 obetiam rožňavskej cholerovej epidémie. Na reštaurovanom vysokom stĺpe stojí novodobá kópia sochy Immaculaty (originál sa nachádza v budove radnice), pri nohách ktorej do r. 1911 stáli sochy sv. Floriána a sv. Jána Nepomuckého, patróna rožňavskej diecézy, ktorými bol stĺp doplnený okolo r. 1730.

Biskupský palác - palác rožňavských biskupov vznikol na mieste kláštora a školy jezuitov v r. 1776-1778 podľa projektu Grosmana a miestneho staviteľa Jána Mayera. Majestátnu barokovo-klasicistickú budovu v pol. XIX. stor. rozšírili o predĺženie východného traktu, v ktorej sa nachádza vzácna knižnica a archív diecézy.

Špitál - budova najstaršej nemocnice v meste vznikla vďaka Juraja Andrásyho v r. 1710. Túto skutočnosť pripomína pôvodná pamätná tabuľa na jej južnej fasáde. Barokovo-klasicistickú stavbu zdobí jedinečná atika s tromi nikami, v ktorých sa nachádzajú barokové súsošia sv. Floriána, Najsvätejšej Trojice a Piety. Od r. 1994 obnovenej budove sídli Regionálne stredisko Pamiatkového ústavu.

Biskupská katedrála - biskupská katedrála, do r. 1776 farský kostol Nanebovzatia Panny Márie pochádza zo začiatku 14. stor. (1304). Pôvodnú gotickú jednoloďovú stavbu s polygonálnou svätyňou na začiatku 16. stor. rozšírili o severnú loď a neskorogotickú tzv. Bakóczovu kaplnku, bohatú na kamenárske detaily. Prekrásne gotické pastofórium z r. 1507 je jedným z mála umeleckých diel pripomínajúcich stredovekú podobu interiéru. Tabuľová maľba Metercie z r. 1513, pôvodne ústredný obraz neskorogotického krídlového oltára, je svedectvom o kvalite stredovekého mobiliára, ktorý po roku 1776 nahradili neskorobarokovým zariadením. Kazateľnica a hlavný oltár sú dielami Jozefa Godeho (1779) a nástenné maľby značne prestavanej katedrály sú dielami rakúskych maliarov Josepha Heissa a Ignáca Spöttla (1862) a košického maliara Teodora Kolbayho (1845). Samostatná barokovoklasicistická zvonica (1776-1779) je dielom domáceho staviteľa Jána Mayera.

Kostol a kláštor františkánov - Kostol sv. Anny a kláštor františkánov bol postavený v r. 1733-1791, veža v r. 1782. Takmer sto rokov stavaný neskorobarokový komplex s klasicistickou úpravou je významnou dominantou historického jadra mesta. Interiér kostola a bočnej kaplnky zdobia nástenné maľby miestneho maliara Júliusa Ádáma (1918). V minulosti sa v kláštore nachádzalo mnoho umeleckých diel z 18. stor.

Budova katolíckej fary - budova katolíckej fary na rohu námestia a Betliarskej ulice dostala svoju dnešnú podobu počas renesančných, barokových a klasicistických prestavieb podobne ako väčšina domov okolo námestia. Pôvodne gotický meštiansky dom bol už pravdepodobne v 16. storočí poschodový a jeho fasádu vyzdobili nástennými maľbami s biblickou tematikou a bohatým ornamentálnym dekorom. Pri barokovej prestavbe domu nástenné maľby zopakovali a ozdoby prispôbili vkusu doby. Nástenné maľby boli objavené na konci sedemdesiatych rokov a nadáciou Al fresco znovu reštaurované v roku 1997.

Kláštor vincentiek - zaujímavá historizujúca architektúra s prvkami neogotiky vznikla v r. 1866 vďaka štedrej podpore biskupa Štefana Kollartsika, ktorého erb sa nachádza na atike. Priečelie budovy zdobia reštaurované terakotové sochy anjela a Madonny s dieťaťom a nad vstupnou bránou sa nachádza terakotový reliéf s biblickou tematikou.

Radnica - klasicistická budova novej radnice vznikla adaptáciou niekoľkých meštianskych domov západnej strany námestia v r. 1711. Pôvodne symetrickú a jedínú trojpodlažnú architektúru v historickom jadre mesta v prvej tretine nášho storočia rozšírili adaptáciou ďalšieho meštianskeho domu. Klasicistický tympanón zdobí erb mesta z glazovanej keramiky, ktorého anjelom chránenú podobu nájdeme nad vstupom do Turistickej informačnej kancelárie. Ďalšiu podobu erbu mesta nájdeme na chodbe 1. poschodia v podobe kolorovaného kamenného reliéfu. Nad bránou radnice sa nachádza pamätná tabuľa pripomínajúca pobyt Františka II. Rákócziho v meste (1906).

Dom banskej komory - mohutná náročná dvojpodlažná renesančná budova s charakteristickými opornými piliermi a renesančnou loggiou nad svojou vstupnou bránou bola postavená v 17. stor. pre potreby banskej komory. Na prelome rokov 1706 a 1707 budova banskej komory bola sídlom Františka II. Rákócziho a miestom zasadnutia krajinského snemu, na ktorom sa rozhodlo o detronizácii Habsburgovcov. Budova bola v r. 1998 obnovená.

Gotický meštiansky dom - meštiansky dom č. 17 ako jediný spomedzi domov obklopujúcich námestie si zachoval znaky svojho gotického pôvodu. Bol postavený pravdepodobne na prelome 15. a 16. stor., v období vzniku dnes známej štruktúry historického jadra mesta. Tri

gotické kamenné portály brán, neskorogotický portálik v podjazde a pre Rožňavu netypické množstvo cenných neskorostredovekých architektonických detailov hovorí o bohatstve mesta a jeho obyvateľov v čase, kedy rožňavské baníctvo prežívalo najväčší rozmach svojej histórie.

Evanjelický kostol - rožňavský evanjelický kostol patrí medzi najhodnotnejšie klasicistické architektúry na Slovensku. Halový kostol úctyhodných rozmerov bol postavený r. 1784-1786 podľa projektov miestneho staviteľa Jána Mayera. Oltár a kazateľnica sú dielami významného majstra druhej pol. 18. stor. Jozefa Godeho.

Budova manufaktúry na spracovanie kože - priečelie dvojpodlažnej klasicistickej budovy nad oknami jej prízemí zdobia zaujímavé reliéfy znázorňujúce pracovné postupy pri spracovaní kože. Objekt bol postavený v r. 1782 pre účely modernej manufaktúry na spracovanie kože. V budove dnes sídli Banícke múzeum.

Banícke múzeum - účelová budova Baníckeho múzea bola postavená podľa projektov Alexandra Müllera v r. 1905 v secesnom štýle. Elegantná budova je domovom hodnotnej bansko-hutníckej expozície miestneho múzea.

Krámiky - rad krámkov sa nachádza pozdĺž východnej strany kostola sv. Františka Xaverského. Sú to zvyšky niekdajších mestských krámkov postavených nad rozsiahlou mestskou pivnicou, v ktorých boli mestské miery a váhy, mestský výčap a podobné dôležité zariadenia nepostrádateľné pri chýrnych rožňavských jarmokoch. Na severnom konci krámkov sa nachádza kaplnka sv. Jána Nepomuckého, patróna rožňavskej diecézy.

Bôrka:

Kaštieľ šľachtického rodu Zichy-Ferraris - Imricha Károlyiho , neobarokový, postavený koncom 19.stor. pojatím staršej stavby, pochádzajúcej z pol. 18. stor., do nového pôdorysu.

Kostol /ev.ref./ klasicistický, postavený po r. 1794 a dokončený vežou r. 1804.

Vo zvonici sa nachádzajú 2 zvony

Kostol karmel'skej P.Márie /kat./,barokovo-klasicistický, postavený r. 1759 s použitím zvyškov pôvodného gotického kostola, ktorý pochádzal z r. 1482; 3 zvony, malý , stredný, veľký

Kaplnka nad Bôrkou

Pútnické miesto Karmelskej P. Márie. / odpust sa koná v nedeľu 16. júla, alebo v najbližšiu nedeľu po 16. júli /

Brzotín:

Kostol /ev.ref./, pôvodne ranogotická stavba z 2.pol.13.stor.,prestavaná... ostol je obohnaný obranným múrom so strieľňami; Súčasťou areálu je aj samostatne stojaca krypta Mariássyovcov s rodinným erbom na priečelí.

Kostol sv. Anny /kat./ neskoro barokový, postavený v r. 1798 – 1803

"**Biely kaštieľ** " z roku 1830 s empírovou fasádou - dnes sídlo Správy Národného parku Slovenský kras.

Barokový kaštieľ Mariássyovcov z r. 1792 s manzardovou šindľovou strechou, dnes sídlo štátneho archívu.

Pomník padlým v 2. svetovej vojne, postavený k 750-temu výročiu založenia obce v roku 1993.

Kúria Rákossyovcov z r. 1880, výzdoba fasády je v slohu Ľudovíta XVI.

Kaštieľ Hámošovcov - klasicistická budova z r. 1780.

Čučma:

Kostol Krista kráľa /kat./,postavený r. 1939.

Modlitebňa, postavená okolo r. 1930

Zvonica barokovo-klasicistická, postavená koncom 18.stor

Drnava:

Kostol sv. Mikuláša bisk. /kat./, barokovo-klasicistický, postavený r. 1779

Kaštieľ barokovoklasicistický, postavený v posl. tretine 18.stor. Upravený v 20.stor.

Budovy niekdajších Andrássyovských železiarní z 19. stor., v ktorých boli vyrobené aj kovové časti slávneho reťazového mosta v Budapešti.

Jovice:

Zvonica 1892, 2 zvony, malý a veľký

Pamätný dom Andreja Cházára - nápis na pamätnej tabuli v preklade: V TOMTO DOME SA NARODIL 2. JÚLA 1745 JOVICKÝ CHÁZÁR ANDREJ, KTORÝ INICIOVAL VZIK ÚSTAVU HLUCHONEMÝCH VO VÁCZI A ZASIAL JEHO ZÁKLADY.

Jovické rašelinisko - zaujímavý chránený prírodný výtvar, leží na severozápadnom okraji obce.

Kováčová:

Kostol sv. Františka Xav. /kat./ neogotický riešený v romantickom poňatí, postavený v r. 1864 -1866 a obnovený r. 1900

Kružná:

Kaplnka najsv. Srdca Ježišovho / kat./,malá ľudová retardovaná barokovo-klasicistická stavba z r. 1880.

Kostol /ev.ref./ postavený r.1692,obnovený r. 1786 /

Krásnohorská Dlhá Lúka:

Kostol sv. Juraja /kat./, pôvodne barokový,postavený r. 1754, upravený r. 1782 a začiatkom 20. stor. úplne prestavaný v duchu historizujúcich stavieb, inšpirovaný gotickými prvkami.Dvoježový jednoloďový kostol

Krasové priehradky na potoku Buzgó nachádzajúce sa neďaleko Krásnohorskej jaskyne.

útnické miesto - **Kaplnka Panny Márie.**

Neďaleko obce v severnom svahu Silickej planiny sa nachádza **Krásnohorská jaskyňa** s priestrannými chodbami riečneho pôvodu, s aktívnym 1 km dlhým podzemným tokom, s dómami zdobenými bohatou krasovou výzdobou, jazierkom a svojou veľkosťou unikátnym stalagmitom s výškou 32,7m a 14m širokou základňou.

Krásnohorské Podhradie:

HRAD KRÁSNA HÔRKA – viď popis v časti Historický vývoj územia MAS

Andrássyho Galéria secesná stavba so zaskleneným stropom, postavená začiatkom 20.stor.

Dionýzom Andrássym na umiestnenie svojich výtvarných zbierok i vlastných diel

gotický **kostol Všetichsvätých** z 15.stor., klasicisticky upravený v 19. stor. Rokoková kazateľnica z 2. pol. 18.sto

Mauzoleum; Za mauzoleom sa nachádza **pomník obľúbeného psa manželov Andrassyovcov** od sochára A.Stróbla.

Lipovník:

Kostol sv Jána Krstiteľ'a /kat./, gotický, postavený zač. 15. stor. z pravidelných kamenných kvádrov, na mieste starého románskeho kostola.

Katolícká fara /č116/, neskorobaroková stavba na starších základoch niekdajšieho cisteriátskeho kláštora. Budova je z r. 1787, upravená r. 1894.

Lúčka:

Kostol /ref./ vybudovaný v tradíciach renesančno-klasicistickej gemerskej oblasti po r. 1926.

Kostol sv. Jána /kat./ jednodŕová stavba s predĺženou vežou a polygonálnym prebystériom z r. 1926

Zrúcaniny stredovekého opevneného kostola nad obcou, vybudovaného v 13. stor. Bol typu gemerských ranogotických kostolov s pozdĺžnou loďou a rovno zakončeným prebystériom, V 1 pol. 15. stor. kostol obohnali kamenným obranným múrom, do čela ktorého situovali pozorovaciu vežu /zvonicu/.

Kultúra a kultúrno-spoločenský život v území MAS

Služby v oblasti kultúry občanom obcí MAS poskytujú verejné kultúrne inštitúcie zastúpené Gemerskou knižnicou, Baníckym múzeom, Gemerským osvetovým strediskom v Rožňave a oblastnými organizáciami CSEMADOK v Rožňave a jednotlivých obciach MAS. V meste Rožňava pôsobí kvalitné profesionálne divadlo ACTORES, 18 umeleckých súborov – folklórne, tanečné a hudobné, na vysokej úrovni je škola spoločenského tanca. Zmysluplnému tráveniu voľného času a organizácii podujatí pre deti a mládež sa venujú dve mládežnícke organizácie. Pod záštitou väčšiny miestnych kultúrnych organizácií sa uskutočňujú pravidelné i nepravidelné kultúrno-spoločenské, zábavné podujatia pre mládež a dospelých. Medzi významné inštitúcie poskytujúce a organizujúce kultúrne podujatia a aktivity patria aj Základná umelecká škola a Centrum voľného času v Rožňave popísané v časti Školstvo. V regióne sa každoročne organizuje množstvo kultúrnych, športových a spoločenských podujatí, z ktorých najvýznamnejšie sú

- Vianočný koncert,
- Novoročný koncert,
- Dni obcí, Dni Mesta Rožňava,
- Remeselnícke jarmoky
- Krásnohorské Hradné dni
- Rožňavský jarmok,
- Hubertova jazda,
- Vianočné trhy, a pod.

Mestské divadlo Actores, patriace do skupiny neštátnych divadiel, vzniklo v roku 1994 a počas svojej dvadsaťročnej existencie zaznamenalo viacero úspechov v domácom i medzinárodnom kultúrnom kontexte. Reprezentovalo sa v zahraničí napr. Belgicko, Kanada, Česká republika, Venezuela, Mexiko, Nemecko, Estónsko, Lotyšsko, Chile a získalo ocenenia za najlepšiu medzinárodnú produkciu, za najlepšiu réžiu, cenu kritiky za herecké výkony, cenu diváka. Actores každé dva roky organizuje súťažný Medzinárodný festival alternatívnych divadiel TEMPUS – ART za účasti medzinárodnej poroty. Actores repertoárovým zložením oslovuje detského, dospelého diváka a mládež mesačným harmonogramom v divadelnej sále s kapacitou 360 miest, ako aj pravidelnými výjazdmi do iných miest Slovenska.

Gemerská knižnica Pavla Dobšinského - vznikla v roku 1951 ako Okresná knižnica uznesením ONV v Rožňave, od tejto doby prešla mnohými zmenami. V súčasnosti zriaďovateľom knižnice je Košický samosprávny kraj. Verejná regionálna knižnica slúži všetkým skupinám obyvateľstva, má dominantné postavenie v poskytovaní knižnično-informačných služieb. Plní úlohy v oblasti spracovávania dokumentov s dosahom na celý región, naplňa poslanie kultúrno-vzdelávacej inštitúcie prostredníctvom knihovníckych, bibliografických, informačných, kultúrnych, vzdelávacích a iných aktivít. Knižnica poskytuje množstvo informačných služieb, poradenstvo, medziknižničnú výpožičnú službu, ale aj elektronické služby, ktoré patria medzi špičkové v rámci knižníc Slovenska. Svojimi aktivitami, v spolupráci so školami, zvyšuje informačnú a vzdelanostnú úroveň najmä detí a mládeže, ale aj dospelého obyvateľstva a skvalitňuje využívanie voľného času. (literárne, výtvarne, prírodovedné, dejepisné súťaže, aktivity protidrogovej prevencie detí a mládeže).

Gemerské osvetové stredisko - je kultúrno-vzdelávacou inštitúciou pre okres Rožňava, ktorej zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj. Cieľom činnosti Gemerského osvetového strediska je podchytiť kultúrno-osvetové a výchovno-vzdelávacie aktivity vo všetkých oblastiach, vytvárať podmienky na ovplyvňovanie kvality a rozsahu voľno časových kultúrnych aktivít, napomáhať prevencii protispoločenských javov a drogových závislostí s osobitným zreteľom na zmysluplné využívanie voľného času mládeže. Toto zameranie činnosti je zakomponované do hlavných úloh strediska, ktorých naplnenie je zabezpečované rôznymi formami: organizovaním súťaží, prehliadok, festivalov ako aj konfrontačných a prezentačných stretnutí kolektívov a jednotlivcov v rôznych oblastiach záujmovej umeleckej činnosti (ZUČ), vzdelávacími podujatiami, ako záujmové vzdelávanie, školiťské podujatia v žánroch ZUČ, vzdelávacie aktivity pre špecifické skupiny obyvateľstva a klubová činnosť. S účinnosťou od

1. 1. 2009 je súčasťou Gemerského osvetového strediska Hvezdáreň v Rožňave, ktorá plní úlohy z oblasti astronómie v populárno-výchovnej, odbornovo-výskumnej, pozorovateľskej a poradenskej činnosti.

Amatérske umelecké súbory

- Evanjelický cirkevný detský spevácky zbor
- Permoníci Spevácky zbor
- Evanjelický cirkevný spevokol Spevokol
- Retro Band Music Rožňava Hudobná skupina
- Mužské spevácke kvarteto 4G Spevokol
- ZUŠ Band Hudobná skupina ZUŠ Rožňava
- Skupina Renaissence Hudobná skupina
- Skupina The Roads Hudobná skupina
- Skupina Sexit Hudobná skupina
- Skupina AllDevils Hudobná skupina
- Folklórny súbor Dubina Folklórny súbor
- Folklórny súbor Borostyán Drnava
- Detský folklórny súbor Haviarik Detský súbor ľudových tancov
- Folklórny súbor Haviar Folklórny tanečný súbor dospelých
- Flauta Dolce Dychový komorný súbor
- Tanečná skupina Murda East Skupina moderného tanca breakdance
- AC RV Band Kresťanská hudobná skupina
- Skupina Farby Laky Hudobná skupina
- Ľudová hudba Maroša Rusňáka Ľudová hudba
- Ľudová hudba Zoltána Kónyu Ľudová hudba

Neziskové organizácie pôsobiace v oblasti kultúry a kultúrneho vyžitia

Občianske združenia so zameraním na oblasť kultúry na území MAS sú (okrem divadla Actores): Samed, Haviar, Rákoczi Magyar Ház, Rožňavskí permoníci, Retro Music Band Rožňava, OZ Rozkvet pre ľudí.

Pre zachovávanie kultúrnej identity občanov založenej na princípe národných hodnôt a tradícií, v šírení písanej, hranej a spievanej kultúrnej produkcie zohrávajú významnú úlohu **národnostné zväzy i mládežnícke organizácie**. Pre potreby maďarskej národnostnej menšiny

služi CSEMADOK, pre slovenskú časť populácie tu pôsobí miestna pobočka Matice slovenskej. V Rožňave pôsobí Mládežnícke centrum DOMKA a Laura – mládežnícke združenie.

V maďarsky hovoriacich obciach sú aktívne oblastné organizácie CSEMADOK pre podporu najmä národnostnej, maďarskej kultúry; pôsobí tu niekoľko folklórnych súborov a speváckych zborov; zriadené sú obecné knižnice, ktoré však pre nedostatok finančných prostriedkov disponujú nízkym knižným fondom v dôsledku čoho sú minimálne využívané, aj ľudové či remeselné domy alebo izby na propagáciu miestnej histórie a tradícií. Vysoký potenciál pre rozvoj rómskej kultúry je predovšetkým v obci Bôrka.

Zázemie pre aktívny oddych a športové aktivity obyvateľstva, ako činnosť športových klubov v rámci MAS nie je dostatočné a potrebné sú impulzy pre jeho ďalší, koordinovaný rozvoj.

Vzhľadom na počet spolkov, klubov a záujmových združení možno občiansky sektor v obciach MAS hodnotiť ako pomerne aktívny.

V mnohých obciach je nevyhovujúci stav verejných budov, verejných priestranstiev a infraštruktúry vo vlastníctve obcí, prípadne cirkví, vyžadujúci ich rekonštrukcie – predovšetkým obecných úradov, kultúrnych domov a iných budov vo vlastníctve obcí, verejného rozhlasu, prípadne aj domov smútku a pod.

3.2 SWOT analýza

Na základe podrobnej analýzy vyššie uvedených oblastí územia MAS Gemer-Rožňava bola vytvorená matica silných a slabých stránok, príležitostí a rizík v dvoch oblastiach: cestovný ruch a kultúra. Analýza je zameraná na konkrétne miestne špecifiká a problémy. Tieto oblasti sú určené ako kľúčové pre ďalší rozvoj regiónu. Základné ciele MAS Gemer-Rožňava vychádzajú z analýz a potrieb rozvoja v týchto oblastiach.

Všetky body vyplývajúce zo SWOT analýzy sú jasne založené na faktoch a údajoch získaných z analýzy oblasti. Územie MAS je špecifické už svojou primárnou ponukou a danosťami pre rozvoj cestovného ruchu. Ďalším dôvodom na výber tejto oblasti ako hlavnej cieľovej je skutočnosť, že v území neexistuje veľký potenciál na výraznejší rozvoj priemyselných odvetví. Región sa jednoznačne musí zamerať na rozvoj služieb cestovného ruchu, na zvýšenie atraktívnosti regiónu, na rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľstva i návštevníka

s cieľom predĺžiť jeho pobyt. V tejto oblasti sa črtá možnosť zapojenia marginalizovaných skupín a rôznych sociálnych skupín pri tvorbe produktu cestovného ruchu, čo bude mať v neposlednej miere pozitívny účinok na zvýšenie zamestnanosti a príjmovej situácie obyvateľov.

Tabuľka 32: SWOT analýza

OBLASŤ: CESTOVNÝ RUCH	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - blízkosť národných parkov, kultúrnohistorických a industriálnych pamiatok, - Gotická, Železná a Banská cesta, - počas celého roka podujatia s tradíciou, - disponibilná pracovná sila, - existencia TIK v území MAS, - možnosti ubytovania v území MAS, - existencia výrobcov regionálnych poľnohospodárskych produktov, - vhodné prírodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu a vidieckeho turizmu, - nadnárodné turistické atraktivity (Kaštieľ Betliar, Hrad Krásna Hôrka, jaskyne UNESCO), národný park Slovenský kras, - vhodné podmienky pre pešiu turistiku, cykloturistiku, poľovníctvo a rybárstvo, - čisté životné prostredie vyhovujúce pre cestovný ruch, - existencia MAS Gemer – Rožňava - poloha – blízkosť hraníc s Maďarskom, možnosť rozvoja cezhraničnej spolupráce - existencia cirkevnej turistiky 	<ul style="list-style-type: none"> - niektoré atraktivity sú verejnou dopravou nedostupné pre návštevníka, v prípade že nedisponuje motorovým vozidlom, - slabý marketing a propagácia regiónu, - chýba tvorba tematických regionálnych balíkov produktov a služieb dostupných aj pre individuálneho návštevníka, - chýbajúce znalosti a zručnosti ľudí pracujúcich v turizme, nedostatočné komunikačné zručnosti v poskytovaní služieb v cudzích jazykoch, - nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém, ubytovanie rôznych kategórií, stravovanie, sprievodcovské služby, - slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu v zimnom období, - nízke príjmy z turizmu ako dôsledok sezónnosti a neschopnosti udržania turistov na viac dní v regióne, - absencia destinačného manažmentu územia,

	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná spolupráca jednotlivých subjektov – aktérov cestovného ruchu v území, - neexistujúca koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí - chýba organizácia predávajúca a prezentujúca regionálne produkty, ktorá by pokrývala celé územie MAS, chýbajú predajné siete týchto produktov, - priestorové rozloženie ubytovacích kapacít nie je rovnomerné, - nedostatočný marketing územia, chýba jednotná prezentácia na webe s cudzojazyčnými mutáciami.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - vhodné prírodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu a vidieckeho turizmu, - Mesto Rožňava – ako centrum služieb cestovného ruchu pre návštevníkov regiónu, - vytvorenie regionálneho návštevníckeho centra v mieste koncentrovaného dopytu - rastúci dopyt po regionálnych, typických a tradičných produktoch, - rozvoj cezhraničnej spolupráce, - tvorba nových ucelených produktov pre cestovný ruch, ktoré vychádzajú a využívajú daný turistický potenciál, - možnosť využitia programov a grantov na rozvoj cestovného ruchu, - spolupráca a pridaná hodnota činností organizácií v cestovnom ruchu. 	<ul style="list-style-type: none"> - nadmerné očakávania vo vzťahu k ekonomickým prínosom z cestovného ruchu, - konflikt záujmov rozvoja cestovného ruchu a ochrany prírody, - pokles kúpyschopnosti obyvateľstva a návštevníkov mesta, - konkurencia iných atraktívnych miest a území v susedných regiónoch, - slabá finančná podpora turizmu v regióne, - odliv absolventov škôl a mladých ľudí v dôsledku nedostatku vhodných pracovných miest, - nedobudovaná rýchlostná komunikácia R2 Košice – Zvolen (dostupnosť regiónu)

OBLASŤ: KULTÚRA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kultúrne hodnoty a kultúrne podujatia regionálneho a nadregionálneho významu - bohatá sieť kultúrnych pamiatok, existujúce zbierkové fondy múzeí a galérií - výrazné hodnoty a aktivity duchovnej kultúry vytvárané činnosťou kultúrnych inštitúcií, subjektov tretieho sektora, verejnej i súkromnej sféry významom presahujúce rámec mesta - činnosť speváckych zborov, činnosť folklórnych súborov, činnosť občianskych združení zaoberajúcich sa kultúrou, - činnosť kultúrnych inštitúcií - spolupráca s partnerskými mestami v oblasti kultúry - propagácia kultúry na internetových stránkach obcí 	<ul style="list-style-type: none"> - nepostačujúce materiálo-technické zabezpečenie realizácie kultúrnych podujatí v porovnaní s EU štandardom (priestory na nacvičovanie, zvuková a svetelná technika, chýba priestor na outdoorové aktivity a dôstojný kultúrny stánok) - slabo rozvinutý kultúrno-poznávací turizmus, nedostatočný záujem o kultúrne pamiatky, pamiatky v majetku cirkvi sú nedostupné pre návštevnosť - nedostatočný marketing a propagácia kultúrnej ponuky a prezentácie kultúrneho dedičstva - nedostatočná koordinácia kultúrnych aktivít v meste a regióne
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - silný kultúrno-spoločenský potenciál obsahujúci kultúrne hodnoty hmotnej i duchovnej podstaty - zlepšenie kvality služieb, kultúrnej turistiky a cestovného ruchu - viac možností využívania kult. a historických pamiatok pre kultúrne aktivity - propagácia a rozvoj kultúry národnostných menšín 	<ul style="list-style-type: none"> - slabá podpora kultúry zo strany zriaďovateľov a štátu - rozvoj komerčnej kultúry a zníženie kvality kultúrnej produkcie - nezáujem časti obyvateľstva o kultúrne dianie v obci - nezáujem podnikateľskej sféry o kultúru, o podporu kultúry - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva - emigrácia kvalitných ľudských zdrojov

<ul style="list-style-type: none"> - spojenie viacerých produktov do balíčka kultúrnych služieb v záujme zvýšenia prítlačivosti územia MAS - nové formy propagácie kultúry v zahraničí, - možnosti spolupráce s inými regiónmi a cezhraničnej spolupráce, rozvoj bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov - využitie potenciálu podnikateľského prostredia na podporu kultúry - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU a iných zdrojov 	
---	--

Príloha P06 k CLLD: Zoznam zdrojov analýzy a vstupných dokumentov

3.3 Identifikácia potrieb

Druhým stupňom analýzy je identifikácia potrieb. Na základe vypracovanej SWOT analýzy boli stanovené nasledovné potreby pre rozvoj MAS Gemer-Rožňava.

- Potreba zvýšiť atraktivnosť územia MAS s cieľom prilákať väčší počet návštevníkov,
- Potreba nových atraktívnych programov pre turistov za účelom jeho prilákania a predĺženia jeho pobytu (v regióne je vysoký počet jednodňových návštev nosných kultúrno-historických pamiatok (Betliar), kedy návštevník nevyužije žiadne služby (stravovanie, ubytovanie, voľnočasové aktivity a pod.),
- Väčšina turistických zaujímavostí a programov pre návštevníkov má sezónny charakter (jaskyne, turistické chodníky, cyklotrasy) s tým súvisia malé možnosti na tvorbu programu pre návštevníka v zimnom období (keďže región nepatrí medzi lyžiarke oblasti) – je potrebné nové atraktivity zamerať na toto mimosezónne obdobie,
- Existujúce kultúrne podujatia v území nie sú postačujúce, je potrebné navýšiť počet regionálnych podujatí.
- V regióne neexistuje spoločná koordinácia organizácie podujatí, preto sa často stáva, že v tom istom dni sa konajú aj 3 regionálne významné podujatia, čo spôsobuje roztrieštenie

návštevnosti a následne neefektívne investované prostriedky do ich organizácie a propagácie,

- V regióne neexistuje spoločná ucelená propagácia podujatí – napr. kultúrne leto Rožňava a okolie, kde by sa jednotne propagovali všetky významné podujatia, čím by sa dosiahla vyššia účinnosť propagácie a efektívnosť vynaložených prostriedkov.
- Územie MAS je prihraničnou oblasťou a v budúcnosti musí využiť túto výhodu na spoluprácu s prihraničným regiónom – Aggtelekský národný park – ktorý patrí medzi najnavštevovanejšie destinácie cestovného ruchu v Maďarsku s vysokou koncentráciou návštevníkov najmä v letnom období

4 Strategický rámec

Celkové strategické zameranie stratégie CLLD vychádza zo SWOT analýzy a identifikovaných potrieb so zohľadnením cieľov PRV a IROP a preukázateľnou väzbou na lokálne potreby. Pri identifikácii potrieb a výbere základného smerovania stratégie sa kládol dôraz na komplexnosť a vzájomnú doplnkovosť jednotlivých potrieb, a preto boli vybraté tie potreby zamerané na 2 základné oblasti, a to rozvoj cestovného ruchu a kultúrneho života obyvateľstva. Strategický rámec je štruktúrovaný tak, aby sa opatrenia PRV a IROP vzájomne dopĺňali. Uvádzané opatrenia z iných zdrojov sú komplementárne s opatreniami PRV a IROP.

4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa

Na identifikáciu hlavných problémov a potrieb miestneho obyvateľstva MAS bola použitá metóda „zdola nahor“, pomocou ktorej sa špecifikovali priority územia. Ďalej počas plánovania sa podarilo spojiť záujmy podnikateľov, tretieho sektora, verejnej správy a miestnych podnikateľov, aby začali rozmýšľať o spoločných potrebách. Výsledkom plánovania bolo aj to, že boli vylúčené z rozvojových opatrení a aktivít tie, ktoré sú dôležité len pre niektoré obce MAS (napr. rekonštrukcia základných škôl), v prípade realizácie majú len miestny dopad (napr. vybudovanie nájomných bytov), prináša výhody len pre jednotlivých podnikateľov a nie pre celé územie (napr. individuálne investičné aktivity podnikateľov), kde je potrebná investícia príliš vysoká pre miestnych subjektov (napr. vybudovanie kanalizácie).

Hlavnou témou stratégie CLLD MAS je zvýšenie kvality života vo vidieckych regiónoch, rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov a verejných služieb. Prostredníctvom mobilizácie, zvýšenia kvality a zviditeľnenia prírodného, historického a ľudského potenciálu územia MAS zvýšiť atraktivnosť regiónu a kvalitu služieb cestovného ruchu. Rozvíjať vidiecky cestovný ruch a podporiť prenos znalostí a inovácií medzi farmármi, prepojiť poľnohospodárstvo a cestovný ruch. Zatraktívniť ponuku regiónu o kvalitné a zdravé výrobky miestnych poľnohospodárov, podporiť ich spracovanie a predaj u návštevníkov regiónu i domáceho obyvateľstva, čím sa zároveň zvýši aj konkurencieschopnosť poľnohospodárstva. Uvedené aktivity prilákajú do regiónu väčší počet návštevníkov a predĺži ich pobyt, čo v konečnom dôsledku prispeje k hospodárskemu rozvoju vo vidieckych sídlach, zlepšeniu ekonomickej situácie v regióne, k zvýšeniu zamestnanosti, zníženiu chudoby, teda k zlepšeniu kvality každodenného života obyvateľov. V rámci rozvoja tejto oblasti bolo jednomyselné rozhodnutie miestnych obyvateľov podporiť služby v cestovnom ruchu, vytvorenie nových atraktivít a komplexných balíkov produktov na viac dní pre návštevníkov regiónu. Ďalšou dôležitou oblasťou, ktorú treba aj podľa obyvateľov súbežne realizovať, je skvalitnenie kultúrno-spoločenského života v oblasti, a to aktivizáciou miestneho obyvateľstva so zapojením všetkých sociálnych skupín vrátane marginalizovaných. Počas prípravy vízie, strategického cieľa, strategických priorít a špecifických cieľov účastníci pracovných stretnutí dospeli k jednomyselnému súhlasu.

Predstavy a zámer, kam sa chce územie MAS Gemer – Rožňava posunúť v horizonte najbližších 10-15 rokov sú definoované vo vízii MAS Gemer – Rožňava:

Cestovný ruch v regióne MAS Gemer - Rožňava je rozvinutý na takú úroveň, ktorá významne ovplyvňuje ekonomický prínos do regiónu a príjmovú situáciu miestneho obyvateľstva. Ponuka služieb cestovného ruchu sa výrazne kvalitatívne i kvantitatívne zlepšila na základe spolupráce podnikateľov, samospráv, tretieho sektora i obyvateľov. Obyvatelia MAS sú vďaka investíciám do voľnočasových aktivít, atraktívnych kultúrnych podujatí i rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu právom hrdí na región, v ktorom žijú. Voľnočasové aktivity a kultúrne vyžitie je dostupné aj pre marginalizované skupiny obyvateľstva.

Strategické ciele sú konkretizáciou vízie a stanovujú sa na obdobie do roku 2023:

Strategický cieľ č. 1:

Prilákať turistov do regiónu a udržať ich tu čo najdlhšie mobilizovaním, skvalitnením, dobudovaním a zviditeľnením prírodného, historického a ľudského potenciálu územia MAS za účelom skvalitnenia služieb a atraktívnosti regiónu.

Strategický cieľ č. 2:

Skvalitniť kultúrno-spoločenský život na území MAS zainteresovaním čo najširších vrstiev obyvateľstva a organizácia podujatí s nadregionálnym významom so zapojením marginalizovaných skupín.

Strategický cieľ č. 3:

Zviditeľnenie regiónu a zvýšenie ekonomického rastu a zamestnanosti a príjmovej situácie miestneho obyvateľstva vytváraním rôznych partnerstiev s inými dobre fungujúcimi podobnými združeniami za účelom nápadov, podnetov a propagácie regiónu. Rozširovať informácie, lobiť a realizovať široké spektrum projektov z rôznych domácich a zahraničných fondov na rozvoj regiónu.

4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

V nadväznosti na definovanú víziu a strategické ciele definujeme priority:

Priorita 1: Atraktívnosť regiónu

Na dosiahnutie priority sú definované nasledovné špecifické ciele:

Špecifické ciele:

1. Vytvorenie nových atraktívnych programov pre návštevníka regiónu na min. 3 dni s ponukou komplexných služieb.
2. Vytvorenie niekoľkých produkčno-spotrebiteľských a služby vykonávajúcich reťazcov – sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky.
3. Vytvorenie zóny služieb pre turistov situovanej pre ceste I. triedy s ponukou služieb cestovného ruchu (ubytovanie, stravovanie, kemping, požičovne, a ďalšie doplnkové služby spolu s predajnými miestami regionálnych výrobkov a špecialít)
4. Rozvoj športových, oddychových a zábavných služieb pre turistov a domáce obyvateľstvo.

Opatrenia:

1. Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov:
  - investície na spracovanie potravinárskych zdrojov územia na produkty s vytvorením minimálne 1 regionálneho odbytového miesta v území MAS.
  - investície na vybudovanie a zariadenie vlastných podnikových predajní.
  - investície do zlepšenia pracovného prostredia pre zamestnancov.
2. Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností:
  - činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou,
  - investície do skvalitnenia infraštruktúry cestovného ruchu.
  - činnosti spojené s poskytovaním služieb pre deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu,
  - investície do vytvorenia nových služieb cestovného ruchu, s dôrazom na využitie aj pre domáce obyvateľstvo,
  - spracovanie a uvádzanie na trh produktov regionálneho charakteru.
3. Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu:
  - Investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.,
  - Investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, kiosky a pod.,
  - Budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky), výstavba vyhliadkových veží.
4. Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov
  - Budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá a pod.)
5. Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD.

6. Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev:
  - obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest
  - nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb,
  - podpora marketingových aktivít
7. Výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom.

Priorita 2: Kultúrno-spoločenský život na území MAS

Na dosiahnutie priority sú definované nasledovné špecifické ciele:

Špecifické ciele:

1. Skvalitniť kultúrno-spoločenský život na území MAS zainteresovaním čo najširších vrstiev obyvateľstva a organizácia podujatí s nadregionálnym významom so zapojením marginalizovaných skupín.
2. Vytvorenie kultúrno – remeselníckeho centra s predajnými stánkami pre remeselníkov a javiskom pre umelecké skupiny a kultúrne podujatia s doplnením o reštauračné služby.
3. Vytvoriť zábavno-návštevnícke zóny pod Hradom Krásna Hôrka, resp. pri Kaštieli Betliar.
4. Podporiť investície, ktoré ako atrakcia, resp. služba sú premiestniteľné a využiteľné v rámci územia MAS na rôznych miestnych a regionálnych podujatiach.
5. Vytvorenie podmienok pre uplatnenie umeleckých a remeselníckych, kultúrnych talentov z marginalizovaných skupín obyvateľstva v regióne s cieľom uživiť sa so svojimi talentami.

Opatrenia:

1. Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov:
  - investície na spracovanie potravinárskych zdrojov územia na produkty s vytvorením minimálne 1 regionálneho odbytového miesta v území MAS.
  - investície na vybudovanie a zariadenie vlastných podnikových predajní.
  - do zlepšenia pracovného prostredia pre zamestnancov.

2. Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností:
  - činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou,
  - činnosti spojené s poskytovaním služieb pre deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu,
  - investície do skvalitnenia infraštruktúry cestovného ruchu s využitím pre kultúrno-spoločenský život v oblasti.
3. Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov
  - Budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá a pod.)
4. Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi
  - Podpora spolupráce v oblasti cestovného ruchu pri organizácii spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti cestovného ruchu s cieľom zvýšiť efektivitu vykonávaných činností.
5. Podpora na horizontálnu a vertikálnu spoluprácu medzi subjektmi dodávateľského reťazca pri zriaďovaní a rozvoji krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov a na propagačné činnosti v miestnom kontexte, ktoré súvisia s rozvojom krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov
6. Zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia
7. Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev:
  - obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest
  - nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb,
  - podpora marketingových aktivít

Priorita 3: Zviditeľnenie regiónu

Špecifický cieľ: Vytvárať partnerstvá s inými dobre fungujúcimi podobnými združeniami

Opatrenia:

1. Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností:

- činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou.
- 2. Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi
  - podpora spolupráce v oblasti cestovného ruchu pri organizácii spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti cestovného ruchu s cieľom zvýšiť efektivitu vykonávaných činností.
- 3. Podpora na horizontálnu a vertikálnu spoluprácu medzi subjektmi dodávateľského reťazca pri zriaďovaní a rozvoji krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov a na propagačné činnosti v miestnom kontexte, ktoré súvisia s rozvojom krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov

Špecifické ciele, rozvojové priority a opatrenia vychádzajú z problémov rozvoja a možnosti dopadu na úrovni MAS (tabuľka 33). Ďalej účastníci pracovnej skupiny navrhli len také rozvojové opatrenia, ktoré majú svojich lídrov, plánujú sa realizovať do roku 2015 a kde sú zabezpečené aj finančné potreby.

Grafické znázornenie strategického rámca:

Vizia

Cestovný ruch v regióne MAS Gáner - Rôžava je rozvíjaný na takú úroveň, ktorá významne ovplyvňuje ekonomickú prírodu regiónu a prívodí sluku miestneho obyvateľstva. Ponuka služieb cestovného ruchu sa výrazne kvalitatívne kvantitatívne zlepšila na základe spolupráce podnikateľov, samospráv, tretného sektora i obyvateľov. Obyvatelia MAS sú vďaka investíciám do vodňodostupných aktivít, atrakčných kultúrnych podujatí, rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu prívomí na región, ktorom žijú. Vohľadovo aktívny a kultúrny výžije je dostupný aj pre magistralizované skupiny obyvateľstva.

Strategická cieľ č. 1:
 Prádkuštár do regiónu a udržať ich tu čo najdlhšie mobilizovaním, skvalitňovaním, rozvíjaním prírodného, historického a ľudského potenciálu územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu.

Strategická cieľ č. 2:

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Strategická cieľ č. 2:
 Zvyšovanie úrovne a zväčšenie ekonomického úspechu a zameriavajú sa na prírodné, ľudské, kultúrne, historické a ľudské potenciály územia MAS na úroveň skvalitenej služby a atraktívneho regiónu. Rozširovať informácie o regióne, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu a zameriavať sa na rozvoj regiónu.

Tabuľka 33: Popis jednotlivých rozvojových opatrení z hľadiska potreby a možnosti realizácie

Rozvojová priorita	Rozvojové opatrenie	Názov kľúčového problému, ktorý stanovuje potrebu opatrenia	Líder (konečný prijímateľ) rozvojového opatrenia	Užívatelia rozvojového opatrenia
Priorita 1 Atraktívnosť regiónu	4.2 – Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov	- chýba organizácia predávajúca a prezentujúca regionálne produkty, ktorá by pokrývala celé územie MAS, chýbajú predajné siete týchto produktov,	Podnikateľský sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS
	6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	- slabá ponuka atraktív cestovného ruchu najmä v zimnom období,	Podnikateľský sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS
	7.5. – Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu	- nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém, -nedostatočný marketing územia, chýba jednotná prezentácia na webe s cudzojazyčnými mutáciami.	obce MAS	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, podnikateľské subjekty na území MAS

	8.5. – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov	- nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém,	Podnikateľský sektor, tretí sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS,
	5.1.1. Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev: A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb, (ďalej 5.1.1. IROP POD) C) podpora marketingových aktivít	- slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu v zimnom období, - chýba tvorba tematických regionálnych balíkov produktov a služieb dostupných aj pre individuálneho návštevníka,	Podnikateľský sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, podnikateľské subjekty na území MAS
	5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom. (ďalej 5.1.2.A IROP)	- nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém,	Obce MAS	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, podnikateľské subjekty a obce na území MAS

Priorita 2 Kultúrno- spoločenský život na území MAS.	4.2 – Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov	- chýba organizácia predávajúca a prezentujúca regionálne produkty, ktorá by pokrývala celé územie MAS, chýbajú predajné siete týchto produktov,	Podnikateľský sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, Podnikateľské subjekty a obce na území MAS
	6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	- neexistujúca koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí	Podnikateľský sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, Podnikateľské subjekty a obce na území MAS
	8.5. – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov	- slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu najmä v zimnom období,	Podnikateľské subjekty, tretí sektor	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, Podnikateľské subjekty a obce na území MAS
	5.1.1. Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev: (ďalej 5.1.1. IROP POD)	- neexistujúca koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí	Podnikateľské subjekty	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS, Podnikateľské subjekty a obce na území MAS

	5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach : sociálne služby a komunitné služby - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia (ďalej 5.1.2.D IROP)	<ul style="list-style-type: none"> - neexistujúca koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí - slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu najmä v zimnom období, 	Obce MAS, tretí sektor Podnikateľské subjekty Podnikateľské subjekty, tretí sektor	Sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľov, marginalizované skupiny, obyvatelia MAS, návštevníci MAS, podnikatelia a obce MAS
Priorita 3 Zviditeľnenie regiónu	6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	<ul style="list-style-type: none"> - slabý marketing a propagácia regiónu, 	Podnikateľský sektor,	Obyvatelia MAS, návštevníci MAS, podnikatelia a obce MAS
	16.3. – Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi	<ul style="list-style-type: none"> -nedostatočná spolupráca jednotlivých subjektov – aktérov cestovného ruchu v území - absencia destinačného manažmentu územia ruchu najmä v zimnom období, 	obce MAS, podnikateľské subjekty	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS
	- podopatrenie: 19.3. Príprava a vykonávanie projektov spolupráce	<ul style="list-style-type: none"> - slabý marketing a propagácia regiónu, - nedostatočná spolupráca jednotlivých subjektov – 	obce MAS, podnikateľské subjekty	Obyvatelia MAS, návštevníci územia MAS

		aktérov cestovného ruchu v území,		
--	--	-----------------------------------	--	--

4.3 Súhrn strategického rámca

Tabuľka 34: Súhrnný prehľad strategického rámca

Vízia		
<p>Cestovný ruch v regióne MAS Gemer-Rožňava je rozvinutý na takú úroveň, ktorá významne ovplyvňuje ekonomický prínos do regiónu a príjmovú situáciu miestneho obyvateľstva. Ponuka služieb cestovného ruchu sa výrazne kvalitatívne i kvantitatívne zlepšila na základe spolupráce podnikateľov, samospráv, tretieho sektora i obyvateľov. Obyvatelia MAS sú vďaka investíciám do voľnočasových aktivít, atraktívnych kultúrnych podujatí i rozvoja infraštruktúry cestovného ruchu právom hrdí na región, v ktorom žijú. Voľnočasové aktivity a kultúrne vyžitie je dostupné aj pre marginalizované skupiny obyvateľstva.</p>		
Strategický cieľ č. 1		
<p>Prilákať turistov do regiónu a udržať ich tu čo najdlhšie mobilizovaním, skvalitnením, dobudovaním a zviditeľnením prírodného, historického a ľudského potenciálu územia MAS za účelom skvalitnenia služieb a atraktívnosti regiónu.</p>		
Priorita 1:		
Atraktívnosť regiónu.		
<p>Špecifický cieľ: Vytvorenie nových atraktívnych programov pre návštevníka regiónu na min. 3 dni s ponukou komplexných služieb.</p>		
<p>Opatrenia PRV:</p> <p>- podopatrenie: 4.2 – Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov</p>	<p>Opatrenia IROP:</p> <p>5.1.1. Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD.</p>	<p>Iné opatrenia:</p> <p>- iné operačné programy - cezhraničná spolupráca</p>

<p>- podopatrenie: 6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností</p> <p>- podopatrenie: 7.5. – Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu</p> <p>- podopatrenie: 8.5. – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov</p>	<p>5.1.1. Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev:</p> <p>A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest</p> <p>B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb,</p> <p>C) podpora marketingových aktivít</p> <p>5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom.</p>	
<p>Strategický cieľ č. 2</p> <p>Skvalitniť kultúrno-spoločenský život na území MAS zainteresovaním čo najširších vrstiev obyvateľstva a organizácia podujatí s nadregionálnym významom so zapojením marginalizovaných skupín.</p>		
<p>Priorita 2:</p> <p>Kultúrno-spoločenský život na území MAS.</p>		
<p>Špecifický cieľ: Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí, propagovaných spoločne pod značkou MAS a systematickým rozvrhnutím počas sezónneho i mimosezónneho obdobia so zainteresovaním čo najširších vrstiev obyvateľstva.</p>		
Opatrenia PRV:	Opatrenia IROP:	Iné opatrenia:

<p>- podopatrenie: 4.2 – Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov</p> <p>- podopatrenie: 6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností</p> <p>- podopatrenie: 8.5. – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov, <i>činnosť 2 budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá a pod.)</i></p> <p>- podopatrenie: 16.3. – Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi</p>	<p>5.1.1. Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD. (d'alej 5.1.1. IROP CHOD)</p> <p>5.1.1.Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev:</p> <p>A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest</p> <p>B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb,</p> <p>C) podpora marketingových aktivít (d'alej 5.1.1. IROP POD)</p> <p>5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach : sociálne služby a komunitné služby - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálo-</p>	<p>- iné operačné programy</p> <p>- cezhraničná spolupráca</p>
--	--	--

	technického vybavenia (ďalej 5.1.2.D IROP)	
Strategický cieľ č. 3:		
Zviditeľnenie regiónu a zvýšenie ekonomického rastu a zamestnanosti a príjmovej situácie miestneho obyvateľstva vytváraním rôznych partnerstiev s inými dobre fungujúcimi podobnými združeniami za účelom nápadov, podnetov a propagácie regiónu. Rozširovať informácie, lobovať a realizovať široké spektrum projektov z rôznych domácich a zahraničných fondov na rozvoj regiónu.		
Priorita 3		
Zviditeľnenie regiónu		
Špecifický cieľ: Vytvárať partnerstvá s inými dobre fungujúcimi podobnými združeniami		
Opatrenia PRV: - podopatrenie: 6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností - podopatrenie: 16.3. – Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi - podopatrenie: 19.3. Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnych akčných skupín	Opatrenia IROP: - 5.1.1. Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD.	Iné opatrenia: - iné operačné programy - cezhraničná spolupráca

4.4 Integrované znaky stratégie CLLD

Stratégia CLLD obsahuje nasledovné integrované znaky:

- Je viacsektorová, t.z. spája rozvoj cestovného ruchu v regióne s rozvojom poľnohospodárstva a verejných služieb,

- pri plnení strategických cieľov sa kladie dôraz na prepojenosť a vzájomnú spoluprácu jednotlivých subjektov (napríklad pri tvorbe komplexného produktu cestovného ruchu, pri tvorbe ponuky regionálnych poľnohospodárskych produktov,
- pri rozvoji kultúrno-spoločenského života obyvateľov i návštevníkov regiónu MAS sa počíta so zapojením viacerých sociálnych skupín do tvorby kultúrnych podujatí s dôrazom na zapojenie marginalizovaných skupín obyvateľstva,
- tvorba nových atraktívnych produktov cestovného ruchu prepája vidiecke oblasti s oblasťou mestskou,
- vidiecke oblasti sú pri výrobe a spracovaní regionálnych poľnohospodárskych produktov úzko naviazané na mesto, ktoré bude hlavným odbytovým miestom pre sústredenú ponuku takýchto produktov,
- s výhľadom do budúcnosti je dôležité prepojenie regiónu MAS s inými regiónmi, najmä s dôrazom na polohu regiónu – prihraničná oblasť.

4.5 Inovatívne znaky stratégie CLLD

Stratégia CLLD obsahuje nasledovné inovatívne znaky:

- hospodársky rozvoj vo vidieckych sídlach, zlepšenie ekonomickej situácie v regióne, zvýšenie zamestnanosti, zníženie chudoby a celkové zlepšenie kvality každodenného života obyvateľov MAS.
- Zapojenie miestnych poľnohospodárov do ponuky cestovného ruchu cez tradičné regionálne poľnohospodárske produkty, ktoré sústredením v odbytovom mieste budú tvoriť neoddeliteľnú ponuku atraktivít daného územia,
- Prenosom znalostí k poľnohospodárom i podnikateľom v oblasti cestovného ruchu vznikajú nové technológie spracovania poľnohospodárskych produktov, ktoré sa v danom regióne doteraz nevyužívali,
- Ponukou atraktívnych zážitkov v oblasti vidieckej turistiky priniesť do regiónu väčší počet návštevníkov, ktorí budú využívať aj ostatné existujúce i nové služby ponúkané v regióne, čím vzniká multiplikačný efekt, ktorý v konečnom dôsledku vedie k udržateľnému rozvoju regiónu.
- Novým prístupom v rozvoji regiónu MAS bude aj zapojenie všetkých sociálnych skupín pri tvorbe ponuky cestovného ruchu a kultúrno-spoločenských podujatí.

- Novým prístupom bude aj spoločná propagácia viacerých služieb vrátane podujatí v regióne, ktoré budú ponúkané pre návštevníka ako komplexný balík služieb cestovného ruchu.
- Existujúci potenciál regiónu bude vďaka spolupráci rôznych zainteresovaných strán aj s prepojením na vonkajšie inštitúcie (univerzity, výskumné centrá) využitý novými kreatívnymi spôsobmi.
- Vzniknuté partnerstvá budú základom pre ďalší rozvoj spolupráce na národnej i medzinárodnej úrovni (spolupráca s inými MAS, cezhraničná spolupráca)
- Stratégia zahŕňa vytvorenie nových výrobkov, služieb,
- Vytváranie a prepájanie IKT pre všetkých s využitím najnovších inovačných technológií,
- Inovatívne sa bude hodnotiť vzájomné naviazanie a vytváranie siete služieb pre čo najdlhšie zotrvanie návštevníka v regióne a pre najviac služieb, ktoré sú využívané miestnym obyvateľstvom,
- Jedným z hlavných cieľov MAS je iniciovanie a podnecovanie čo najviac podnikateľov na čerpanie prostriedkov z opatrení MAS ale aj iných fondov,
- MAS inovatívne mobilizuje a využíva existujúce zdroje územia a komunity s naviazaním, resp. hľadaním naviazania ďalších investícií na zdokonaľovanie a previazanie už existujúcich činností,
- Inovatívne sa buduje spolupráca medzi subjektami pracujúcimi v rôznych odvetviach za účelom dosiahnutia strategických cieľov,
- MAS podnecuje regionálnych výrobcov tradičných produktov (napr. med, mliečne výrobky, mäsové výrobky, sušené ovocie a leštné plody a pod.) k inovatívnemu výskumu a vývoju vedúce k produkcii výrobkov, ktoré sú nové pre podnik ale aj pre trh. Aplikácia týchto nových postupov napomáha zvyšovaniu potravinovej sebestačnosti.

5 Implementačný rámec

5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS

CLLD Gemer - Rožňava bude implementovať MAS Gemer - Rožňava. MAS funguje formou občianskeho združenia (zákon č. 83/1990 Zb. 27. marca 1990 o združovaní občanov v znení neskorších predpisov) a na Ministerstve vnútra SR bola zaregistrovaná dňa 05.03.2015.

Prípravné zasadnutie združenia sa uskutočnilo dňa 2.2.2015. Zakladajúca členská schôdza sa konala 27.7.2015, kedy boli zvolení členovia dozornej a správnej rady MAS. Názov združenia: **Miestna akčná skupina Gemer - Rožňava** (v angličtine: Local Action Group Gemer - Rožňava).

Skratka združenia: **MAS Gemer - Rožňava** (v angličtine: LAG Gemer - Rožňava).

Členmi združenia môžu byť fyzické a právnické osoby, ktoré súhlasia so stanovami a cieľom združenia a pôsobia na území členských obcí. Členmi združenia môžu byť nasledovné subjekty:

- fyzické osoby (aktivisti z územia),
- obce,
- ostatné verejné organizácie (štátna správa, verejnoprávne inštitúcie),
- zástupcovia podnikateľského sektora (živnostníci, obchodné spoločnosti, družstvá),
- zástupcovia neziskového sektora (záujmové združenia právnických osôb, občianske združenia a iné neziskové organizácie).

Základným dokumentom fungovania MAS sú stanovy.

Úlohou MAS je:

- Príprava, aktualizácia a realizácia CLLD MAS Gemer-Rožňava
- Zabezpečenie administrácie pri implementovaní CLLD MAS pomocou PRV SR a RO pre IROP
- Príprava a realizácia rozvojových programov a projektov v zmysle aktuálnej CLLD
- Spolupráca s domácimi a zahraničnými subjektmi podieľajúcimi sa na zabezpečovaní regionálneho rozvoja.

MAS Gemer – Rožňava má vytvorené nasledovné orgány:

- **najvyšší orgán,**
- **výkonný orgán,**
- **výberová komisia,**
- **monitorovací výbor,**
- **štatutárny orgán,**
- **kontrolný orgán.**

Orgány Združenia s rozhodovacou právomocou musia podmienku neprekročenia 49 % hlasovacích práv dodržiavať pri zložení daného orgánu a pri plnení úloh, ktoré súvisia s CLLD/LEADER a počas celej implementácie stratégie CLLD.

V rámci štruktúry orgánov Združenia, osoba nominovaná v jednotlivých orgánoch nesmie byť zástupcom dvoch a viac záujmových skupín.

Úlohy jednotlivých orgánov a spôsob delegovania členov:

Najvyšší orgán - Najvyšším orgánom Združenia je Valné zhromaždenie. Je tvorené všetkými členmi Združenia, pričom pomer hlasovacích práv každej záujmovej skupiny nesmie byť vyšší ako 49%. Valné zhromaždenie vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- schvaľuje stanovky, ich zmeny a doplnky,
- schvaľuje plán činnosti a výročnú správu,
- schvaľuje rozpočet a správu o hospodárení,
- volí a odvoláva členov výkonného orgánu a kontrolného orgánu,
- schvaľuje prijatie nových členov,
- schvaľuje CLLD a jej aktualizáciu,
- rozhoduje o zániku združenia.

Zasadnutie valného zhromaždenia zvoláva výkonný orgán podľa potreby, najmenej jedenkrát do roka. Výkonný orgán zvolá valné zhromaždenie, ak o to požiada najmenej jedna tretina členov združenia. Valné zhromaždenie je uznášaniaschopné, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov.

Výkonný orgán - výkonným orgánom združenia je správna rada, ktorá je za svoju činnosť zodpovedná valnému zhromaždeniu. Vo Výkonnom orgáne musia byť zastúpení predstavitelia zo záujmových skupín podnikateľského, občianskeho a verejného sektora za splnenia podmienky, že žiadna záujmová skupina nemôže mať viac ako 49% hlasovacích práv.

Správna rada má najmenej 3 členov a najviac 9 členov, pričom počet členov musí byť nepárny. Funkčné obdobie predsedníctva je sedemročné. Správna rada sa schádza najmenej štyrikrát ročne. Jeho rokovania zvoláva a riadi predseda. Správna rada je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov. Správna rada rozhoduje jednoduchou väčšinou prítomných členov. Na rokovaní je povinný zúčastňovať sa aj manažér MAS a predseda monitorovacieho výboru s hlasom poradným.

Správna rada vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- riadi činnosť združenia v období medzi zasadnutiami najvyššieho orgánu,
- volí spomedzi seba a odvoláva predsedu a podpredsedu združenia,
- v prípade dlhodobej choroby alebo inej nedostupnosti predsedu poverí podpredsedu vykonávaním úloh týkajúceho sa predsedu,
- zvoláva a obsahovo pripravuje rokovanie najvyššieho orgánu a pripravuje základné materiály na tieto rokovania,
- zodpovedá za vypracovanie, implementáciu, riadenie, monitorovanie a hodnotenie integrovanej stratégie rozvoja územia, plánu činnosti alebo iných strategických dokumentov a predkladá ich na schválenie Najvyššiemu orgánu,
- na zabezpečenie svojej činnosti zriadi svoju kanceláriu,
- schvaľuje pracovný a organizačný poriadok kancelárie,
- menuje manažéra MAS, ktorý je vedúcim kancelárie,
- zriadi výberovú komisiu MAS a monitorovací výbor,
- volí a odvoláva členov výberovej komisie MAS,
- volí a odvoláva členov monitorovacieho výboru,
- schvaľuje štatút výberovej komisie a monitorovacieho výboru,
- schvaľuje plán činnosti monitorovacieho výboru,
- v spolupráci s manažérom pripraví plán činnosti, výročnú správu, rozpočet a správu o hospodárení a predloží ich valnému zhromaždeniu na schválenie,
- schvaľuje harmonogram výziev na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr,
- schvaľuje výzvu na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr,
- schvaľuje zrušenie/zmenu výzvy na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr,
- a iné stanovené v stratégii CLLD.

Výberová komisia - vykonáva svoju činnosť v prípade implementácie CLLD MAS z PRV a IROP. Vyberá projekty z jednotlivých výziev. Vykonáva výber ŽoNFP podľa poradia ich prínosu k plneniu cieľov a zámerov stratégie CLLD a stanovuje výšku podpory, za týmto účelom vykonáva nasledovné činnosti:

- a) zabezpečí proces posúdenia/hodnotenia projektových zámerov/ ŽoNFP/ŽoPr,
- b) posudzuje splnenie podmienok poskytnutia príspevku určených vo výzve,

- c) prideluje body jednotlivým projektovým zámerom/ ŽoNFP/ŽoPr na základe výsledkov posúdenia/odborného hodnotenia a zoradí projektové zámery/ŽoNFP/ŽoPr podľa bodového hodnotenia,
- d) vykoná výber projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr ,
- e) schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča ŽoNFP na financovanie z PRV,
- f) schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča ŽoPr na financovanie z IROP,
- g) schvaľuje/odporúča, resp. neschvaľuje/neodporúča vydanie hodnotiacej správy pre projektové zámery,
- h) vypracuje Protokol o výbere projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr,
- i) vypracuje návrh hodnotiacej správy pre projektové zámery,
- j) stanovuje výšku podpory NFP pre jednotlivé ŽoNFP/ŽoPr.

Výberová komisia má najmenej 7 členov a najviac 13 členov, pričom počet členov musí byť nepárny. Členov výberovej komisie vymenuje výkonný orgán a to v rámci každej výzvy. Schádza sa pravidelne a to podľa potreby, pričom na zasadnutia môžu byť pozvaní zástupcovia RO pre IROP a RO pre PRV. Člen výberovej komisie nemusí byť členom MAS.

Výberová komisia pri každom hlasovaní o výbere projektov musí dodržiavať podmienku, že minimálne 50% hlasov rozhodnutí o výbere projektov patrí partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy. Pre každú výzvu na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP bude stanovená nová Výberová komisia a to menovaním Výkonným orgánom, pričom jednotliví členovia sa môžu opakovať. V rámci jednej výzvy môže byť menovaná len jedna Výberová komisia na celú výzvu, výnimkou môže byť len výmena členov z opodstatnených dôvodov najmä konflikt záujmov, úmrtie člena výberovej komisie, jeho dlhodobá pracovná neschopnosť alebo nečinnosť a pod.

Monitorovací výbor - je kontrolným orgánom a vykonáva svoju činnosť počas implementácie CLLD MAS prostredníctvom PRV a IROP. Je orgánom, ktorý vykonáva najmä hodnotenie výstupov a výsledkov a monitorovanie realizácie projektov v rámci stratégie, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie a podobne. Monitorovací výbor má najmenej 3 členov. Členov monitorovacieho výboru vymenuje výkonný orgán. Monitorovací výbor musí zasadať minimálne raz ročne. Členovia monitorovacieho výboru musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo

prevádzku) v území MAS, ale nemusia byť členmi MAS. Monitorovací výbor vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- volí spomedzi seba a odvoláva predsedu monitorovacieho výboru, ktorý je povinný zúčastňovať sa na zasadnutí výkonného orgánu s hlasom poradným,
- vykonáva hodnotenie, monitoring a kontrolu realizácie projektov v rámci CLLD a pripravuje správy o implementácii CLLD v zmysle svojho štatútu,
- sleduje plnenie monitorovacích ukazovateľov na úrovni výstupu, výsledku a dopadu,
- dozerá na plnenie stratégie,
- svoje zistenia a návrhy zmien stratégie prekladá výkonnému a najvyššiemu orgánu.

Štatutárny orgán - štatutárnym orgánom združenia je predseda, ktorý zastupuje združenie navonok. Predseda zvoláva a riadi zasadnutia správnej rady, podpisuje zmluvy a iné právne záväzné dokumenty v mene združenia, každodenne spolupracuje s manažérom MAS.

Vo vzťahu k PRV 2014-2020 predkladá na PPA Protokol o výbere projektových zámerov/žiadosti o nenávratný finančný príspevok z PRV SR 2014-2020, vo vzťahu k IROP predkladá na RO pre IROP Protokol o výbere žiadosti o nenávratný finančný príspevok z IROP.

Kontrolný orgán - kontrolným orgánom MAS Gemer - Rožňava je Dozorná rada. Kontrolný orgán za svoju činnosť zodpovedá Najvyššiemu orgánu. Má päť členov a volí ho Najvyšší orgán. Volení sú zástupcovia zo všetkých troch sektorov ZSVS, ZSPS, ZSOS. Zastúpenie jedného sektora v Kontrolnom orgáne môže byť maximálne vo výške 49 % z celkového počtu členov Kontrolného orgánu. Členstvo v Kontrolnom orgáne je nezlučiteľné s členstvom v iných orgánoch Združenia, okrem členstva v Najvyššom orgáne. Dozorná rada je uznášaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina členov. Rozhodnutia sa prijímajú väčšinou prítomných členov. Dozorná rada vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- kontroluje hospodárenie združenia, upozorňuje orgány na nedostatky a navrhuje opatrenia na ich odstránenie,
- kontroluje dodržiavanie stanov a vnútorných predpisov,
- prekladá ročnú správu o svojej činnosti najvyššiemu orgánu.

Odborný hodnotiteľ - Úlohou odborného hodnotiteľa je vykonať odborné, objektívne, nezávislé a transparentné posúdenie súladu projektového zámeru/ŽoNFP/ŽoPr s kritériami stanovenými MAS v stratégii CLLD.

Odborní hodnotitelia projektový zámer/ŽoNPF/ŽoPR posudzujú/hodnotia samostatne a ako celok vrátane povinných príloh.

MAS vykoná výber odborného hodnotiteľa na základe transparentných kritérií. Odborný hodnotiteľ je povinný pred účasťou na odbornom hodnotení podpísať Čestné vyhlásenie o neustrannosti, zachovaní dôvernosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. Povinnosti, ktoré z tohto čestného vyhlásenia vyplývajú, trvajú aj po ukončení vzťahu s MAS Gemer-Rožňava. Jeden projektový zámer, resp. jedna ŽoNPF/ŽoPr je vždy pridelená dvom odborným hodnotiteľom.

Manažment - činnosť manažmentu zabezpečí kancelária MAS.

Kanceláriu zriadi výkonný orgán, ktorá zabezpečí spravovanie verejných prostriedkov a manažovanie činnosti MAS. Na čele kancelárie je manažér MAS menovaný výkonným orgánom. Manažér MAS je povinný zúčastňovať sa na zasadnutí výkonného orgánu s hlasom poradným. Kancelária pracuje na základe pracovného a organizačného poriadku schváleného výkonným orgánom. Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú okrem manažéra MAS, administratívni pracovníci MAS a účtovník. Kancelária MAS vykonáva najmä nasledovné činnosti:

- zabezpečuje každodennú prevádzku, administratívnu činnosť, účtovnú evidenciu a hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom MAS,
- je zodpovedná za prípravu dokumentov pre ostatné orgány združenia.

Počas implementácie CLLD MAS z PRV a IROP vykonáva najmä nasledovné úlohy:

- pripraví výzvy,
- realizuje výzvy,
- zabezpečí konzultácie a odborné školenia pre záujemcov,
- realizuje komunikačnú kampaň,
- zabezpečuje zber žiadostí,
- vykonáva formálne hodnotenie žiadostí a prekladá výberovej komisii,
- zabezpečuje v určenej lehote odstránenie formálnych chýb,
- po rozhodnutí výkonného orgánu ohľadom finančných podpôr zabezpečí potrebnú komunikáciu s RO pre PRV a RO pre IROP,
- zabezpečí vyhodnotenie monitorovacích správ,
- zabezpečí konzultačné zázemie pre beneficietov,
- vykonáva kontroly na mieste beneficietov spoločne s RO pre IROP a RO pre PRV,

- v prípade potreby zabezpečí aktualizáciu CLLD MAS,
- vyhľadáva ďalšie vnútorné a vonkajšie zdroje na realizáciu CLLD a realizuje projekty v tomto zmysle.

Spôsob propagácie činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)

Pre verejnosť budú poskytnuté nasledovné informácie:

- CLLD MAS Gemer - Rožňava,
- Projektové výzvy v rámci realizácie akčného plánu vo väzbe na PRV,
- Projektové výzvy v rámci realizácie akčného plánu vo väzbe na IROP ,
- Formuláre ŽoNFP v rámci jednotlivých rozvojových opatrení,
- Informácie o území, činnosti a zo života MAS,
- Verejné aktivity týkajúce sa budovania zručností.

Informácie budú poskytnuté pomocou nasledovných informačných tokov:

- **Webová stránka MAS (www.masgemerrv.sk)** - hlavný informačný kanál, cez ktorý budú poskytované všetky informácie (napr. výzvy, konzultačné možnosti, vzdelávacie aktivity, podávanie projektov, hodnotenia, atď.). Informácie budú aktualizované denne.
- **Webové stránky obcí MAS** – na webových stránkach obcí MAS budú poskytnuté krátke informácie o implementovaní CLLD MAS a činnosti MAS.
- **Miestne informačné tabule** - počas implementácie CLLD MAS budú uverejnené aktuálne informácie s ohľadom projektu a činnosti MAS. Informácie budú aktualizované týždenne.
- **Miestne rozhlas** - budú využívané počas implementácie CLLD MAS na sprostredkovanie aktuálnych informácií, predovšetkým o vyhlásení výziev a o konzultačných možnostiach.
- **Miestne časopisy** - vzhľadom na ich periodicitu budú využívané na podávanie základných informácií o činnosti MAS a implementácií CLLD MAS (napr. plánované a realizované výzvy, hodnotenie a realizácia projektov, atď.)
- **Regionálna a celoštátna tlač** - budú využívané na predstavenie MAS Gemer Rožňava, Programu PRV a IROP a na informovanie o začiatkoch implementácie CLLD MAS, na podávanie informácií o priebehu implementácie a na predstavenie výsledkov. Komunikáciu s predstaviteľmi médií a prípravu tlačových materiálov bude mať na starosti manažér MAS, predseda združenia a administratívny pracovník MAS.

Spôsob konzultácie s konečnými prijímateľmi

Kancelária MAS v záujme prípravy kvalitných ŽoNFP (projektov) zabezpečí pre záujemcov bezplatné poradenstvo na základe rovnosti šancí v nasledovných formách:

- kurzy na prípravu ŽoNFP a projektové manažovanie (3 dni) v rokoch 2016 až 2018,
- informačný deň po každej výzve v rámci každého opatrenia (1 deň),
- poskytovanie informácií e-mailom alebo telefonicky, pričom často kladené otázky budú zverejnené aj na oficiálnej webovej stránke MAS (priebežne).
- konzultácie – na základe dohodnutého termínu do 2 hod. / projekt v kancelárii MAS.

Keďže manažér MAS má dlhoročné skúsenosti s prípravou a manažovaním projektov, realizovanie kurzov, poradenstva a konzultácií zabezpečí sám. Poskytovanie všeobecných informácií zabezpečuje manažér a administratívny pracovník MAS. Externé poradenstvo a expertná pomoc bude využitá len vo výnimočných prípadoch (napr. v prípade práceneschopnosti, atď.).

Povinné prílohy:

Príloha č. 7 Organizačná štruktúra MAS

Príloha č. 8 Personálna matica MAS

Príloha č. 9 Stanovy MAS

5.1.2 Implementačný proces

MAS v rámci PRV uplatňuje jednokolový proces schvaľovania a výberu ŽoNFP – výzva na predkladanie ŽoNFP. V rámci IROP sa uplatňuje proces schvaľovania a výberu ŽoPr – výzva na predkladanie ŽoPr na základe ustanovení kapitoly 11. Systému riadenia CLLD.

Projektový cyklus rozvojovej stratégie (tabuľka 35 a 36) vyjadruje subjekty, ktorých sa týka aktivita a vyjadruje konkrétne aktivity, ktoré treba realizovať počas implementácie CLLD MAS PRV a IROP a subjekty:

Tabuľka 35: Projektový cyklus pri implementovaní CLLD MAS z RO pre PRV

Názov aktivity	RO	PPA	NO	VO	MV	KO	VK	K	KP
Príprava výzvy		x		x				x	x
Zabezpečenie konzultácie a školenia pre potenciálnych užívateľov								x	x
Realizácia komunikačnej kampane pre potenciálnych užívateľov								x	x
Zber a formálne hodnotenie ŽoNFP							x	x	x
Administratívne hodnotenie ŽoNFP (okrem formálnej kontroly)				x			x		x
Obsahové hodnotenie ŽoNFP				x			x		
Administratívna a obsahová kontrola ŽoNFP		x		x				x	x
Výber a schválenie úspešných ŽoNFP		x		x			x		
Podpísanie zmlúv s KP		x							x
Kontrola monitorovacích správ užívateľom		x		x	x			x	x
Príprava a schválenie ŽOP		x							x
Kontrola na mieste beneficiantov	X	x			x	x		x	x
Priebežné a ex-post hodnotenie splnenia stratégie			x	x	x	x		x	
Príprava návrhov na zmenu rozvojovej stratégie			x	x	x			x	

Legenda:

- RO – riadiaci orgán
- PPA – pôdohospodárska platobná agentúra
- NO – najvyšší orgán MAS
- VO – výkonný orgán MAS
- MV – monitorovací výbor MAS
- KO – kontrolný orgán MAS
- VK – výberová komisia MAS
- K – kancelária MAS
- KP – konečný prijímateľ – prekladateľ projektu

Tabuľka 36: Projektový cyklus pri implementovaní CLLD MAS z RO pre IROP

Názov aktivity	RO	IROP	NO	VO	MV	KO	VK	K	KP
Príprava výzvy		x		x				x	x
Zabezpečenie konzultácie a školenia pre potenciálnych užívateľov								x	x
Realizácia komunikačnej kampane pre potenciálnych užívateľov								x	x
Zber a formálne hodnotenie ŽoNFP							x	x	x
Administratívne hodnotenie ŽoNFP (okrem formálnej kontroly)				x			x		x
Obsahové hodnotenie ŽoNFP				x			x		
Administratívna a obsahová kontrola ŽoNFP		x		x				x	x
Výber a schválenie úspešných ŽoNFP		x		x			x		
Podpísanie zmlúv s KP		x							x
Kontrola monitorovacích správ užívateľom		x		x	x			x	x
Príprava a schválenie ŽOP		x							x
Kontrola na mieste beneficietov	x	x			x	x		x	x
Priebežné a ex-post hodnotenie splnenia stratégie			x	x	x	x		x	
Príprava návrhov na zmenu rozvojovej stratégie			x	x	x			x	

Legenda:

- RO – riadiaci orgán
- IROP – Integrovaný regionálny operačný program
- NO – najvyšší orgán MAS
- VO – výkonný orgán MAS
- MV – monitorovací výbor MAS
- KO – kontrolný orgán MAS
- VK – výberová komisia MAS
- K – kancelária MAS

- KP – konečný prijímateľ – prekladateľ projektu

V rámci implementácie CLLD MAS sa realizujú výzvy na podávanie žiadostí na základe harmonogramov (viď. tabuľka 37 a 38).

Tabuľka 37: Plán implementácie jednotlivých rozvojových opatrení

Výzva (opatrenie)	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
4.2. PRV		x					
6.4. PRV		x					
7.5. PRV		x					
8.5. PRV		x					
16.3. PRV			x				
19.4. PRV		x					
5.1.1. IROP CHOD	x	x	x	x	x	x	x
5.1.1. IROP POD			x	x			
5.1.2.A IROP		x					
5.1.2.D IROP			x				

Tabuľka 38: Harmonogram žiadostí o platbu z Opatrenia IROP 5.1.1. – chod MAS (základná alokácia)

Podanie ŽoP	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Suma ŽoP EUR	46.428	46.428	46.428	46.428	46.428	46.428	46.428

Možné riziká implementácie stratégie CLLD a opatrenia na ich elimináciu

Možné riziká	Popis opatrení na ich elimináciu	Zodpovedné subjekty
Dodržiavanie harmonogramu riadiaceho a implementačného procesu	Každý mesiac po udelení štatútu MAS výkonný orgán predkladá každému členovi MAS správu o dodržiavaní harmonogramu implementačného procesu,	Predseda správnej rady

	v prípade identifikácie nedostatkov, resp. sklzov je povinný zvolať najvyšší orgán a riešiť.	
Finančné prostriedky na chod MAS potrebné pre prípravu a vyhlásenie výziev nebudú v krátkom čase k dispozícii po udelení štatútu MAS	Členovia MAS už pri zakladaní vytvorili zo zvýšených mimoriadnych členských príspevkov fond, ktorý má slúžiť práve na rozbeh činnosti MAS. Najvyšší orgán poveril výkonný orgán úlohou, že v prípade, keď tieto prostriedky nebudú stačiť, je potrebné zvolať najvyšší orgán a členovia MAS sú pripravení navýšiť disponibilné prostriedky na bezproblémové prekonanie daného obdobia.	Správna rada
V roku 2018-2019 je naplánovaných pomerne veľa výziev, na zvládnutie čoho je zvýšená potreba kvalitných ľudských zdrojov	Členovia a výkonný orgán MAS neustále monitoruje a pripravuje potenciál ľudských zdrojov regiónu ale aj mimo regiónu, ktorý majú skúsenosti s prípravou, implementáciou a vyúčtovaním projektov z rôznych zdrojov a programov. MAS má vytipovaný team odborníkov, ktorých vieme čiastočným alebo podnetným zadaním, ale aj priamym zamestnaním rýchlo zapojiť do procesu na krátku alebo aj dlhšiu dobu.	Správna rada, manažér MAS a všetci členovia MAS
V regióne nebude dostatok kvalitných	MAS Gemer-Rožňava robí neustálu propagáciu aj v procese	Správna rada, manažér MAS

projektov, prípadne, záujemcovia nebudú mať dostatok vlastných finančných zdrojov na realizáciu projektu	získavania štatútu. MAS a podnikatelia neustále pracujú na príprave projektov. Správna rada už rokovala a bude rokovať s finančnými inštitúciami o možnostiach prefinancovať projekty MAS.	
Nesprávne alokované čiastky na jednotlivé opatrenia – prejavujúce sa nečerpaním, resp. nerealizovaním investícií v rámci daného opatrenia, resp. opatrenia, kde boli alokované menšie prostriedky, a je veľa žiadateľov	Vyhodnotia sa dané problémy a navrhne a odsúhlasia sa prevody prostriedkov na iné opatrenia, prípadne sa zintenzívni propagácia na opatrenia, ktoré sú potrebné a nie je možné dané prostriedky presunúť	Manažér MAS a správna rada

5.2 Akčný plán

Akčný plán podobne ako ostatné časti rozvojového dokumentu bol vyhotovený v rámci pracovnej skupiny MAS. Stretnutia sa realizovali v priebehu mesiaca september 2015 vo viacerých obciach územia MAS. (zápisy z verejných stretnutí vid' v časti Zápisy z uskutočnených stretnutí a podujatí v prílohe č. 5 A Prehľad o uskutočnených stretnutiach a podujatiach).

Pri zostavení akčného plánu účastníci vychádzali z auditu zdrojov, z vypracovaných analýz a zo strategického rámca CLLD.

Postup zostavenia akčného plánu – určenie podporovaných činností:

Účastníci pre facilitátora stretnutia diktovali rozvojové aktivity v rámci jednotlivých rozvojových opatrení, ktoré plánujú realizovať na území MAS. Rozvojové aktivity vychádzali z problémov rozvoja zistených počas realizácie dotazníkového prieskumu, prípravných

verejných stretnutí, zo SWOT a problémovej analýzy a zo strategického rámca. Ak sa názory ohľadom potreby danej rozvojovej aktivity líšili, po intenzívnej diskusii sa hlasovalo o zaradenie, alebo nezaradenie do akčného plánu.

Na základe týchto analýz a rozhodnutí, akčný plán vo väzbe na PRV a IROP obsahuje nasledovné opatrenia/podopatrenia a aktivity:

1. Podopatrenie 4.2 PRV Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov
2. Podopatrenie 6.4 PRV Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
3. Podopatrenie 7.5 PRV Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu
4. Podopatrenie 8.5 PRV Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov
5. Podopatrenie 16.3 PRV Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi
6. Podopatrenie 19.4 PRV Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
7. Špecifický cieľ 5.1.1 IROP:
  - Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD.
  - Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb a družstiev,
8. Špecifický cieľ 5.1.2 IROP:
  - Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach:
    - ✓ Výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom,
    - ✓ Sociálne služby a komunitné služby - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia

Na záver môžeme konštatovať, že miestni obyvatelia kládli najväčší dôraz nielen na týchto stretnutiach, ale aj počas realizácie dotazníkového prieskumu a predošlých verejných stretnutí na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, marketingových činností v cestovnom ruchu. Druhá oblasť, kde by chceli vidieť výrazný multiplikačný efekt a regionálny dopad je zlepšenie

zamestnanosti a príjmovej situácie obyvateľstva, zlepšenie služieb pre obyvateľstvo, lepší kultúrno-spoločenský život v regióne.

Časť A.) Akčný plán pre základnú alokáciu MAS

Tabuľka č. 4/A Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/ podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV M04/4.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodárstvo-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií. 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie.
Ciele opatrenia	Napĺňanie strategického cieľa č. 1, doplnenie ponuky regiónu o ponuku regionálnych výrobkov, ktoré budú sústredené v regionálnom odbytovom mieste MAS, čím sa zároveň zvýši atraktivnosť územia MAS z pohľadu návštevnosti. Napĺňanie strategického cieľa č. 2: propagáciou tradičných regionálnych výrobkov a spôsobov ich prípravy podporiť rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľstva i turistov na území MAS.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategických cieľov 1 až 3 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby - chýba organizácia predávajúca a prezentujúca regionálne produkty,

	ktorá by pokrývala celé územie MAS, chýbajú predajné siete týchto produktov.																								
Rozsah a oprávnené činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ investície na spracovanie potravinárskych zdrojov územia na produkty s vytvorením minimálne 1 regionálneho odbytového miesta v území MAS. ▪ investície na vybudovanie a zariadenie vlastných podnikových predajní. ▪ investície do zlepšenia pracovného prostredia pre zamestnancov. 																								
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FO a PO podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby (s výnimkou rybných produktov). ▪ FO a PO podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby, ako aj spracovatelia vlastnej produkcie. V tomto prípade prijímateľ podpory bude môcť predávať výhradne výrobky, na ktoré sa vzťahuje príloha I ZFEÚ. 																								
Intenzita pomoci ³	Max. 90 % v súlade s PRV																								
Oprávnené výdavky ⁴	<ul style="list-style-type: none"> - investície do dlhodobého hmotného majetku vrátane lízingu a investícií na zlepšenie kvalitatívnych vlastností nehnuteľného dlhodobého hmotného majetku spojené s opisom činností; - investície do dlhodobého nehmotného majetku (nadobudnutie alebo vývoj počítačového softvéru a nadobudnutie patentových práv, licencií, autorských práv a ochranných známok v spojitosti so spracovaním poľnohospodárskych produktov); - súvisiace všeobecné náklady definované v kapitole 8.1.3 (v zmysle č. 45 nariadenia 1305/2013.). 																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 10.000, max. 100.000 EUR																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>Iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MR</td> <td>151060</td> <td>87150</td> <td>29050</td> <td>34860</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>VR</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>151060</td> <td>87150</td> <td>29050</td> <td>34860</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné	MR	151060	87150	29050	34860	0	VR	0	0	0	0	0	Spolu	151060	87150	29050	34860	0
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné																				
MR	151060	87150	29050	34860	0																				
VR	0	0	0	0	0																				
Spolu	151060	87150	29050	34860	0																				

³ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ⁵	<ul style="list-style-type: none"> ○ v súlade s PRV, ○ vlastné kritériá: <ol style="list-style-type: none"> 1. Počet nových výrobkov alebo služieb pre trh alebo pre žiadateľa, 2. Počet prepojení resp. naviazaní danej investície na dosiahnutie spoločných strategických cieľov MAS Gemer – Rožňava. 				
Povinné prílohy stanovené MAS	○				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov /Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	PRV M04/4.2	Výška výdavkov na dosiahnutie cieľa	EUR	0	150 000
	PRV M04/4.2	Počet nových výrobkov/služieb	ks	0	2
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 1</u></p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy: rok 2018</u></p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu: rok 2018, rok 2019, rok 2020</u></p>				

Tabuľka č. 4/B Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV M06/6.4.
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	<p>2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie.</p> <p>2B) Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny.</p>

⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<p>5C) Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky.</p> <p>6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest.</p>
Ciele opatrenia	<p>Napĺňanie strategického cieľa č. 1: rozvoj vidieckeho turizmu a agroturistiky, rozvoj služieb pre deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu, doplnenie ponuky cestovného ruchu o nové služby a tým prispieť k zvýšeniu atraktívnosti regiónu MAS.</p> <p>Napĺňanie strategického cieľa č. 2: skvalitnením infraštruktúry cestovného ruchu podporiť rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľstva i turistov na území MAS.</p>
Zdôvodnenie výberu	<p>Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategických cieľov 1 až 3 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby - slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu najmä v zimnom období, neexistujúca koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí.</p>
Rozsah a oprávnené činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou, ▪ investície do skvalitnenia infraštruktúry cestovného ruchu. ▪ činnosti spojené s poskytovaním služieb pre deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu, ▪ investície do vytvorenia nových služieb cestovného ruchu, s dôrazom na využitie aj pre domáce obyvateľstvo, ▪ spracovanie a uvádzanie na trh produktov regionálneho charakteru.
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FO a PO podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. ▪ mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: súkromných vlastníkov a ich združení; obcí a ich združení; Cirkvi. ▪ mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry). ▪ Mikropodniky a malé podniky v zmysle odporúčania komisie 2003/361/ES vo vidieckych oblastiach
Intenzita pomoci ⁶	Max. 75 % v súlade s PRV

⁶ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Oprávnené výdavky ⁷	<p>Výdavky na hmotné a nehmotné aktíva na počiatočnú investíciu, zameranú na založenie nového podniku alebo rozšírenie kapacity existujúceho podniku alebo diverzifikáciu činnosti podniku na produkty alebo služby, ktoré predtým neboli predmetom činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Výdavky na výstavbu, obstaranie (vrátane leasingu) alebo rozšírenie kapacity nehnuteľného majetku vrátane prípravy staveniska, terénnych úprav a úpravy okolia a vrátane vnútorného vybavenia. - Obstaranie nehnuteľného majetku najviac za sumu nepresahujúcu 30 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom. - Obstaranie nových strojov a zariadení vrátane lízingu do výšky ich trhovej hodnoty, - Nehmotné investície – len obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, - Výdavky súvisiace s úpravou okolia vrátane zelenej infraštruktúry do výšky 5 % z oprávnených výdavkov projektu, - Výdavky súvisiace s poskytovaním stravovacích a reštauračných služieb. 						
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 10.000, max. 100.000 EUR						
Finančný plán		Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné
		MR	441812	236685	78895	126232	0
		VR	0	0	0	0	0
		Spolu	441812	236685	78895	126232	0
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ⁸	<ul style="list-style-type: none"> ○ v súlade s PRV, ○ vlastné kritériá: <ol style="list-style-type: none"> 1. Počet nových výrobkov alebo služieb pre trh alebo pre žiadateľa, 2. Počet prepojení resp. naviazaní danej investície na dosiahnutie spoločných strategických cieľov MAS Gemer – Rožňava. 						
Povinné prílohy stanovené MAS	○						

⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov /Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	PRV M06/6.4.	Počet vytvorených nových pracovných miest	ks	0	6
	PRV M06/6.4.	Počet žiadateľov, ktorí dostali podporu	ks	0	4
	PRV M06/6.4.	Počet prijímateľov na nevýrobné investície	ks	0	2
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 1</u></p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy: rok 2018</u></p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu: rok 2018, rok 2019</u></p>				

Tabuľka 4/C Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV M07/7.5.
Priradenie k fókusovej oblasti PRV	6 B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach. 6 C) Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vidieckych oblastiach.
Ciele opatrenia	Napĺňanie strategického cieľa č. 1: vytvorenie, udržiavanie, obnova a skvalitňovanie turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod., skvalitnenie rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií, a tým prispieť k zvýšeniu atraktívnosti regiónu MAS.

	Naplnenie strategického cieľa č. 2: skvalitnením infraštruktúry cestovného ruchu podporiť rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľstva i turistov na území MAS.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k naplneniu strategických cieľov 1 až 3 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby -nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém, nedostatočný marketing územia, chýba jednotná prezentácia na webe s cudzojazyčnými mutáciami.
Rozsah a oprávnené činnosti	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod., ▪ Investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúľ v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, kiosky a pod., <p>Budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky), výstavba vyhliadkových veží.</p>
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane); ▪ združenia obcí s právnou subjektivitou (s priemerným počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane)).
Intenzita pomoci ⁹	Max. 100 % v súlade s PRV
Oprávnené výdavky ¹⁰	Výdavky vynaložené až po predložení ŽoNFP s výnimkou všeobecných výdavkov na prípravné práce súvisiace s výstavbou, rekonštrukciou a modernizáciou nehnuteľného majetku v max. výške 10 % z oprávnených výdavkov, poplatky architektom, projektantom, inžinierom a konzultantom súvisiace s vypracovaním projektovej dokumentácie (max. 4%), výdavky za stavebný dozor (max. 1%) a výdavky na poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej

⁹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹⁰ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti (max. 8%), výdavky na prípravné práce mohli byť vynaložené aj pred predložením ŽoNFP. Výdavky na hmotné a nehmotné investície v súlade s podporovanými aktivitami v rámci tohto opatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné „ozelenenie“ objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 10.000, max. 100.000 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné
	MR	238210	178657,50	59552,50	0	0
	VR	0	0	0	0	0
	Spolu	238210	178657,50	59552,50	0	0
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ¹¹	<ul style="list-style-type: none"> ○ v súlade s PRV, ○ vlastné kritériá: <ol style="list-style-type: none"> 1. Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry 2. Počet prepojení resp. naviazaní danej investície na dosiahnutie spoločných strategických cieľov MAS Gemer – Rožňava. 					
Povinné prílohy stanovené MAS	○					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov /Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	PRV M07/7.5.	Počet obcí zapojených do opatrenia	ks	0	5	
	PRV M07/7.5.	Plán. verejné výdavky na opatrenie	EUR	0	238210	
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 1</u></p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy:</u> rok 2018</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> rok 2018, rok 2019, rok 2020</p>					

Tabuľka 4/D Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov
Priradenie kódu opatrenia (platí	PRV M08/8.5.

¹¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	
Priradenie k fókusovej oblasti PRV	2C) Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva. 4A) Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy.
Ciele opatrenia	Napĺňanie strategického cieľa č. 1: vytvorením a obnovou poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch vytvoriť ďalší atraktívny produkt cestovného ruchu, a tým prispieť k zvýšeniu atraktívnosti regiónu MAS. Napĺňanie strategického cieľa č. 2: skvalitnením infraštruktúry cestovného ruchu podporiť rozvoj kultúrno-spoločenského života obyvateľstva i turistov na území MAS.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategických cieľov 1 až 3 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby -nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém, slabá ponuka atraktív cestovného ruchu najmä v zimnom období.
Rozsah a oprávnené činnosti	Budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá a pod.)
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fyzické a právnické osoby obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: súkromných vlastníkov a ich združení; obcí a ich združení; cirkvi; štátu; ▪ Občianske združenie v zmysle zákona č. 83/1990 Z.z. o združovaní občanov len so súhlasom obhospodarovateľa lesa daného územia;
Intenzita pomoci ¹²	Max. 100 %
Oprávnené výdavky ¹³	- Výdavky na vypracovanie Programov starostlivosti o lesy.

¹² Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 10.000, max. 100.000 EUR					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné
	MR	122806	87717	29239	5850	0
	VR	0	0	0	0	0
	Spolu	122806	87717	29239	5850	0
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ¹⁴	<ul style="list-style-type: none"> ○ v súlade s PRV, ○ vlastné kritériá: <p>1. Počet nových výrobkov alebo služieb pre trh alebo pre žiadateľa, 2. Počet prepojení resp. naviazaní danej investície na dosiahnutie spoločných strategických cieľov MAS Gemer – Rožňava.</p>					
Povinné prílohy stanovené MAS	○					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód /ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	PRV M08/8.5.	Počet združení zapojených do opatrenia	ks	0	2	
	PRV M08/8.5.	Počet žiadateľov na nevýrobné investície	ks	0	1	
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 1</u></p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy: rok 2018</u></p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu: rok 2018, rok 2019, rok 2020</u></p>					

Tabuľka 4/E Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV M016/16.3.
Priradenie k fokusovej oblasti PRV /	1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach.

¹⁴ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

špecifickému cieľu IROP	<p>5C) Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky.</p> <p>6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest.</p>
Ciele opatrenia	Napĺňanie cieľov 1 – 3, podpora spolupráce v oblasti cestovného ruchu pri organizácii spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti cestovného ruchu, podpora spoločnej organizácie a propagácie kultúrno-spoločenského života v území s cieľom zvýšiť efektivitu vykonávaných činností.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategických cieľov 1 až 3 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby - nedostatočná spolupráca jednotlivých subjektov - aktérov cestovného ruchu v území, absencia destinačného manažmentu územia.
Rozsah a oprávnené činnosti	Podporená bude spolupráca medzi malými hospodárskymi subjektmi (mikropodnikmi) v odvetví poľnohospodárstva, potravinovom reťazci, sektore lesného hospodárstva a v sektore cestovného ruchu pri organizácii spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti cestovného ruchu. Cieľom je prostredníctvom spolupráce zvýšiť efektivitu vykonávaných činností.
Oprávnení prijímatelia	Najmenej 5 subjektov, ktorých spolupráca je medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci, v lesnom hospodárstve, alebo v sektore cestovného ruchu a rozvoji vidieka na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, mimovládnych neziskových organizácií a výskumných organizácií.
Intenzita pomoci ¹⁵	Max. 100 % v súlade s PRV
Oprávnené výdavky ¹⁶	1. náklady na štúdie o príslušnej oblasti, realizačné štúdie a vypracovanie podnikateľského plánu, plánu obhospodarovania

¹⁵ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

¹⁶ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	<p>lesov alebo rovnocenného nástroja alebo inej stratégie miestneho rozvoja;</p> <p>2. náklady na oživenie príslušnej oblasti s cieľom zabezpečiť uskutočniteľnosť kolektívneho územného projektu;</p> <p>3. prevádzkové náklady na spoluprácu;</p> <p>4. priame náklady na konkrétne projekty spojené s vykonávaním podnikateľského plánu, plánu v oblasti životného prostredia, plánu obhospodarovania lesov, alebo rovnocenného nástroja a inej stratégie miestneho rozvoja, alebo na iné činnosti zamerané na inovácie, vrátane testovania, resp. nevyhnutných investičných nákladov.</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 30.000, max. 100.000 EUR na subjekt a podopatrenie					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné
	MR	374000	255000	85000	34000	0
	VR	0	0	0	0	0
	Spolu	374000	255000	85000	34000	0
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ¹⁷	<ul style="list-style-type: none"> ○ v súlade s PRV, ○ vlastné kritériá: <p>1. Počet nových výrobkov alebo služieb pre trh alebo pre žiadateľa,</p> <p>2. Počet prepojení resp. naviazaní danej investície na dosiahnutie spoločných strategických cieľov MAS Gemer – Rožňava.</p>					
Povinné prílohy stanovené MAS	○					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/ Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	PRV M016/16.3.	Počet subjektov zapojených do spolupráce	ks	0	8	
	PRV M016/16.3.	Počet vytvorených pracovných miest	ks	0	6	

¹⁷ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 1</u></p> <p><u>Termín vypísania výzvy:</u> rok 2019</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> rok 2019, rok 2020, rok 2021</p>
--------------------------------	---

Tabuľka 4/F Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Chod miestnej akčnej skupiny a animácia
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	PRV M019/19.4.
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Napĺňanie strategických cieľov 1 – 3, oživovanie (animácia) stratégie -miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.
Zdôvodnenie výberu	Prevádzkové náklady na chod MAS (s výnimkou MAS na území Bratislavského kraja) budú hradené z IROP a náklady na oživenie všetkých stratégií (animácie) budú hradené z EPFRV.
Rozsah a oprávnené činnosti	Podpora bude poskytovaná na náklady v súvislosti s oživovaním (animáciou) stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území: <ul style="list-style-type: none"> - propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; - výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; - vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.
Oprávnení prijímatelia	MAS
Intenzita pomoci ¹⁸	Max. 100 % v súlade s PRV

¹⁸ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

Oprávnené výdavky ¹⁹	<p>1. financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD:</p> <p>a. personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie);</p> <p>b. vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD;</p> <p>c. náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS;</p> <p>d. finančné náklady (napr. bankové poplatky);</p> <p>e. náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS);</p> <p>2. financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:</p> <p>a. propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD;</p> <p>b. výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác;</p> <p>c. vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.</p>																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	max. 100.000 EUR na MAS, náklady na oživenie tvoria min. 15 % a max. 25 % z celkových nákladov na chod MAS a animácie.																								
Finančný plán	<table border="1" data-bbox="611 1648 1426 1850"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>Iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MR</td> <td>60000</td> <td>45000</td> <td>15000</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>VR</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>60000</td> <td>45000</td> <td>15000</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné	MR	60000	45000	15000	0	0	VR	0	0	0	0	0	Spolu	60000	45000	15000	0	0
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné																				
MR	60000	45000	15000	0	0																				
VR	0	0	0	0	0																				
Spolu	60000	45000	15000	0	0																				
Princípy pre stanovenie výberových a	<ul style="list-style-type: none"> ○ v súlade s PRV, 																								

¹⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²⁰					
Povinné prílohy stanovené MAS	○				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/ Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	PRV M019/19.4.	Počet podporených MAS	ks	0	1
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 1</u></p> <p><u>Termín vypísania výzvy:</u> rok 2018</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> rok 2018, rok 2019, rok 2020</p>				

Tabuľka 4/G Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD.
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Cieľom je zabezpečiť činnosti miestnych verejno-súkromných partnerstiev, inštitucionalizovaných v podobe miestnych akčných skupín (ďalej len „MAS“) podporou prevádzkových nákladov.
Zdôvodnenie výberu	Výsledok podpory : - efektívne zabezpečenie chodu MAS, propagácia a implementácia stratégií CLLD,
Rozsah a oprávnené činnosti	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD a podpornou aktivitou Financovanie paušálnych výdavkov.
Oprávnení prijímatelia	- miestna akčná skupina
Intenzita pomoci ²¹	95 %
Oprávnené výdavky ²²	v súlade s IROP
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Max. 59.170 EUR /rok (po dobu 7 rokov, t.j. 414.190 EUR spolu)

²⁰ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²¹ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné
	MR	341250	325000	0	16250	0
	VR	0	0	0	0	0
	Spolu	341250	325000	0	16250	0
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²³	○ v súlade s IROP					
Povinné prílohy stanovené MAS	○					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov /Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	O0241	Počet podporených MAS	počet	0	1	
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev:</u> 1</p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy:</u> rok 2017</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023</p>					

Tabuľka 4/H Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	Plnenie strategických cieľov 1 – 2, zvýšenie atraktivity regiónu prostredníctvom zlepšenia ekonomického potenciálu vidieckych oblastí, zavádzania inovácií, podporou nových foriem podnikania vo vidieckych oblastiach (doplnením nových služieb cestovného ruchu) a zároveň skvalitnenie kultúrno-spoločenského života
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategických cieľov 1 až 2 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby –slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu v zimnom období, chýba tvorba tematických regionálnych balíkov produktov a služieb dostupných aj pre individuálneho návštevníka, neexistujúca

²³ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí.					
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Podpora z IROP, orientovaná na trh práce v miestnom kontexte, sa sústreďí na rozvoj a rast udržateľných pracovných miest bez ohľadu na sektor alebo odvetvie vrátane oblasti zelených technológií, Cieľom opatrenia je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlepšenie využívania ekonomického potenciálu vidieckych oblastí prostredníctvom reštrukturalizácie vidieckej ekonomiky a zavádzania inovácií, - tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu, - vznik nových komunitných služieb a podnikov, - zlepšenie zamestnateľnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam, - zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. v sektore služieb, - zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia. 					
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH 					
Intenzita pomoci ²⁴	<p>v rámci schém pomoci de minimis (prijímatelia vykonávajúci hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status, v rámci schém pomoci de minimis)</p> <p><i>Bude definované v konkrétnej schéme pomoci</i></p>					
Oprávnené výdavky ²⁵	v súlade s IROP					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 10.000, max. 100.000 EUR					
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné

²⁴ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²⁵ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	MR	616400	536000	0	80400	0																									
	VR	0	0	0	0	0																									
	Spolu	616400	536000	0	80400	0																									
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²⁶	○ v súlade s IROP																														
Povinné prílohy stanovené MAS	○																														
Merateľné ukazovatele projektu	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kód/ID</th> <th>Názov /Ukazovateľ</th> <th>Merná jednotka</th> <th>Počiatočná hodnota</th> <th>Celková hodnota</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>CO01</td> <td>Počet podporených podnikov</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>CO29</td> <td>Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre firmu nové</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>CO28</td> <td>Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre trh nové</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>CO08</td> <td>Nárast zamestnanosti v podporovaných podnikoch</td> <td>FTE</td> <td>0</td> <td>11</td> </tr> </tbody> </table>						Kód/ID	Názov /Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková hodnota	CO01	Počet podporených podnikov	počet	0	8	CO29	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre firmu nové	počet	0	6	CO28	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre trh nové	počet	0	6	CO08	Nárast zamestnanosti v podporovaných podnikoch	FTE	0	11
Kód/ID	Názov /Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková hodnota																											
CO01	Počet podporených podnikov	počet	0	8																											
CO29	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre firmu nové	počet	0	6																											
CO28	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre trh nové	počet	0	6																											
CO08	Nárast zamestnanosti v podporovaných podnikoch	FTE	0	11																											
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev: 2</u></p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy:</u> rok 2019</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> 2019, 2020,</p> <p><u>Termín vypísania 2. výzvy:</u> rok 2020</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> 2021, 2022,</p>																														

Tabuľka 4/I Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom.
-----------------	--

²⁶ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.2. Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach																								
Ciele opatrenia	Napĺňanie špecifického cieľa 1, zlepšením infraštruktúry v regióne a skvalitnením informačného systému prispieť k atraktivnosti regiónu MAS.																								
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategického cieľa 1 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby – nedostatočná infraštruktúra v turizme, chýba informačný systém.																								
Rozsah a oprávnené činnosti	Podpora z IROP v rámci tohto špecifického cieľa bude smerovaná do vytvárania predpokladov pre riešenie vzťahov medzi mestom a vidiekom v oblasti podpory verejnej infraštruktúry a verejných služieb. Výsledok podpory IROP: - zvýšenie kvality života vo vidieckych regiónoch; - rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov; - rozvoj verejných služieb.																								
Oprávnení prijímatelia	- mestá/samostatné mestské časti a obce - združenia miest a obcí.																								
Intenzita pomoci ²⁷	95 %																								
Oprávnené výdavky ²⁸	v súlade s IROP																								
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Mín. 10.000, max. 100.000 EUR																								
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Región</th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>Iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>MR</td> <td>105000</td> <td>100000</td> <td>0</td> <td>5000</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>VR</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>105000</td> <td>100000</td> <td>0</td> <td>5000</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné	MR	105000	100000	0	5000	0	VR	0	0	0	0	0	Spolu	105000	100000	0	5000	0
Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné																				
MR	105000	100000	0	5000	0																				
VR	0	0	0	0	0																				
Spolu	105000	100000	0	5000	0																				
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ²⁹	o v súlade s IROP																								

²⁷ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

²⁸ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

²⁹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Povinné prílohy stanovené MAS	○				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	O0158	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	0	4
Indikatívny harmonogram výziev	<p><u>Celkový počet výziev:</u> 1</p> <p><u>Termín vypísania 1. výzvy:</u> rok 2018</p> <p><u>Termíny žiadostí o platbu:</u> 2018, 2019, 2020</p>				

Tabuľka 4/J Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach : sociálne služby a komunitné služby - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.2. Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele opatrenia	Napĺňanie špecifického cieľa 2, riešením vzťahov medzi mestom a vidiekom v oblasti podpory verejnej infraštruktúry a služieb zlepšiť kvalitu kultúrno-spoločenského života v regióne.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia prispieva k napĺňaniu strategického cieľa 2 a nadväzuje na SWOT analýzu a identifikované potreby – neexistujúca koordinácia a spoločná propagácia pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí, slabá ponuka atraktivít cestovného ruchu najmä v zimnom období.
Rozsah a oprávnené činnosti	Podpora z IROP v rámci tohto špecifického cieľa bude smerovaná do vytvárania predpokladov pre riešenie vzťahov medzi mestom a vidiekom v oblasti podpory verejnej infraštruktúry a verejných služieb. Výsledok podpory IROP: <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie kvality života vo vidieckych regiónoch; - rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov; - rozvoj verejných služieb.

Oprávnení prijímatelia	- mestá/samostatné mestské časti a obce - združenia miest a obcí, občianske združenia, neziskové organizácie, cirkevné organizácie						
Intenzita pomoci ³⁰	95 %						
Oprávnené výdavky ³¹	v súlade s IROP						
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Min. 10.000, max. 100.000 EUR						
Finančný plán	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	Iné	
	MR	174244,33	165947,33	0	8297	0	
	VR	0	0	0	0	0	
	Spolu	174244,33	165947,33	0	8297	0	
Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií ³²	○ v súlade s IROP						
Povinné prílohy stanovené MAS	○						
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota		
	O0158	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	0	4		
Indikatívny harmonogram výziev	<u>Celkový počet výziev:</u> 1 <u>Termín vypísania 1. výzvy:</u> rok 2019 <u>Termíny žiadostí o platbu:</u> 2019, 2020, 2021						

Časť B.) Akčný plán pre dodatočnú alokáciu MAS

Tabuľka č. 4/Y Opatrenie PRV – akčný plán pre dodatočnú výkonnostnú alokáciu

Názov opatrenia	Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodárstvo-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych

³⁰ Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

³¹ v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

³² v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií. 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie.			
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013))</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investície na spracovanie potravinárskych zdrojov územia na produkty s vytvorením minimálne 1 regionálneho odbytového miesta v území MAS. ▪ investície na vybudovanie a zariadenie vlastných podnikových predajní. investície do zlepšenia pracovného prostredia pre zamestnancov.			
Finančný plán	Región ³³	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	110500	85000	25500
	VR	0	0	0
	Spolu	110500	85000	25500
Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie. 2B) Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny. 5C) Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky. 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest.			
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013))</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou, ▪ investície do skvalitnenia infraštruktúry cestovného ruchu. ▪ činnosti spojené s poskytovaním služieb pre deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu, ▪ investície do vytvorenia nových služieb cestovného ruchu, s dôrazom na využitie aj pre domáce obyvateľstvo, spracovanie a uvádzanie na trh produktov regionálneho charakteru.			
Finančný plán	Región ³⁴	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	322000	230000	92000
	VR	0	0	0
	Spolu	322000	230000	92000

³³ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³⁴ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Názov opatrenia	Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6 B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach. 6 C) Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vidieckych oblastiach.			
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013)) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod., ▪ Investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúľ v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, kiosky a pod., Budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky), výstavba vyhliadkových veží.			
Finančný plán	Región ³⁵	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	173400	173400	0
	VR	0	0	0
	Spolu	173400	173400	0
Názov opatrenia	Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	2C) Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva. 4A) Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy.			
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013)) Budovanie a obnova občianskej a poznávacej infraštruktúry v lesných ekosystémoch (náučné turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá a pod.)			
Finančný plán	Región ³⁶	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	89302	85050	4252
	VR	0	0	0
	Spolu	89302	85050	4252
Názov opatrenia	Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi			

³⁵ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³⁶ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach. 5C) Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky. 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest.			
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) Podpora spolupráce v oblasti cestovného ruchu pri organizácii spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti cestovného ruchu s cieľom zvýšiť efektivitu vykonávaných činností.			
Finančný plán	Región ³⁷	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	274065	249150	24915
	VR	0	0	0
	Spolu	274065	249150	24915
Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie			
Priradenie k k fokusovej oblasti PRV	6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
Rozsah a oprávnené činnosti	v súlade s PRV (resp. s nariadením EÚ (č. 1305/2013) Podpora na náklady v súvislosti s oživovaním (animáciou) stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území.			
Finančný plán	Región ³⁸	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	42000	42000	0
	VR	0	0	0
	Spolu	42000	42000	0

Tabuľka č. 4.Z: Opatrenia IROP - akčný plán pre dodatočnú výkonnosť alokáciu

Názov opatrenia	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD			
Priradenie k IROP	ŠC	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií		
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s IROP:</i> <i>Cieľom je zabezpečiť činnosti miestnych verejno-súkromných partnerstiev, inštitucionalizovaných v podobe miestnych akčných skupín (ďalej len „MAS“) podporou prevádzkových nákladov.</i>			
Finančný plán	Región ³⁹	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	248430	236600	11830

³⁷ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³⁸ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

³⁹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

	VR	0	0	0
	Spolu	248430	236600	11830
Názov opatrenia	Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.1. Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií			
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s IROP:</i> - zlepšenie využívania ekonomického potenciálu vidieckych oblastí prostredníctvom reštrukturalizácie vidieckej ekonomiky a zavádzania inovácií, - tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu, - vznik nových komunitných služieb a podnikov, - zlepšenie zamestnateľnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam, - zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. v sektore služieb, - zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia.			
Finančný plán	Región ⁴⁰	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	448730	390200	58530
	VR	0	0	0
	Spolu	448730	390200	58530
Názov opatrenia	Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec			
Priradenie k ŠC IROP	55.1.2. Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s IROP:</i>			
Finančný plán	Región ⁴¹	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	76650	73000	3650
	VR	0	0	0
	Spolu	76650	73000	3650

⁴⁰ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

⁴¹ Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

Názov opatrenia	Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach : sociálne služby a komunitné služby - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia			
Priradenie k ŠC IROP	5.1.2. Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach			
Rozsah a oprávnené činnosti	<i>v súlade s IROP:</i> <i>Podpora z IROP v rámci tohto špecifického cieľa bude smerovaná do vytvárania predpokladov pre riešenie vzťahov medzi mestom a vidiekom v oblasti podpory verejnej infraštruktúry a verejných služieb.</i>			
Finančný plán	Región ⁴²	Spolu	EÚ a ŠR	VZ
	MR	127785	121700	6085
	VR	0	0	0
	Spolu	127785	121700	6085

5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1 Opis monitorovacích a hodnotiacich opatrení stratégie CLLD

Pre potreby monitorovania a hodnotenia bol zostavený „Monitorovací a hodnotiaci rámec“, ktorý umožní už na začiatku zväziť realnosť strategického cieľa, špecifických cieľov a rozvojových opatrení na území MAS Gemer-Rožňava. CLLD MAS Gemer-Rožňava nezahŕňa len opatrenia, ktoré budú realizované prostredníctvom PRV SR, ale v rámci implementácie CLLD MAS budú využité aj zdroje IROP, prioritná os 5: Miestny rozvoj vedený komunitou, čo je potrebné zohľadniť pri sledovaní dopadov, výsledkov a výstupov.

Hodnotiaci a monitorovací rámec bude slúžiť ako nástroj priebežného hodnotenia implementácie CLLD MAS pre najvyšší orgán, výkonný orgán, monitorovací výbor a kontrolný orgán. Ukazovatele, ktoré obsahuje hodnotiaci a monitorovací rámec, sa budú sledovať nasledovne:

- **Povinné monitorovacie ukazovatele pre MAS za na úrovni programu – PRV SR 2014-2020** (tabuľka 51) – budú sledované ročne do konca roku 2020, resp. do konca roku 2022.
- **Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020** (tabuľka 52) – budú sledované ročne do konca roku 2020, resp. do konca roku 2023.
- **Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020, prioritná os 5: Miestny rozvoj vedený komunitou** (tabuľka 531)- budú sledované ročne do konca roku 2020, resp. do konca roku 2023

⁴² Typ regiónu: MR – menej rozvinutý región, VR – viac rozvinutý región

- ***Vlastné monitorovacie ukazovatele*** (tabuľka 54) – budú sledované ročne do konca roku 2020, resp. do konca roku 2023 alebo len na konci roku 2020.

Vlastné monitorovacie ukazovatele budú slúžiť pre monitorovanie priebehu a výsledku realizácie projektov v rámci implementácie stratégie a činnosti MAS vzhľadom k stanoveným cieľom. Sledovanie plnenia ukazovateľov bude zabezpečovať manažér MAS spolu s výkonným orgánom, monitorovacím výborom a vonkajším nezávislým hodnotiteľom, pričom dosiahnuté hodnoty týchto ukazovateľov budú prezentované na začiatku každého roka pre všetky orgány občianskeho združenia. MAS bude ročne vypracovávať aj „Správu o činnosti MAS“. Posledná Správa o činnosti MAS bude predložená za rok 2023 (najneskôr do 31.3.2023). Správy budú predkladané na RO pre PRV a RO pre IROP - Odborom monitoringu každoročne do 31. marca s údajmi za predchádzajúci kalendárny rok. Súčasťou Správy o činnosti MAS bude aj vyhodnotenie stanovených indikátorov uvedených v stratégii MAS (tabuľky 39 – 42).

Spôsob hodnotenia Stratégie CLLD MAS a zapracovanie výsledkov hodnotenia

Vyhodnocovanie stratégie sa bude vykonávať v strednodobom horizonte v roku 2018, na konci programového obdobia v roku 2022 a v roku 2024 po skončení implementácie stratégie. Predmetom strednodobého hodnotenia je hodnotenia výstupov na úrovni rozvojových opatrení a hodnotenie výsledkov na úrovni špecifických cieľov stratégie. Predmetom záverečného hodnotenia na konci programového obdobia a na konci implementácie stratégie je hodnotenie výstupov na úrovni opatrení, hodnotenie výsledkov na úrovni špecifických cieľov a hodnotenie dopadov na úrovni priorít.

Zber monitorovacích ukazovateľov bude zabezpečovať manažment MAS minimálne na konci každého roka, avšak v prípade tých ukazovateľov, ktoré súvisia s podporovanými aktivitami v rámci PRV a IROP budú ukazovatele zbierané priebežne, t.j. z monitorovacích správ projektov od jednotlivých konečných prijímateľov. Vyhodnotenie stanovených indikátorov uvedených v Stratégii CLLD MAS minimálne jeden krát ročne zabezpečí manažment MAS, resp. nezávislý hodnotiteľ na základe požiadavky výkonného orgánu MAS. Správu z vyhodnotenia predložia Výkonnému orgánu na prerokovanie a vydanie stanoviska a následne na prerokovanie Monitorovaciemu výboru. Monitorovací výbor správu prerokuje, zhodnotí plnenie cieľov stratégie a následne správu schváli alebo neschváli. Sledované ukazovatele sa porovnajú v každej správe s počiatočným stavom, s predchádzajúcim monitorovaním a tieto s hodnotami pozorovanými u podporených užívateľov, ako aj u ďalších subjektov, ktorí sa podieľajú na

implementácií Stratégie CLLD MAS. V prípade odklonu od plnenia cieľov budú navrhnuté opatrenia, ktoré budú predložené aj Správnej rade MAS na prerokovanie a schválenie. Správy slúžia ako podklad pre strednodobé hodnotenie, hodnotenie na konci programového obdobia a na konci implementácie stratégie. V prípade strednodobého hodnotenia správa hodnotiteľa bude slúžiť Monitorovaciemu výboru na sledovanie plnenia cieľov stratégie a bude obsahovať návrhy na zmeny v prípade zistenia odklonu od cieľov. V prípade záverečného hodnotenia na konci programového obdobia (2022) a na konci implementácie (2024) je jeho cieľom využiť jeho výsledky pri zostavovaní novej rozvojovej stratégie MAS. Zároveň je jeho cieľom vyhodnotiť dopady a efekty využitia verejných a súkromných zdrojov v prospech cieľov stratégie a ich vplyvu na celkový rozvoj územia.

Do vlastných monitorovacích ukazovateľov je zahrnuté aj hodnotenie multiplikačných efektov, a to v Tabuľke č. 42, „počet zapojených subjektov do spolupráce“. Pri tomto ukazovateli ide o zvýhodnenie žiadateľov, ktoré s tým, že dopredu komunikujú, plánujú svoje investície a po realizácii multiplikačným spôsobom budú svoje služby a produkty propagovať tak, aby vzájomným previazaním celkový prínos menších investícií sa zväčšoval tak pre investorov ale najmä pre širokú verejnosť, zákazníkov, návštevníkov regiónu MAS.

Daný hodnotiaci rámec bude **dva krát počas realizácie stratégie CLLD MAS Gemer-Rožňava** hodnotiť pomocou **nezávislého hodnotiteľa na objednávku**.

1. v roku 2019 – strednodobý horizont,
2. v roku 2021 – predzáverečné hodnotenie.

Toto nezávislé hodnotenie bude hodnotiť doterajšiu činnosť na všetkých úrovniach implementácie CLLD MAS Gemer-Rožňava, bude zamerané najmä na sedem kľúčových znakov LEADER v zmysle kapitoly 10 Systému riadenia CLLD:

1. Oblastné stratégie miestneho rozvoja
2. Prístup zdola nahor
3. Verejno-súkromné partnerstvá: MAS
4. Uľahčovanie inovácie
5. Integrované a viacsektorové akcie
6. Vytváranie sietí
7. Spolupráca

Výsledky týchto nezávislých hodnotení budú prediskutované v najvyššom orgáne a na základe rozhodnutia budú zapracované do aktualizácií stratégie CLLD a do ďalšej činnosti všetkých orgánov za cieľom zefektívnenia a skvalitnenia práce na všetkých úrovniach.

Postupy sebahodnotenia jednotlivých orgánov MAS a činnosti MAS

Jednotlivé orgány združenia budú pravidelne vyhodnocovať inštitucionálne zabezpečenie implementácie stratégie, a to konkrétne:

- Funkčnosť existujúcej organizačnej štruktúry MAS
- Funkčnosť manažmentu MAS
- Flexibilitu, účinnosť a oprávnenosť rozhodovacích postupov o stratégii a projektoch
- Schopnosť MAS zabezpečiť implementáciu stratégie a projektov
- Schopnosť MAS zabezpečiť monitoring a hodnotenie projektov

Ďalej pre výkonný orgán, výberovú komisiu a monitorovací výbor budú dôležité aj nasledovné otázky sebahodnotenia:

Orgán	Otázky sebahodnotenia	Odpoveď (áno / nie)
Výkonný orgán	Správna rada sa schádzala minimálne dvakrát ročne	
	Správna rada bola stále uznášaniaschopná	
	Boli dodržané všetky termíny týkajúce sa činnosti orgánu	
	Boli pripravené všetky materiály na rokovania najvyššieho orgánu	
	Boli pripravené všetky dokumenty týkajúce sa činnosti MAS (napr. štatúty, pracovný a organizačný poriadok, atď.)	
	Spolupráca s ostatnými orgánmi MAS vrátane najvyššieho orgánu funguje plynule	
Výberová komisia	Komisia zasadala pravidelne, a to na základe projektových výziev	
	Komisia bola stále uznášaniaschopná	
	Zástupcovia RO pre IROP, PPA a NSRV nemali výhrady proti činnosti komisie	
	Komisia spolupracuje s manažmentom MAS a výkonným orgánom plynule	
	Boli dodržané všetky termíny týkajúce sa činnosti komisie	
	Boli pripravené všetky materiály týkajúce sa činnosti komisie	
Monitorovací výbor	Monitorovací výbor zasadal pravidelne podľa potreby, avšak minimálne raz ročne	

	Monitorovací výbor bol uznášaniaschopný stále	
	Zástupcovia RO pre IROP, PPA a NSRV nemali výhrady proti činnosti výboru	
	Monitorovací výbor spolupracuje s manažmentom MAS, výkonným orgánom a vonkajším nezávislým hodnotiteľom plynule	
	Boli dodržané všetky termíny týkajúce sa činnosti výboru	
	Boli pripravené všetky materiály týkajúce sa činnosti výboru	

Všetky hore uvedené otázky budú na začiatku každého roku prerokované. Kontrolu sebahodnotenia hore uvedených orgánov vykoná kontrolný orgán MAS. V prípade odpovedi „nie“ príslušný orgán prerokuje danú oblasť a na základe toho vykoná potrebné opatrenia na odstránenie problému.

Predmetom sebahodnotenia činnosti MAS je:

- implementácia stratégie CLLD vrátane 7 kľúčových znakov LEADER (1. Oblastné stratégie miestneho rozvoja, 2. Prístup zdola nahor, 3. Verejno-súkromné partnerstvá: MAS, 4. Uľahčovanie inovácie, 5. Integrované a viacsektorové akcie, 6. Vytváranie sietí, 7. Spolupráca) pritom súčasťou hodnotenia každého jedného projektu bude vyplnenie nižšie uvedenej tabuľky na základe čoho bude prebiehať sebahodnotenie MAS:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východiskový stav	Cieľová hodnota
Implementácia stratégie CLLD na základe jej tvorby prístupom zdola nahor (1. a 2. znak LEADER)	počet		
Fungujúca MAS ako verejno-súkromné partnerstvo (3. znak LEADER)	počet		
Počet použitých inovácií (4. znak LEADER)	počet		
Počet Integrovaných a viacsektorových akcií (5. znak LEADER)	počet		
Počet nových poznatkov a skúseností na základe vytvárania sietí (6. znak LEADER)	počet		

Počet projektov, ktoré boli realizované na báze spolupráce (7. znak LEADER)	počet		
---	-------	--	--

- Implementačný proces, pri hodnotení implementačného procesu sa bude vychádzať z nasledovných ukazovateľov:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východiskový stav	Cieľová hodnota
Počet zasadnutí výkonného orgánu	počet		-
Počet zasadnutí monitorovacieho výboru	počet		-
Počet zasadnutí výberovej komisie	počet		-

- Riadiaci proces sa bude hodnotiť na základe nasledovných ukazovateľov:

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východiskový stav	Cieľová hodnota
Funkčnosť a flexibilita orgánov OZ	%		
Počet rokovaní najvyššieho orgánu	počet		
Počet rokovaní kontrolného orgánu	počet		

- Propagácia a vzdelávanie členov MAS budú hodnotené na základe nasledovných ukazovateľov

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východiskový stav	Cieľová hodnota
Počet propagačných podujatí	počet		
Počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili vzdelávaciu aktivitu	počet		

Základom sebahodnotenia implementácie stratégie je pravidelné (minimálne raz za rok) číselné vyhodnocovanie vyššie uvedených ukazovateľov monitorovania a hodnotenia (výstup - úroveň opatrení a výsledok - úroveň špecifického cieľa) za súčasného sledovania celkového vývoja územia v kontexte. Ukazovatele dopadu (úroveň strategického cieľa) sa vyhodnocujú na konci programového obdobia (rok 2022) a implementácie stratégie (rok 2024). V súčinnosti s PPA,

resp. s RO pre IROP ďalej MAS vyhodnocuje indikátory povinne stanovené v PRV, resp. pre IROP.

Správy o monitorovaní pripravuje kancelária MAS, ktorá má k dispozícii údaje v podobe kvantifikovaných ukazovateľov (ich aktuálne hodnoty k dátumu monitorovania) na základe pravidelných zberov údajov z monitorovacích správ projektov od jednotlivých konečných prijímateľov. Správy o monitorovaní sú ďalej podkladom pre zostavenie „Správy o činnosti MAS“ a tie slúžia následne ako vstup pre nezávislé hodnotenie implementácie Stratégie CLLD i ako podklad pre RO pre hodnotenie implementácie.

Výkonný orgán na každom svojom zasadnutí prerokuje správy o monitorovaní a vydá k nim stanovisko. Správa spolu so stanoviskom je postúpená Monitorovaciemu výboru MAS, ktorý zasadá minimálne raz ročne a ktorý správu prerokuje a schváli/neschváli, pričom hodnotí, či implementácia stratégie postupuje v súlade s jej cieľmi. V prípade, že zistí nezrovnalosti alebo odklon od cieľa, neplánované objektívne dôvody pre nevyužívanie alokovaných zdrojov v jednotlivých opatreniach, alebo vysoké požiadavky v rámci iných opatrení, vykoná návrh na zmeny v implementácii stratégie, tak, aby sa sledovali navrhované strategické a špecifické ciele. Návrhy na zmenu v implementácii stratégie zabezpečí kancelária MAS a schvaľuje najvyšší orgán MAS. Pre samohodnotenie inštitucionálneho zabezpečenia činnosti MAS si Správna rada zostaví tabuľky sebahodnotenia, ktoré zohľadnia vyššie uvedené kritériá a bodovací systém v prvom roku prevádzky MAS, konkrétne do 9 mesiacov od uskutočnenia prvej výzvy.

5.3.2 Monitorovacie ukazovatele

Tabuľka 39: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	14900
Počet obyvateľov podporenej MAS	29566
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	12

Tabuľka 40: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	238210
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	60000

Tabuľka 41: Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	8
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	11
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	6
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	6
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	4

Tabuľka 42: Vlastné cieľové ukazovatele

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet žiadateľov, ktorí dostali podporu	žiadateľ	30
Počet obcí zapojených do opatrenia	obec	14
Plánované verejné výdavky na opatrenia ⁴³	EUR	517454,33

⁴³ Vrátane prostriedkov obcí vo výške 5 % spolufinancovania

Počet žiadateľov zapojených do spolupráce	žiadateľ	12
Počet prijímateľov nevýrobných investícií	počet	3
Výška výdavkov na dosiahnutie cieľov	EUR	2624782
Počet združení zapojených do opatrení	počet	2

6 Finančný rámec

6.1 Financovanie stratégie CLLD

Celkový rozpočet MAS Gemer – Rožňava v zmysle maximálnych limitov uvedených systéme riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014-2020 a vo výzve je nasledovný:

Základná alokácia: 2.313.893,33 EUR (podľa prílohy č. 4 výzvy č. 21/PRV/2017

Dotatočná alokácia: 1.686.100,00 EUR (po splnení podmienok míľnikov A,B.

Základná alokácia pre verejno-súkromné partnerstvo (ďalej len „VSP“), ktoré sa vypočítala podľa nasledovného vzorca:

Fixná zložka	350 000,00
Počet obyvateľov MAS 29566 x 9,66 (X)	285 607,56
Rozloha územia MAS 274,29 km ² x 1150,61 (Y)	315 600,81
Miera nezamestnanosti MAS mínus 13,5 %, t.j. 10,77 (Z) x 110413,32	1 189 151,46
Počet obcí: 14 x 12395,25 (W)	173 533,50
SPOLU	2 313 893,33

Tabuľka 43: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU EUR
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (základná alokácia podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	2 313 893,33

Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	1 928 893,33
Chod MAS a animácie	385 000,00

Tabuľka 44: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP rozdelené podľa fondov

	Fond	Región⁷	SPOLU (EUR)
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (základná alokácia podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:		MR	2 313 893,33
		VR	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	PRV IROP	MR	1 126 946,00 801 947,33
		VR	
Chod MAS	IROP	MR	325 000,00
		VR	
Animácie	PRV	MR	60 000,
		VR	

Tabuľka 45: Rozdelenie zdrojov na jednotlivé typy výdavkov v rámci príslušných programov

	Región	PRV				IROP				SPOLU			
		EPFRV	ŠR	VZ	spolu	EFRR	ŠR	VZ	spolu	fondy	ŠR	VZ	spolu
operácie v rámci stratégie CLLD	MR	845209,5	281736,5	200942	1327888	801947,33		93697	895644,33	1647156,83	281736,50	294639	2223586,33
	VR												
chod MAS	MR					325000		16250	341250	325000		16250	341250
	VR												
animácie	MR	45000	15000		60000					45000	15000		60000
	VR												
SPOLU	MR	890209,5	296736,5	200942	1387888	1126947,33		109947	1236894,33	2017156,83	296736,5	310889	2624782,33
	VR												
	spolu	890209,5	296736,5	200942	1387888	1126947,33		109947	1236894,33	2017156,83	296736,5	310889	2624782,33

Pozn.: V tabuľkách č. 43, č. 44 alebo č. 45. sa započítavajú aj zdroje v rámci opatrenia 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie

6.2 Finančný plán pre opatrenia

V tabuľke sa uvedie prehľad podľa opatrení stratégie CLLD, v členení podľa fondu (EPFRR/PRV, EFRR/IROP), kategórii regiónu a podľa zdrojov financovania v nadväznosti na vyvážený pomer medzi fondmi vyplývajúci z indikatívnej výšky finančnej alokácie na stratégiu CLLD, ktorá je:

Tabuľka 46: Pomer medzi fondami PRV:IROP

	Vyvážený pomer PRV:IROP
pre stratégie mimo BSK (menej rozvinutý región):	54 : 46
pre stratégie v rámci BSK (viac rozvinutý región):	75 : 25

Tabuľka 47: Sumárna tabuľka finančného plánu

Opatrenie stratégie CLLD	Fond	Región	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
4.2. PRV	PRV	MR	151060	87150	29050	34860	0
		VR	0	0	0	0	0
6.4. PRV	PRV	MR	441812	236685	78895	126232	0
		VR	0	0	0	0	0
7.5. PRV	PRV	MR	238210	178657,50	59552,50	0	0
		VR	0	0	0	0	0
8.5. PRV	PRV	MR	122806	87717	29239	5850	0
		VR	0	0	0	0	0
16.3. PRV	PRV	MR	374000	255000	85000	34000	0
		VR	0	0	0	0	0
19.4. PRV	PRV	MR	60000	45000	15000	0	0
		VR	0	0	0	0	0
MEDZISÚČET	5		1387888	890209,50	296736,50	200942	0
5.1.1. Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD.	IROP	MR	341250	325000	0	16250	0
		VR	0	0	0	0	0

5.1.1. zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev: A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb, C) podpora marketingových aktivít.	IROP	MR	616400	536000	0	80400	0
		VR	0	0	0	0	0
5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom.	IROP	MR	105 000	100000	0	5000	0
		VR	0	0	0	0	0
5.1.2. zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia	IROP	MR	174244,33	165947,33	0	8297	0
		VR	0	0	0	0	0

existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálo-technického vybavenia						
MEDZISÚČET	4	1236894,33	1126947,33	0	109947	0
CELKOM		2624782,33	2017156,83	296736,50	310889	0

Tabuľka 48: Celkový pomer medzi fondmi na stratégiu

	PRV (EPFRV) : IROP (EFRR)
Stratégia CLLD mimo BSK (menej rozvinutý región)	58,42:41,57
Stratégia CLLD v rámci BSK (viac rozvinutý región)	

Pozn.: V tabuľke č. 48 sa uvádzajú len zdroje za opatrenia PRV a IROP a bez zdrojov podopatrenia 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie.

Tabuľka 49: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ - verejný sektor (označiť "X")	Oprávnený prijímateľ - neverejný sektor (označiť "X")
4.2 – Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov	116200		x
6.4. – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	315580		x
7.5. – Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu	238210	x	
8.5. – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov	116956		x
16.3. – Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi	340000		x

5.1.1. zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev: A) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest B) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním služieb, C) podpora marketingových aktivít.	536000		x
5.1.2. Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom.	100000	x	
5.1.2. zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálne-technického vybavenia	165947,33	x	
Celkový počet podľa sektorov		504157,33	1424736
Percentuálny pomer zamerania stratégie		26%	74%

7 Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

7.1 Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Cieľom miestneho rozvoja vedeného komunitou CLLD Gemer - Rožňava v podmienkach SR je posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti prevažne vidieckeho územia a zaistenie dlhodobého udržateľného rozvoja územia s riešením vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich funkčným zázemím.

Na území SR dominuje vidiecke osídlenie, ktoré je pomerne rozdrobené a husté. Pre životaschopnosť regiónov je dôležité stabilizovať vidiek ako životný priestor a miesto pre hospodárske aktivity. V zmysle princípov vyváženého územného rozvoja je dôležité vytváranie funkčných a výkonných území na subregionálnej a mikroregionálnej úrovni vrátane vzťahov mesto-vidiek.

Pre miestnu úroveň vidieckych osídlení v regióne Gemer je typická široká rozmanitosť potrieb a výziev, ktorým jednotlivé územia čelia. Pri ich identifikácii ide o riešenia s priamym

dopadom na dané územie, a to za predpokladu, že príslušná miestna komunita disponuje organizačnou, technickou a finančnou kapacitou na ich riešenie.

Hlavné výzvy na miestnej úrovni nadväzujú na 3 oblasti štrukturálnych problémov:

- Zníženie sociálno-ekonomickej zaostalosti
- Zvýšenie kvality života
- Zlepšenie infraštruktúry miestnych služieb

Osobitným problémom a výzvam čelia vidiecke obce v zázemí väčších miest. V dôsledku vnútornej migrácie obyvateľstva dochádza k procesu suburbanizácie prejavujúcej sa migráciou obyvateľstva na vidiek, čo prináša okamžitý tlak na vyššiu občiansku vybavenosť a služby vidieckeho priestoru. Dynamizuje sa tak rozvoj prímestských vidieckych sídiel. Najviac sa tieto zmeny prejavujú vo vzťahoch dvoch najväčších miest (Bratislava a Košice) a ich zázemia, kde sú migračné úbytky miest smerované hlavne do ich zázemia.

Na jednej strane sú suburbanizované obce a obce s dobrými rozvojovými potenciálmi, na druhej strane je väčšina vidieckych obcí (najmä menších), kde dochádza ku kumulácii problémových dispozícií. V odľahlých vidieckych oblastiach a v najmenších vidieckych sídlach dochádza ku koncentrácii „neviditeľnej— sociálnej exklúzie, tzv. mäkkých foriem vylúčenia – nedostatočná občianska vybavenosť a jej dostupnosť, nerozvinutá technická infraštruktúra, atď. Medzi hlavné prínosy riešené prostredníctvom prístupu CLLD Gemer - Rožňava patria:

- rozvoj miestnej ekonomiky a zamestnanosti využitím vnútorných zdrojov a zavádzaním inovácií a podpora rôznych foriem zamestnávania,
- ochrana ŽP, adaptácia na dôsledky klimatickej zmeny, efektívne a udržateľné hospodárenie so zdrojmi,
- budovanie kapacít a rozvoj občianskej spoločnosti v regiónoch,
- zlepšenie kvality a bezpečnosti vybavenosti a fyzickej regenerácie vidieckych oblastí podľa špecifických potrieb podľa úrovne ich rozvinutosti.

Oblasti podpory z IROP sú nasledovné:

- podpora budovania kapacít pre miestny rozvoj vedený komunitou,
- podpora rastu a tvorby pracovných miest rozvojom podnikania a inovácií na miestnej úrovni,
- podpora verejných služieb a verejnej infraštruktúry s dôrazom na podporu udržateľných vidiecko-mestských prepojení.

Vytvorenie pracovných miest sa predpokladá v nasledovných opatreniach CLLD v náväznosti na kapitolu 5.2. časť A) Akčný plán pre základnú alokáciu:

- Podpora pre investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností 6 vytvorených pracovných miest
- Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi 6 vytvorených pracovných miest
- Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev 11 vytvorených pracovných miest.

Podiel rozpočtu stratégie CLLD k počtu predpokladaných novo vytvorených pracovných miest

Rozpočet stratégie CLLD (základná alokácia)	2 313 893,33 EUR
Počet novo vytvorených pracovných miest	23
Podiel	1:100604

7.2 Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Realizáciou projektov spolupráce sa posilní prínos pôdohospodárskeho výskumu,lepší sa spolupráca VVZ s praxou a zvýši úroveň inovácií (napr. zníženie materiálovej náročnosti, zvýšenie obrátkovosti, úspora energií, nové/ inovované produkty a technológie, napr. nízkouhlíkové a ekologické technológie, lepšie zhodnocovanie vstupov). Takéto úsilie by okrem iného malo priniesť inovované a zlepšené potravinárske výrobky v súlade s potrebami a očakávaním spotrebiteľov, s pozitívnymi dopadmi na zmenu stravovacích návykov, zdravý životný štýl a celkovú kvalitu života („aktívne starnutie“).

Implementáciou cieľov CLLD Gemer – Rožňava dosiahneme:

- rozvoj pôdohospodárskeho poradenského systému a zefektívnenie transferu vedomostí a zručností medzi výskumnou a výrobnou sférou,
- širší rozvoj podnikateľskej činnosti na vidieku v radoch nepoľnohospodárov, zabezpečíme nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí, čím sa podporí ekonomický rast,
- zvyšovanie kvality života a príťažlivosti vidieka prostredníctvom obnovy a modernizácie technickej a sociálnej infraštruktúry obcí a podporou zachovania prírodného a kultúrno-historického dedičstva vidieka, ako aj prostredníctvom obhospodarovania pôdy praktikami

priateľskými k životnému prostrediu (ekologické poľnohospodárstvo, agro a leso-environmentálne opatrenia a pod.)

- využitie prírodných zdrojov a kultúrneho dedičstva pre udržateľný rozvoj vidieka
- zvýšený prílev turistov na vidiek a rastúci dopyt po sprievodných službách týkajúcich sa agroturistiky a rekreácie
- mobilizáciu a zvyšovanie zapojenia vidieckeho obyvateľstva vrátane podnikateľov do tvorby verejno-súkromných partnerstiev a miestnych rozvojových stratégií, stimuláciu rozvoja ľudského kapitálu na vidieku, podporu vzdelanosti a kvalifikácie vidieckeho obyvateľstva
- rozvoj cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce, spolupráca medzi miestnymi akčnými skupinami, zvýšený transfer poznatkov a dobrej praxe prostredníctvom takejto spolupráce
- rastový potenciál vybraných odborov potravinárstva (mlynský, mäsový, mliekarenský, hydinársky, tukový)
- lepšie využívanie PPF a produkčného potenciálu pôdy (pôdoznalecký výskum potvrdzuje značnú rezervu pri zvýšení poľnohospodárskej produkcie lepším využitím a starostlivosťou o pôdu)
- zefektívnenie produkcie vďaka technologickému pokroku, špecializácii, územnému rozmiestneniu výroby a efektívnemu využívaniu závlah,
- rozvojom a modernizáciou lesnej infraštruktúry, zlepšením prístupnosti lesných pozemkov sa dosiahne úspora priamych nákladov na ťažbu a približovanie dreva
- podpora konsolidácie poľnohospodárstva formou vertikálnej integrácie, s prepojením prvovýroby na odbytové a spracovateľské organizácie, zvýšenie efektivity využívania výrobných kapacít, technológií a mechanizmov – vyššia efektivita fixného kapitálu
- zlepšenie spolupráce producentov cez OOV alebo projekty spolupráce (napr. odstránenie nedostatkov v logistike čo do množstva a časovania dodávok kvalitnej a homogénnej suroviny, podpora marketingu)
- zvýšenie podielu domácej produkcie s vyššou pridanou hodnotou a s vyššou formou spracovania (polotovary, hotové výrobky), ako aj prostredníctvom vyššej kvality výrobkov, inovatívnych výrobkov, regionálnych a miestnych špecialít, produktov ekologického poľnohospodárstva, produktov z chovov s nadštandardnými podmienkami AW a pod., čo prinesie zvýšenie príjmov a zamestnanosti na vidieku
- rozvoj priameho predaja, miestnych a regionálnych farmárskych trhov s väzbou na menších domácich producentov a spracovateľov

- vyššia diverzifikácia aktivít poľnohospodárskych a lesníckych subjektov (napr. činnosti súvisiace so získavaním a spracovaním biomasy, agroturistika, predaj z dvora, rozvoj rekreačných a relaxačných činností, služby)

Opatrenia zamerané na zvyšovanie konkurencieschopnosti v jednotlivých oblastiach:

- Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov
- Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
- Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi
- Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev

Opatrenia zamerané na riešenie prierezových cieľov:

- Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu
- Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov
- Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
- Rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach: sociálne služby a komunitné služby

7.3 Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Integrovaný regionálny operačný program (ďalej len „IROP“) predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Stratégia podpory IROP zohľadňuje stratégiu Európa 2020 a prispieva k plneniu jej priorít, predovšetkým k udržateľnému a inkluzívnemu rastu a reflektujúc potreby a výzvy regiónov smeruje k:

- rozvoju vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území a

- rozvoju a posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni ako predpokladu zmierňovania vnútroregionálnych disparít prostredníctvom zabezpečenia
  - efektívneho a udržateľného poskytovania verejných statkov a služieb zabezpečovaných na miestnej a regionálnej úrovni a
  - efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov.

Paralelne so sektorovou identifikáciou potrieb a spoločenských výziev, ktoré sa majú riešiť, je nutné brať do úvahy aj hlavných aktérov ako nositeľov a realizátorov činností v daných oblastiach (územnú miestnu a regionálnu samosprávu, podnikateľský sektor, a pod.). Významným aktérom realizácie štrukturálnych politík na miestnej a regionálnej úrovni sú orgány miestnej a regionálnej územnej samosprávy (obce, mestá a VÚC). IROP je možné považovať za nástroj podpory opatrení (najmä verejných služieb), ktoré sú realizované z miestnej a regionálnej úrovne.

Stratégia IROP v menej rozvinutom regióne, ktorým je Košický kraj je založená na kombinácii a synergickom prepojení vhodne zvolených intervencií regionálneho a miestneho charakteru a intervencií národného charakteru ako prostriedku posilnenia kvality života a regionálnej konkurencieschopnosti, s dopadom na vyvážený územný rozvoj. Prioritná os č. 5 prispieva k tematickému cieľu č. 9 Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii.

Trvalo udržateľný rozvoj vidieckych oblastí je prepojený s riešením zamestnanosti na vidieku. Pre trend vidieckej zamestnanosti posledných rokov je typický pokles zamestnanosti v primárnom a sekundárnom sektore, podobne ako v celom národnom hospodárstve SR. Naopak, vývoj zamestnanosti v terciárnom sektore naznačuje dynamickejší nárast zamestnanosti vo vidieckych oblastiach oproti vývoju v celej ekonomike SR. Zamestnanosť v terciárnom sektore má teda na vidieku značný rastový potenciál. V oblasti zamestnanosti a sociálnej súdržnosti sú problémovými oblasťami najmä celková miera nezamestnanosti, dlhodobá nezamestnanosť, zamestnávanie starších pracovníkov a príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít. Podpora z IROP, orientovaná na trh práce v miestnom kontexte, sa sústreďí na rozvoj a rast udržateľných pracovných miest bez ohľadu na sektor alebo odvetvie vrátane oblasti zelených technológií, s výnimkou podpory tých investícií v poľnohospodárskej prvovýrobe, investícií v spracovaní, vývoji a uvádzania na trh poľnohospodárskych produktov a potravinárskych výrobkov a investícií do lesných

technológií, ktoré sú predmetom podpory PRV alebo v prípade podpory subjektov, ktoré majú tržby z poľnohospodárskej, akvakultúrnej alebo lesníckej činnosti presahujúce 30% z ich celkových tržieb, a ktoré sú predmetom podpory PRV.

Očakávaný prínos podpory IROP:

- efektívne zabezpečenie chodu MAS Gemer - Rožňava, propagácia a implementácia stratégie CLLD Gemer – Rožňava,
- zlepšenie využívania ekonomického potenciálu vidieckych oblastí prostredníctvom reštrukturalizácie vidieckej ekonomiky a zavádzania inovácií,
- tvorba pracovných miest a hospodárskeho rastu,
- podpora nových komunitných služieb a podnikov,
- zlepšenie zamestnateľnosti a prístupu k novým formám podnikania a novým pracovným miestam,
- zníženie závislosti vidieckeho obyvateľstva od príjmov z primárnej ekonomickej aktivity, najmä v poľnohospodárstve, smerom k zamestnanosti v nepoľnohospodárskych odvetviach, napr. v sektore služieb,
- zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia,
- zvýšenie kvality života vo vidieckych regiónoch;
- rozvoj mestsko-vidieckych vzťahov;
- rozvoj verejných služieb

7.4 Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

7.4.1 Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

CLLD Gemer - Rožňava je v súlade s pripravovanou regionálnou stratégiou „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2014- 2020 (ďalej: PHSR KSK) . Rovnako pri príprave PHSR miest a obcí na roky 2014-2020 zapojených do CLLD Gemer – Rožňava sa v rámci akčných plánov kladie dôraz na synergiu a súlad s predkladaným dokumentom.

Stratégia rozvoja cestovného ruchu v regióne Národného parku Slovenský kras je vypracovaná v zmysle odporúčaní Stratégie rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky

do roku 2013. Tá odporúča prijať ucelené koncepcie rozvoja cestovného ruchu na všetkých úrovniach riadenia cestovného ruchu a na úrovni samosprávnych krajov a regiónov začať so systematickou prípravou koncepčných a rozvojových dokumentov zameraných na rozvoj cestovného ruchu v obciach, cieľových mestách a regiónoch. Základným znakom cestovného ruchu a najmä jeho produktov je ich regionálny charakter. Myslia sa tým osobitosti a zvláštnosti charakterizujúce z pohľadu cestovného ruchu daný, vymedzený región. Zo svojej úrovne Úrad Košického samosprávneho kraja na svojom území vymedzil viac takýchto z pohľadu cestovného ruchu osobitných a zvláštnych regiónov, centier cestovného ruchu. Jedným z nich je aj región Národného parku Slovenský kras. Z pohľadu Úradu Košického samosprávneho kraja, cestovný ruch má pre ekonomiku samosprávneho kraja nezastupiteľné miesto. Priemysel cestovného ruchu je schopný vytvárať pracovné miesta na relatívne odlúčených miestach vidieka ako sú malé obce, významne prispievajúc tak k ich udržateľnej schopnosti, najmä mladej populácie.

7.4.2 Synergie a komplementarity

V súlade s Partnerskou dohodou je hlavnou úlohou územnej koncentrácie pre jednotlivé tematické ciele členenie územia podľa jeho charakteru, funkčnosti a rozvojového potenciálu, ako predpokladu pre smerovanie investícií EŠIF do riešenia špecifických problémov regiónov s efektívnym využitím miestneho potenciálu a zdrojov.

V súvislosti s realizáciou plánovaných „mäkkých“ opatrení v OP ĽZ je predpoklad komplementárneho zabezpečenia integrovaného charakteru a komplexných riešení plánovaných opatrení financovaných z IROP v rámci RIÚS. Koordinácia podpory medzi IROP a OP ĽZ bude zabezpečovaná na úrovni RO, a to prostredníctvom pracovných skupín pre oblasť deinštitucionalizácie poskytovania sociálnych služieb vrátane riešenia integrácie marginalizovaných Rómskych komunít, náhradnej starostlivosti a pre oblasť vzdelávania. V súvislosti s prístupom CLLD bude synergia zabezpečená tým, že členovia MAS Gemer – Rožňava budú oprávneným prijímateľom v rámci OP ĽZ.

7.5 Popis multiplikačných efektov

- Multiplikačný efekt je zabezpečený priamo vo výberových a hodnotiacich kritériách pre výber projektov v rámci stratégie CLLD MAS Gemer – Rožňava, a to v bode 6. Počet prepojení, resp. naviazaní investície na dosiahnutie spoločných strategických cieľov MAS

Gemer - Rožňava, kde maximálny počet 15 bodov je možné získať za prepojenie min. 6 subjektov. Zároveň je toto kritérium rozhodujúce pri rovnakom počte získaných bodov za daný projekt.

- Šírenie výsledkov a výstupov implementácie stratégie CLLD a projektov: Výstupy jednotlivých projektov, ako napr. nové základné i doplnkové služby v cestovnom ruchu, zviditeľnenie prírodného, historického a ľudského potenciálu územia MAS prostredníctvom marketingových aktivít a inovatívnych spôsobov vytvorí kvalitnejšiu ponuku regiónu pre návštevníka čím multiplikačne priláka viac návštevníkov a zvyšuje potrebu vzniku ďalších nových zariadení poskytujúcich služby v cestovnom ruchu.
- Kvalitný, atraktívny a pestrý kultúrno-spoločenský program na jednej strane priláka viac návštevníkov do regiónu, ktorí vyvolajú potrebu vzniku ďalších nových služieb a ďalších ponúk a taktiež zabezpečia bohaté kultúrno-spoločenské vyžitie pre miestnych obyvateľov. Taktiež zvýšením zamestnanosti a zapojením marginalizovaných skupín obyvateľstva prispievajú nové podujatia a programy aj k lepšej ekonomickej situácii a lepšiemu životu domáceho obyvateľstva, podnikia činnosť rôznych neziskových organizácií v oblasti kultúry a športu.
- Zlepšením ekonomickej a príjmovej situácie sa zlepšuje aj kúpyschopnosť domáceho obyvateľstva a ich schopnosť zapojiť sa do tvorby nových služieb, nových atrakcií a následne región priláka ďalších návštevníkov a celý cyklus sa opakuje.
- Zaradením opatrenia 16.3. PRV tiež prispievame k napĺňaniu multiplikačného efektu.